NOVA SERIJA

LASO

CIJENA 3 DIN BROJ 18

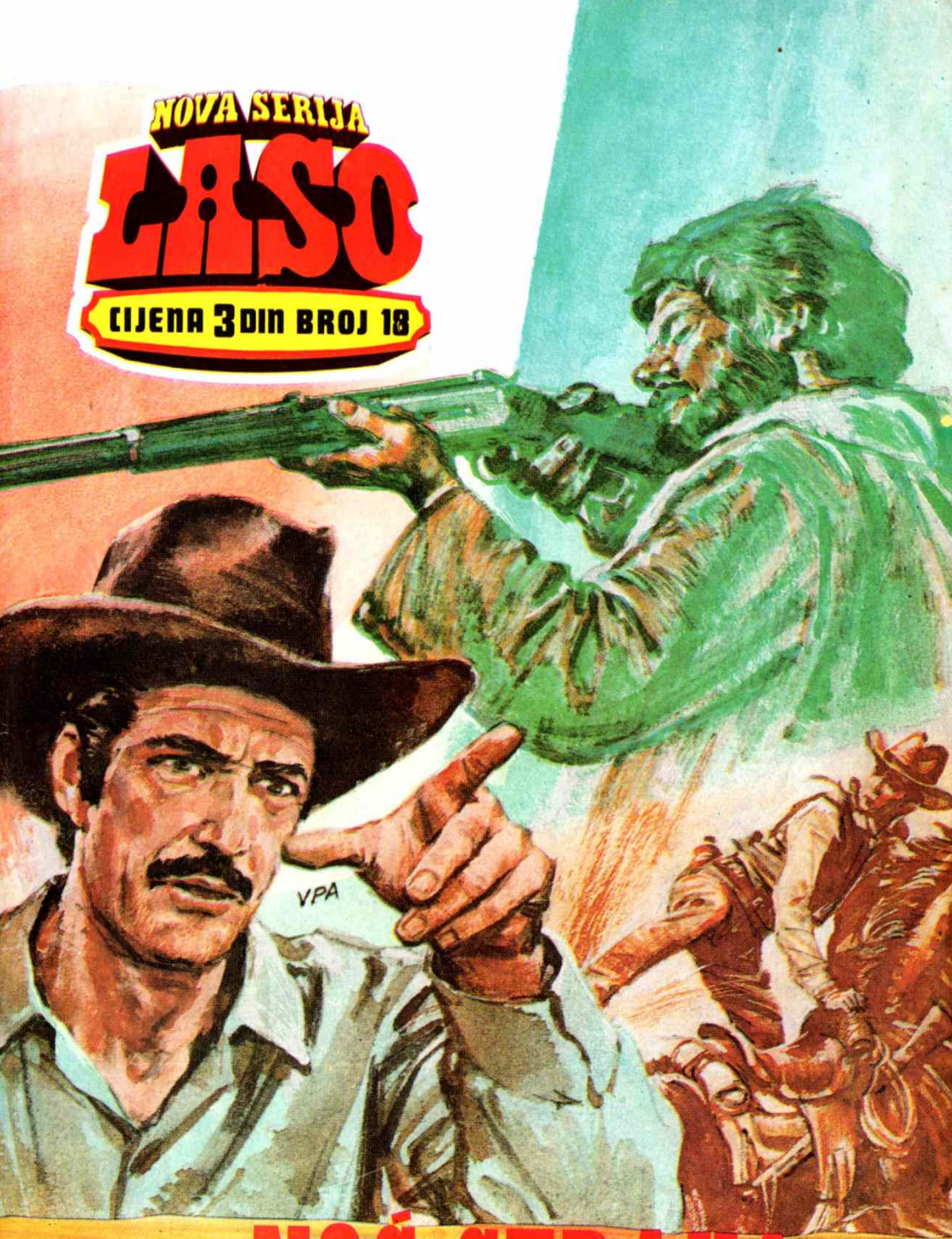

NOĆ STRAHA

SCOTT F. SCOTT

NOĆ STRAHA

»Laso« Nova serija 1973.

Urednik: Ladislav Grakalić

Preveo: Tomislav Odlešić

»Laso« — Izdavač: OOUR izdavačke djelatnosti »Vjesnik«, Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — V. d. glavnog i odgovornog urednika: Borivoj Jurković — Tisak: OOUR novinsko-revijalna štamparija i OOUR TMG »Vjesnik«, Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Zagreb 1973.
Copyright (sva prava za Jugoslaviju): VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA, Zagreb

Oslobođeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2936/1-1973. od 22. VI 1973.

I

— Eno ih tamo dolje!

Šerif pokaže rukom pet oblačića prašine što su se udaljavali prerijom.

Potjera se zaustavi na vrhu strma brda. Na suncu se ljeskalo desetak puščanih cijevi. Umorni su konji kopkali pijesak.

Šerif se nasloni na jabuku sedla i pažljivo pogleda znojne konje i članove potjere. Kao što su oni umorni, tako su umorni i oni dolje.

— Onda? — upita. — Hoćemo li odmah produžiti za njima i konačno s time završiti?

Nitko se ne pobuni, svi su jedva čekali na obračun s razbojnicima.

— Onda krenimo! — šerif mahne rukom.

Krenu niz brdo. Padina je bila šljunčana i strma, no nisu marili za opasnost.

U podnožju ugledaju jasno vidljive tragove u pijesku.

Bjegunci očito nisu niti pokušavali zamesti tragove; znali su da su im progonitelji za petama i da im ne mogu umaknuti.

Započne nemilosrdna trka.

Progonjeni su nemilice šibali iscrpljene konje i izvlačili iz njih posljednje trunke snage. Nisu ih niti mogli štedjeti, jer se potjera nezaustavljivo približavala. Čuli su već povike od kojih im se podizala kosa.

Konji su dahtali, na gubice im je izbila pjena, ali su ih jahači i dalje neumorno podbadali. Kako da žale konje kad im prijeti smrt?

Vladao je zakon jačega. Znali su da progonitelji neće prema njima imati milosti; pucat će i ubijati, ne pitajući tko je više a tko manje kriv.

Na nebu su se pojavili lešinari, kao da su naslutili plijen. Zlokobno su kružili i spuštali se sve niže i niže.

Progonjeni su vidjeli te predznake smrti i srce im se steglo.

Stigoše do stijena.

Iza njih odjeknuše hici; meci su zviždali i odbijali se od litica.

Prospero Tocken skoči sa zadihana konja i otkotrlja se po kamenitu tlu, držeći u ruci vinčesterku. Nije niti pomislio da bi mogao slomiti vrat. Iza jedne gudure hitro se uspravi, podigne pušku i uperi je prema progoniteljima. Najednom je bio posve miran; tražio je metu kao da je sve to samo igra. Čvrsto pritisne kundak o rame, kao što je naučio u vojsci, i zgrči prst na okidaču.

Prema progoniteljima lizne plamičak, a onda odjekne i prasak.

Tocken zadovoljno ustanovi da su i njegovi prijatelji pripucali; čuo je Thomasovu i Toultonovu pušku.

Nastavi pucati, nemilosrdno ispaljujući hitac za hicem prema zbunjenim progoniteljima. Znao je: u pitanju su njegov život i životi njegovih prijatelja.

— Do vraga! — vikne šerif. — Uspjeli su stići do stijena!

Pokraj sebe zamijeti muškarca kako se ruši sa sedla i nestaje pod kopitima, začuje povike i zujanje tanadi.

Opali, premda je znao da je besmisleno. Nema puščanog metka koji bi mogao probiti debelu stijenu.

Shvati da bi sada i juriš bio besmislen. Obračun se mora privremeno odgoditi. Nijednog svog čovjeka nije htio uzalud žrtvovati.

— Povucite se! — Njegov povik nadjača pucnjavu i galamu. — Zavukli su se među stijene!

Pucnjava presta isto onako naglo kao što je i počela, a uskovitlana se prašina ubrzo slegne.

Članovi su potjere bili zadovoljni šerifovom odlukom, jer su shvatili da srljaju u kišu metaka.

Rado su se povukli. Njihova mržnja nije bila tolika da bi zbog nje bili voljni umrijeti. Naglo povuku uzde, okrenu konje i udalje se izvan puškometa.

Prosper Tocken odahne i obriše znoj s prašnjava lica. Onda se okrene i osmjehne prijateljima što su se pritajili iza litice.

Pažljivo napuniše puške i tek ih tada spuste.

Mark Thomas se osmjehivao, Jim Toulton tiho kleo. Ostala su dvojica šutjela i bavila se svojim mislima.

Nijedan se od petorice nije zavaravao; znali su da su u opasnoj klopci, premda se potjera privremeno povukla.

Bilo je tiho. Sunce je žarilo poput užarene kugle, a vjetru ni traga.

Progonjeni su znali da će uskoro osjetiti žeđ.

Progonitelji su se nalazili u povoljnijem položaju. Ulogorili su se u šumarku s dosta sjene, a dvojica su već kopala u suhu potočnom koritu. Zacijelo će uskoro pronaći vodu.

Prosper Tocken i njegovi ljudi neće moći pobjeći, jer su za vrijeme pucnjave nestali konji. Možda će izdržati dan, a onda će skapati.

Tjeskobnu tišinu prekine muklo stenjanje.

— Pomozite mi! — dozivao je netko.

Progonjeni oprezno izvire iznad stijena, članovi se potjere zagledaju prema čistini.

U prašini je ležao muškarac što je u potjeri bio jahao kraj šerifa.

— Do vraga, Mersey nije mrtav! — progunđa šerif, znajući da se ranjenik nalazi na brisanom prostoru i da mu nitko ne može pomoći.

— Nije mrtav — progovori na drugoj strani Mark Thomas. — Strašni su ti njegovi povici!

Ranjenik je neprekidno stenjao. Povremeno su se mogle razumjeti riječi:

— Vode! Pomozite mi ... zaboga!

— Dobro to poznam — promrmlja Jim Toulton. — U ratu se to često događalo. Tako viču oni koji dobiju metak u trbuh. Jadnik užasno pati!

Članovi su se potjere okupili i gledali ranjenika. Trzali su se na svaki njegov jauk.

— Hej, Mersey, možeš li me čuti? — dovikne najzad šerif. — Pokušaj dopuzati ovamo! Na tebe neće pucati.

Ranjenik se ispruži i odgurne jednom nogom. Sunce mu je nemilosrdno pržilo leđa. Pokuša se podignuti na ruke, ali ne uspije. Nemoćno klone na zemlju.

— Zar je već mrtav? — zapita Toulton.

— Nije. — Tocken zanijeće glavom. — To i jest najgore; ljudi s metkom u trbuhu žive dugo i umiru u najvećim mukama...

— Da, to je istina! — Toulton potvrdno klimne.

Mersey se opet pomakne i potraži uporište u sipku pijesku. Ali, niti se ne pomakne; njegovi su pokreti podsjećali na koprcanje kornjače što se izvrnula na leđa i ne može stati na noge bez tuđe pomoći.

— Otići ću po njega! — reče šerif i stisne usnice. — Ne mogu to gledati. Zar vi možete?

Ovaj put mu nitko ne odgovori. Znali su da bi bila ludost izići na čistinu. Izginula bi najmanje polovina od njih.

— Ne mogu to gledati — ponovi šerif.

— Ne možemo po njega, šerife! Oni bi nas...

— Znam — odvrati uzrujano predstavnik zakona — no možemo li preuzeti na sebe takvu odgovornost? Možemo li mirno gledati kako umire a da ni prstom ne maknemo, ha?

S druge strane dopre Tockenov glas:

—Dođite po njega! Nećemo pucati!

Članovi se potjere zapanjeno zagledaju. Zar je to moguće?

— Govorite li ozbiljno? — odgovori šerif. — Nije nikakva varka?

— Kazao sam vam, nećemo pucati! Međutim dođite samo dvojica...

— Tko mi kaže da...

— Ako želiš neko jamstvo, ne mogu ti ga dati, šerife. Dao sam ti svoju riječ! Prema tome, odnesite ga i olakšajte mu umiranje!

— Dobro. Doći ću osobno!

Šerif baci revolver na pijesak, izvuče i nož iza pojasa pa ga ispusti. Još jedan član potjere odbaci oružje.

Izidoše na čistinu i uskoro se nađoše na dometu protivničkih pušaka. Međutim, sve je bilo mirno.

Oprezno podigoše ranjenika i prenesu ga do drveća.

Trun ljudskosti u neljudskoj borbi.

Mark Thomas je držao na nišanu šerifa. Položi kažiprst na okidač i promrmlja:

— Kad bih sada pritisnuo, izgubili bi vođu...

— Ali to nećeš učiniti!

— Naravno da neću. Glupo je što u takvu ratu imamo obzire!

— Možda.

— Već su dvojica onesposobljena za borbu, ovaj koji je pogođen u trbuh i onaj što je dobio metak u rame. Vidim ga kako se zgrčio pod drvećem. Nije loše. Ako ih pogodimo još nekoliko...

— Više neće griješiti. Bit će prokleto oprezni. Dovoljno je da budu strpljivi i čekaju. Bez vode nećemo izdržati dugo!

— Bila bi šteta da izginemo, zar ne?

Tocken ne odgovori. Gledao je prema članovima potjere. Da, šteta je što će izginuti. On, Mark Thomas, Jim Toulton, Charlie Brando i Blondel, najmlađi među njima.

Osmjehnuvši se, pogleda svijetlokosog mladića što je natmuren ležao iza stijene i još uvijek čvrsto držao pušku. Blondelu je tek dvadeset godina; samo prije nekoliko tjedana proslavili su njegov rođendan i od srca se nasmijali mladićevoj primjedbi da nije važno koliko je kome godina, već kakav je čovjek. Htio je na svaki način dokazati da je odrastao.

Zapravo, dokazao je to već mnogo puta. Hrabar je odan. Tockenu je bilo drago što ga je izabrao za svoju grupu.

Blondel osjeti njegov pogled i okrene glavu. Široko se osmjehne, kao da uživa u tome što leži na suncu i polako se prži. U njegovim plavim očima nije bilo prijekora.

Znao se boriti, a znat će i umrijeti.

Umrijeti za Jug.

• • •

Dan je prošao prilično brzo Sunce je oslabilo onda nestalo iza rumeno obasjana obzorja.

Članovi potjere oživješe. Šerif im dade upute, a zatim se polovina raspršii zauzme položaje u polukrugu oko stijena iza kojih su se nalazili Tockenovi ljudi.

Šerif je bio lukav. Naslutio je da bi se progonjeni za mraka mogli pokušati probiti, pa je poduzeo mjere opreznosti.

Prosper Tocken zamišljeno zaklima glavom. Što bi šerif učinio kad bi znao da se bori protiv ostatka jedne južnjačke jedinice? Bi li pozvao u pomoć konjicu ili se pak osobno obračunao s njima?

»Loše je to što se moramo boriti protiv potjere sastavljene od poštenih ljudi i što oni vjeruju da smo razbojnici« mislio je.

Prokleti rat!

Naglo je zanoćilo. Postalo je svježe pa je godila toplina što su je još isijavale stijene.

Među drvećem u šumarku zatreperi vatra. Da, članovi su potjere bili u velikoj prednosti: danju su se mogli zaštititi pred suncem i imali vodu, dok se noću mogu grijati pokraj vatre...

— Sto mu gromova — opsuje srdito Charlie Brando. — Zašto se ovo kamenje ne može zapaliti?

— Sutra ćeš pitati: Zašto se ovo kamenje ne može jesti? — progunđa Mark Thomas. — Danas se smrzavamo a sutra će nas mučiti glad. Eh, slavna južnjačka armijo, što sve ne zahtijevaš od svojih sinova!

— Šteta što nam je majka tako daleko! Rado bih se zavukao pod njezino krilo — promrmlja kroz smijeh Charlie Brando.

Nijedan od njih nije slutio da južnjačka vojska više i ne postoji.

General Lee je doživio težak poraz kod Gettysburga. Pobjednik, general Meath, već je bio poveo svoje sjevernjačke čete prema Virdžiniji, a general Grant javljao je o zauzimanju Wickesburga. Bila je to velika prekretnica. Sjevernjaci su dokazali da se znadu boriti i pobjeđivati.

Prosper Tocken i njegovi ljudi nisu o svemu tome imali ni pojma. U trenut-

ku kad su bili dobili poseban zadatak i krenuli u neprijateljsku pozadinu, sa svih strana su stizali samo izvještaji o pobjedama Južnjaka.

— Pogledajte što se sprema! — uzvikne iznenada Mark Thomas i pokaže rukom prema zapadu.

Tmasti su oblaci prekrili vedro večernje nebo i brzo se približavali; zacijelo ih je tjerao snažan vjetar.

I ostali se zagledaše prema zapadu, a u očima im se pojavi nada.

Oblaci su bili sve veći, sada već nalik golemim brdima.

— Oluja bi nam mogla pomoći — prošapće Prosper Tocken. — Došla je kao naručena. Želim kišu, tako gustu da se ne bi vidio ni prst pred nosom.

Podigao se vjetar, u početku blag, onda sve jači. Već je zavijao među stijenama, trzao busenje trave i šešire.

Vatra se među drvećem ugasila i sada je bilo vrlo mračno. Čulo se samo bjesomučno tuljenje vjetra.

Iznenada, nebo se otvori. Kiša je pljuštala kao iz kabla a tminom šarale munje.

— Divno! — vikne Prosper Tocken. — Na noge, ljudi, moramo odmah krenuti! Ne smijemo gubiti ni trena. Učinit ćemo ono što ne očekuju! Otići ćemo po konje!

Čim su se išuljali iz zaklona među stijenama, više se nisu osjećali kao u mišolovci. Zahvaljivali su sreći. Tko bi i pomislio da će se upravo danas podignuti takva oluja!

Bili su vojnici pa su znali što im je uraditi; nisu nile potrebne nikakve upute. Potjera više nije bila nadmoćna.

Išli su jedan za drugim, ali malo postrance, tako da nitko nikoga nije pokrivao a svaki je mogao u svakom trenutku opaliti.

Kad bi god munja sijevnula, postojala je opasnost da će ih primijetiti. Osim toga, svaki su tren mogli naići na kojeg od stražara što su stajali u polukrugu. Šerif ih zacijelo nije povukao; nasuprot, ako je pametan, vjerojatno je pojačao straže.

Šerif je doista tako postupio. Stražarili su okolo, u parovima, držali otkočene puške i napeto zurili u tamu, očekujući svakog trenutka da će se pred njima netko pojaviti i napasti ih.

Situacija je bila vrlo složena. To je najbolje znao šerif iz Donoghua koji se zakleo da petorici neće dopustiti pobjeći, a slutio je da bi sada mogao lako pogriješiti. Poduzmu li progonjeni nešto što nije predvidio, isparit će bez traga.

Bljesne krivudava munja i Južnjaci opaze dvojicu stražara. I oni su njih primjetili pa podignu puške. Tada se opet smrači.

Odjeknu jedva čujni hici. Nadjača ih pobješnjela priroda. Stražari popadaju a njihove puške pljusnu u mlaku.

— Produžimo! — vikne iz sveg glasa Tocken.

Potrče.

Blondel se spotakne o jednog stražara i umalo padne. Oblije ga znoj pri pomisli da ih ti ljudi progone u poštenoj namjeri i možda imaju obitelji. Potjera ih smatra razbojnicima i niti ne sluti da su pripadnici južnjačke vojske.

Konji su usplahireno poskakivali i pokušavali se osloboditi ali su se smirili kad su im se Južnjaci približili.

Sve se odigralo vrlo brzo. Dok su Jim Toulton i Mark Thomas stražarili i pogledom pokušavali prodrijeti kroz tminu, ostala su trojica osedlala konje.

Uskoro su svi bili u sedlu i pojurili u noć.

Ostali su konji, također odvezani, potrčali za njima i ubrzo se raspršili u noći. Uto je šerif otvorio vatru...

Šerifa su već bile pekle oči od naprezanja. Neprekidno je zurio u mrak i pokušavao razabrati što se događa. Međutim, prekasno je ugledao petorku što je galopirala prema njemu. Obuzet silnim gnjevom počeo je mahnito pucati prema njima i ispraznio vinčesterku...

Projuriše mimo njega...

Nemoćno je stisnuo šake i kleo gledajući za njima. Tek je tada osjetio da je ranjen. Zamaglilo mu se pred očima. Naposljetku poklekne i sruši se bez svijesti. Ležao je u barici koja se punila vodom..

Kad je u jutro izišlo sunce, posvuda su se ljeskale mlake nalik jezercima.

Članovi su potjere morali odustati od hajke; bili su umorni i razočarani, jer su izgubili konje i imali trojicu ranjenika i dva leša. Mersey, koji je bio pogođen u trbuh, nije preživio noć. Po-

ginuo je i jedan od dvojice stražara, dok je drugome metak probio ruku.

Šerif je bio teško ranjen. Metak mu se još nalazio u prsima, a nijedan ga član potjere nije znao izvaditi.

Izgubili su i sve konje; bit će im potreban cio dan da ih uhvate, ako im to uopće uspije.

A Donoghue je udaljen nekoliko dana jahanja...

II

Prosper Tocken, kapetan južnjačke vojske, već je primijetio da se posvuda vrzmaju sjevernjačke čete. Sve je manja bila vjerojatnost da će obaviti zadatak što su ga dobili.

Kad-tad će zapeti za oko nekom sumnjičavom sjevernjačkom oficiru. Toulton, Brando i Blondel su Teksašani; dovoljno je da progovore pa da se otkrije kako su Južnjaci. Neće ih uvijek spašavati oluja.

Do sada su uspješno izbjegavali sjevernjačke čete; nitko još nije naslutio da u Koloradu boravi petorka Južnjaka, po posebnom vojnom zadatku.

Međutim, ako članovi potjere, hvatajući konje, slučajno uhvate i njihove ždrijepce, prema žigu će znati da pripadaju Jugu i upitati se što rade Južnjaci u sjevernjačkom području.

Tada za njima neće krenuti neiskusni civili već konjica, iskusni vojnici pod vodstvom izviđača.

Jahali su prema sjeveru. S desne se strane uzdizalo vrletno gorje; šiljasti su vrhunci stršili u modro nebo.

— Prokleti rat! — progunda Mark Thomas.

Tocken ga pogleda sa strane i blijedo se osmjehne.

— Čezneš za zavičajem?

— Ako nazivaš čežnjom za zavičajem to što bih rado bio doma, sjedio na verandi i držao u ruci čašu umjesto ove proklete puške... — gorostasni Thomas sliježe ramenima.

— Da, to je čežnja za zavičajem!

— E, onda patim od takve čežnje! Zar da se stidim?

Prosper Tocken zaklima glavom.

— Svi se tako osjećamo, ne samo ti! — reče tiho.

— O, kapetane, pa i vi ste nježna dušica — naruga se Mark Thomas i na taj način oslobodi osjećaja. Osmjehnu se jedan drugome i opet je bilo sve u redu.

Ne smiju biti osjećajni; oni su vojnici.

Borili su se za propalu stvar. Samo, to još nisu znali. U to doba mnogi Južnjaci još nisu bili svjesni poraza.

Jahali su prema sjeveru jer je ondje, na granici Nebraske, živio čovjek koji bi mogao postati saveznikom Juga: Hornet Shun, poglavica Komanča. Trebalo ga je nagovoriti da se pobuni protiv Sjevera i tako privuče dijelove Grantove armije. Komanči bi haračili Kanzasom i tako unijeli metež u dotad mirnu zemlju.

Bio je to luđački plan, rođen u glavi nekog fanatičnog Južnjaka, a trebala ga je ostvariti šačica dobrovoljaca što su iz dna duše voljeli svoj zavičaj, a isto toliko mrzili Sjever.

* * *

Sunce je nepodnošljivo peklo. Nigdje ni trunčice sjene. Petorica su Južnjaka strpljivo podnosili žegu. Kad bi naišli na vodu napunili bi čuturice i to bi im moralo biti dovoljno do slijedećeg potoka.

Od početka je sve pošlo po zlu. Slučajno su nabasali na sjevernjačku jedinicu, pa su morali bježati kao zečevi. Pri tom su izgubili zlato što su ga ponijeli za indijanskog poglavicu. Ono im je bilo prijeko potrebno, pa su ga se htjeli dokopati u banci u gradiću Donoghue. Tamo umalo poglaviše. Za njima je krenuo uporni šerif s potjerom, a spasila ih je oluja.

Spustila se noć. Na nebu su se iskrile milijarde zvijezda.

Ulogorili su se tik uz strma brda što im je štitilo leđa, pod šumarkom među stijenjem.

U blizini su pasli konji, čupkali su suhu travu koja više nije bila zelena već smeđkasta.

Jim Toulton je ustrijelio mršava zeca, pa su ga sada pekli na niskoj vatrici. Blondel je istodobno kuhao grah što su ga našli u bisagama na jednom od sjevernjačkih konja.

Jelo je bolje mirisalo nego što je prijalo; zec je bio žilav a grah tvrd. Osim toga, nedostajala im je so.

Kapetan Tocken odredi straže; Jim i Blondel će bdjeti do ponoći, Mark i Charlie do četiri u jutro, a on će stražariti u najnezgodnije vrijeme, pred zoru, kad popušta pažnja i najviše prijete iznenadni napadi.

Međutim, te se noći nije ništa zbilo.

U svitanje produžiše prema sjeveru, sve dublje u protivničko područje.

Približilo se podne. Opet ih je mučila jara. Jedva su disali.

Nad njima su već satima kružili lešinari, kao da ih progone.

Prosper Tocken je jahao na čelu i pažljivo promatrao okolicu.

Sa začelja mu se približio Mark Thomas. Pred sobom je raširio kartu i nehajnim glasom rekao:

— Apaško područje!

— Od jučer smo u njemu — odgovori Tocken — No. to još ne znači da su već sada Indijanci svuda oko nas...

— Nadajmo se! — Thomas pogleda gole litice. Naježi se pri pomisli da bi se tu mogle skrivati stotine Indijanaca... da ih, možda, već satima promatraju i samo čekaju pogodan trenutak kad će ih napasti.

— Zašto bi to učinili? — iznenada upita kapetan, kao da je naslutio njegove misli. — Nemaju nikakav razlog da se s nama zarate!

— Znaš li pouzdano da neki bijeli lupež nije spalio kakvo indijansko selo, pa Apaši jedva čekaju da se osvete?

— U pravu si, uvijek netko raspiri vatru!

Neko su vrijeme jahali šutke. Obojica su osjećala tjeskobu. Bilo je upadljivo tiho, čak su se i lešinari povukli.

— Tu su! — odjednom će mirno Mark Thomas.

Kapetan nije proturječio. Podigne desnu ruku i zaustavi se. Ostali se uznemireno okupe oko njega, naslutivši opasnost.

— Indijanci! — objasni im Thomas.

Jim Toulton šutke izvuče pušku iz navlake na sedlu.

— Bilo bi mi gotovo milije da su se pojavili Sjevernjaci — progunđa Charlie Brando.

— Zar nije svejedno tko te ubije?

— Ne dirajte puške! — prošapće Tocken. — Ako primijete da znamo da su tu, odmah će napasti...

— Gledajte! — Thomas pokaže prema sjeveru.

Oko tri kilometra ispred njih uzdizalo se u preriji stjenovito brdo. Daleko iza njega penjao se prema nebu bijeli dim.

— I iza nas — zaključi Toulton.

Apaški dimni znakovi.

Nalaze se ispred i iza njih; zacijelo ih ima i među stijenjem.

— Trista mu gromova! — prekune Charlie Brando i ispruži ruku.

U preriji, koji kilometar daleko od njih, iznenada su se pojavili Indijanci. Na žilavim mustanzima jahalo je najmanje sto i pedeset Apaša. Kao i oni, žurili su prema rubu stjenovita obronka. Očito, željeli su ga zaobići: njihov se cilj nalazio iza njega.

Već su se čuli i poklici.

— Ne napadaju nas! — nesigurno primijeti Prosper Tocken. — Ili, ne samo nas. Ipak, u škripcu smo!

Iza brda oglasila se vojnička truba. Zapucaše vojničke puške. Indijanci nestadoše iza obronka.

— Moramo onamo! — Kapetan pokaže prema brdu.

— Ondje bi moglo biti stotinu Apaša — napomene Thomas.

— Ne vjerujem — Tocken zanijeće glavom — Skrivaju se posvuda među stijenjem, ali ne i ondje. Morali bi konje ostaviti u podnožju, a to im se ne sviđa!

— Što ako se varaš...

— Ondje nam neće biti gore nego ovdje! U ravnicu ne smijemo, a vratiti se ne možemo i ne želimo...

Tocken pogléda okomite litice sa strane i prekune. Ondje se mogao sakriti velik broj ratnika.

Sve su manje bile nade da će uspješno obaviti zadatak. Sada su u klopci. Upali su u sukob između Apaša i Sjevernjaka, premda su željeli izbjeći i jedne i druge.

Odjednom stijenje iza njih oživi. Ugledaše Apaše s lukovima u rukama. Mnogi su imali i puške. Na suncu zasjaše sjekire.

Odjeknuše hici i fijuknuše prve strijele. Konji prestrašeno poskoče.

— Hajdemo! Što čekamo? — vikne Tocken i potjera konja.

Dok su galopirali, konjima su upravljali nogama. U rukama su držali puške. Okretali su se u sedlu i pucali prema stijenama.

Sve je trajalo samo nekoliko sekundi. Opet ih je poslužila sreća. uspjeli su izbjeći kišu metaka i strelica. Tome je, dabome, pridonijelo i to što su Apaši bili loši strijelci; zacijelo su tek nedavno dobili puške, a strelice su teško mogle pogoditi tako pokretne mete.

Brdo je bilo udaljeno još kilometar i po.

— Štedite municiju! Bit će nam još i te kako potrebna! — vikne kapetan i gurne vinčesterku u navlaku na sedlu. Uhvati uzde i usmjeri konja ravno prema brdu.

Iza njih su bijesno urlali Indijanci. Nisu mogli za njima, jer su im se mustanzi nalazili u udolini sa suprotne strane stijenja.

Južnjaci stigoše do brda i u galopu pojuriše uz blag obronak. Tu sjašu i odvedu konje u rijedak šumarak.

Na brdu uistinu nije bilo Indijanaca.

— Popet ćemo se do vrha — zapovijedi Tocken.

Teturali su za njim daščući od napora i napokon stigli do vrhunca. Stijene na vrhu pružale su odličan zaklon, gotovo nalik tvrđavi.

— Zaboga, ovaj položaj se ne može zauzeti! — iznenađeno uskliknu Jim Toulton. — Ovdje se možemo oduprijeti cijelom plemenu...

— Svakako. Treba samo pozvati konobara i naručiti sočan odrezak — zlovoljno dobaci Charlie Brando. — A pit ćemo hladno pivo s puno pjene. Imat ćemo obilje svega dokle god smo ovdje!

— K vragu! — Jim ušuti, shvativši smisao Brandovih podrugljivih riječi. Dabome, imaju još vrlo malo vode, vrlo malo hrane...

Apaši ih nisu morali napasti; bit će dovoljno ako pričekaju da ih ubije sunce ili se međusobno požderu.

— Da, to nije dobro — prizna Jim Toulton. — Kako dugo će nam potrajati zalihe?

— Ne previše dugo! — suho odgovori Tocken. — Uostalom, zasad nam je glavni zadatak odbiti neprijatelja. Pogledajte one dolje! Njima je mnogo gore nego nama.

Iz svog su visokog zaklona imali dobar pregled, pa su jasno vidjeli što se zbiva u podnožju brda.

Kao da su bili gledaoci u kakvoj kazališnoj loži i napeto promatrali dramu što se približavala raspletu...

Malena se sjevernjačka jedinica ogorčeno branila. Neprekidno su praskale puške i revolveri. Međutim, položaj vojnika bijaše bezizgledan.

Apaša je bilo tri ili četiri puta više. Mnogi su se borili sjekirama, radije odabravši svoje staro oružje nego suvremene puške.

Jezivo bijaše iz sigurna zaklona gledati tu neravnopravnu borbu.

Vojnici su u krugu postavili troja kola i sakrili se iza i ispred njih. Indijanci su galopirali oko logora, neprekidno se zalijetali prema njemu i napadali.

— Što li imaju u kolima? — promrmlja Tocken. — Oružje? Možda su unutra puške namijenjene nekom utvrđenju. Ima li u blizini koje?

— Na karti je ucrtano utvrđenje Randel, osamdesetak kilometara odavde!

— Predaleko da bi na vrijeme stigla pomoć. Tko zna je li oficir uopće poslao glasnika.

Moralo se priznati, Sjevernjaci su se branili hrabro i uporno. Dobro su gađali i svaki trenutak bi poneki Apaš pao, ali su se praznine u napadačkim redovima odmah popunjavale.

Blondel je bio blijed i stisnuo je zube. Vidjelo se da teško podnosi prizor. Iznenada promrmlja drhtećim glasom:

— Ovo ne mogu više gledati! Zašto im ne pomognemo, kapetane? — Grčevito je stezao pušku.

Thomas i Tocken se brzo pogledaju.

— Sjevernjaci su naši neprijatelji — odgovori Thomas. — Ovo što se tu događa, želimo ostvariti u Kanzasu. Tamo će stradati i civili...

— Ali, to je grozno!

— Naravno da jest. Međutim, između Sjevera i Juga traje rat koji želimo dobiti! Stoga ne možemo pomoći onima dolje!

— Prljavi rat! — promrsi kroza zube Blondel.

— Misli radije što će nam se dogoditi kad se Apaši obračunaju sa Sjevernjacima! — reče Charlie Brando. — Dobro

pogledaj dolje pa ćeš se kasnije bolje boriti!

— Mi želimo to isto ostvariti u Kanzasu? — promrmlja tiho Blondel. — Je li to uopće rat ili samo krvavo ubijanje?

Nitko mu ne odgovori. Možda ga nisu niti čuli. Gledali su bitku što se približavala završnici.

III

Krug oko kola najednom se raspršio. Apaši se okupe izvan puškometa. Vidjelo se da namjeravaju napasti u obliku klina.

— Vojnici bi trebali pobjeći na suprotnu stranu — vikne uzbuđeno Jim Toulton. — To im je posljednja prilika da stignu do brda!

I njega je zahvatila groznica. U onim vojnicima više nije gledao Sjevernjake, neprijatelje, već ljude koji se bore za život. Kad je nehotice podigao pušku kako bi pomogao onima dolje... premda je udaljenost bila prevelika... Tocken ga uhvati za podlakticu i reče bezbojnim glasom:

— Rat je! Osim toga, ne možemo im pomoći. Kad bismo mogli, možda bih im i ja pomogao!

Jim Toulton spusti pušku, klimne i obriše znoj s lica.

— Grozno je to — promrmlja prigušeno. — Osjećam se kao ubojica!

Nitko mu nije odgovorio.

Iznenada, Sjevernjaci urade upravo ono što je Jim Toulton predvidio kao jedini izlaz: Pojure na suprotnu stranu. Privremeno su stekli zaklon. To je bilo najbolje što su mogli učiniti u tim okolnostima. U zbijenoj su grupi potrčali preko čistine Jedan je ponio čak i zastavu

— Zaboga, s njima su i žene! — vikne uzbuđeno Blondel. — Pogledajte, dvije žene!

Među vojnicima su se, doista, nalazile dvije žene. Trčale su, a muškarci su ih pokušavali zaštititi tijelima.

— Do vraga, još i to' — gnjevno prekune Jim Toulton.

Tockenovo se lice zgrči. Proklinjao je sada svoj zadatak i izričitu zapovijest da izbjegava borbu. Pa ipak, već bi se odavno bio umiješao da je imalo smisla. Međutim, oni dolje ne mogu se spasiti, a on ne smije lakomisleno ugroziti zadatak; vojnik je i mora poštivati naredbe.

Vidio je da ga njegovi ljudi pogledavaju i da bi se rado umiješali. Međutim, pravio se kao da ništa ne primjećuje. Pa, ni njemu nije bilo lako gledati ljude kako umiru. Da bude još neugodnije, tu su i žene!

Apaši su otkrili da su vojnici napustili prijašnji položaj. Zaurlaju i potjeraju mustange. Pod kopitima se zakovitla prašina Odjekne puščana paljba. Opet su fijukale strelice

Sjevernjaci nisu mogli pobjeći jahačima. Apaši se približiše na puškomet.

Tada se vojnici na začelju zaustave, okrenu, kleknu i ispale plotun u progonitelje. Dobro su gađali. Pogodili su ratnika na čelu.

Zavlada zbrka, padali su konji, rušili Apaši.

Nakon te žestoke vatre vojnici hitro poskoče i potrče za drugovima. Stvorivši zbrku među Indijancima, ponovno su povećali prednost.

Međutim, Apaši su se brzo pribrali. Od njihovih se prodornih poklika ledila krv u žilama.

Igra se ponovi: vojnici se opet okrenu... zacijelo su u trku napunili puške... i dočekaju napadače kišom olova. Napad se ponovno prekine

— Neshvatljivo! Ovo se nimalo ne slaže s glupim položajem u koji je oficir u početku doveo svoju jedinicu — promrmlja zbunjeno Tocken. — Samo bi početnik mogao dopustiti da ga Apaši onako iznenade! Ova taktika međutim dokazuje hrabrost i sabranost!

Petnaestorica su vojnika, s objema ženama, stigla do podnožja brda. No, nisu se počeli penjati, već su se tu zaustavili, bacili u zaklon iza kamenih gromada i otvorili žestoku vatru na Indijance što su ponovno navalili; tako su štitili drugove sa začelja koji su dosad zaustavljali Apaše.

Indijanci tada promijene način napadanja: više nisu prodirali u obliku klina, nego su se raspršili u široku napadačku ertu, tako da ih je sada bilo teško pogoditi...

Prvi se mustanzi nađoše u ravnini s vojnicima sa začelja koji su iz petnih žila trčali prema zaklonu. Rušili su se jedan za drugim. Nije preživio ni jedan.

Preostali se Sjevernjaci u podnožju brda počeše povlačiti, ali su i dalje pucali. Ipak nisu mogli zaustaviti Apaše. Svakog je trenutka prijetila opasnost da će ih Indijanci pregaziti.

— Čudno — reče promuklo Jim Toulton — svi vojnici nastoje zaštititi žene, svi osim jednoga koji je odmakao daleko naprijed i prvi će stići do vrha!

— Taj je junačina oficir! Zar ne vidiš oznake na njegovu ramenu?

— Da. Vrlo čudan način rukovođenja borbom, ne misliš li i ti tako?

Sjevernjaci načas povećaše prednost kad su i Apaši morali sjahati. Groznično su se verali, kao da ih gore očekuje spas. No, Indijanci su ih hitro slijedili. Skakali su od zaklona do zaklona. Došlo je već i do nekoliko borbi izbliza. Pri tome su vojnici prolazili lošije.

— Hajde — najzad uskliknu kapetan Tocken. — Pomozimo im!

Na vrhu brda bljesnu plamičci Tanad prozuji iznad iznenađenih vojnika i ubere nemilosrdnu žetvu među Apašima.

— Ovamo! — dovikne Tocken Sjevernjacima.

U isto je vrijeme razmišljao o neobičnim okolnostima u kojima su se našli. Premda malobrojni, umiješali su se u surovu borbu i pokušavaju spasiti preživjele Sjevernjake. Time srljaju u stupicu, Jer, Sjevernjaci su im neprijatelji, ogorčeni neprijatelji u ogorčenom ratu.

Sjevernjački oficir što se verao ispred svojih hrabrih ljudi, začuđeno pogleda uvis i počne se penjati još brže, shvativši da ga ondje doista očekuje spas. Nije se brinuo o svojim vojnicima, nije sudjelovao u borbi, samo je nastojao pobjeći što dalje od Apaša.

Hici Južnjaka pokolebaše Indijance i ponovno ohrabriše vojnike. Sjevernjaci su jedan drugoga sokolili povicima i bez prestanka pucali.

— Dakle, takav se oficir može samo poželjeti — naruga se Jim Toulton.

Začuje se zapovijed na indijanskom jeziku. Apašima je bilo dosta. Munjevito se povuku i nestanu među kamenim gromadama.

Slijedili su ih meci zujeći odbijajući se od stijenja.

Sjevernjački oficir, odahnuvši, obriše znoj sa čela i nastavi se žurno verati, kako bi se napokon našao u sigurnosti.

— Šaka jada! — srdito progunđa Thomas kojem nije ništa bilo mrže od kukavičluka. — Ne stidi se što bježi na čelu svojih vojnika!

— Čekaj, možda ima neki razlog...

— Da, ima. Vjerojatno je napunio gaće. Oprostite, kapetane!

— Slušajte, ljudi — reče mirno Tocken, ne skidajući pogled s obronka. — Vi znate što za nas znači to što smo im pomogli! Tajit ćemo tko smo dokle god budemo mogli. Glumit ćemo kaubojsku družinu koja mora preuzeti neko stado i otjerati ga kupcu...

— Recimo... dolazimo iz Kanzasa i jašemo prema Velikom Kanjonu...

— To je dovoljno, Mark! Je li vam sve jasno?

Svi potvrdno klimnu. Međutim, znali su da je to opasna igra i da se svakog trenutka može utvrditi tko su.

— Ovo je baš smiješna pričica — nasmije se iznenada Charlie Brando. — Jednog ću je dana ispričati unucima...

— Ako ostaneš živ — zlovoljno napomene Jim Toulton.

No, Charlie Brando se ne pokoleba.

— Ako ne bude mene, neće biti ni unučadi...

— Šutite sada! — naredi Tocken.

Sjevernjački je oficir stigao do vrhunca. Daščući, popne se preko ruba litice i baci na tlo, očajnički hvatajući zrak.

— Oho! — uzvikne veselo Blondel ugledavši žene.

Premda su bile u poderanim haljinama i crvenih lica, izgledale su mu vrlo zgodne.

On, Jim Toulton i Mark Thomas pomognu im da se popnu na zaravanak. Iscrpljeno su sjele na kamenito tlo.

Svi su šutjeli.

Uto stigoše i vojnici. Jedanaestorica... samo ih je toliko preživjelo.

Plećat narednik koji se dolmao vrlo iskusno, vojnički pozdravi Južnjake i izrukuje se s njima.

— Narednik Steven Boyce — predstavi se — Hvala na pomoći, spasili ste nam živote!

Pogledavši ga u oči, Prosper Tocken se pitao što bi taj Sjevernjak učinio kad bi saznao da su pred njim južnjački vojnici...

— Ovo je bilo paklenski gusto, naredniče — reče mu. — Upali ste u gadan škripac!

Narednik pogleda oficira koji je još ležao na tlu... sada se vidjelo da je pukovnik... ali ništa ne reče.

Vojnici se postupno smire pa počnu nesigurno koračati po zaravanku i gledati okoliš. I pukovnik ustane.

Narednikove oči prijezirno bljesnu. No, ne izusti ni riječi. Samo je ukočeno stajao i promatrao pukovnika. U pogledu mu se vidjela mržnja.

Pukovnik se uspravi i izravna odoru. Tada opipa revolver u koricama. Narednikove su oči pratile svaki njegov pokret, kao da nešto očekuje.

— Naredniče! — vikne odrešito pukovnik.

— Slušam, pukovniče! — odgovori stari narednik.

— Ponovo preuzimam zapovjedništvo!

— Razumijem, pukovniče!

— Poručnik Creighton je očito poludio. No, sada je mrtav, pa mi je uštedio trud. Više nije potrebno da ga predam ratnom sudu...

— Razumijem, pukovniče!

— Ipak ću podnijeti izvještaj. I o vama!

— Usprkos svemu, poručniku Creightonu zahvaljujemo što smo...

— Šutite, naredniče! Ja najbolje znam što valja napisati u izvještaju!

— Razumijem, pukovniče!

Prosper Tocken je već stvorio svoju predodžbu o sjevernjačkom oficiru. Taj naduvenko ne namjerava nijednom riječju izraziti zahvalnost spasiocima. Važnije mu je da pred svima narednika očita bukvicu. Takve starješine nisu omiljene ni u jednoj vojsci.

— Pukovniče — umiješa se u razgovor Sjevernjaka — mislim da bismo morali razmotriti naš položaj! On nije nipošto ružičast...

— Položaj!? — osorno odvrati oficir. — A što vi znate o našem položaju?

— Indijanci žele naše skalpove! Čekat će dok ne umremo od gladi ili dok nas ne sprži sunce.

— Tako? — naruga se pukovnik, no njegov nesigurni pogled oda da se više ne osjeća ugodno. Očito, tek je sada shvatio da su samo privremeno u sigurnosti, ali i u bezizlaznoj klopci. — Oprostite, stranče! Prilično sam uzrujan nakon svega što se dogodilo. Zahvaljujem vam na pravodobnoj pomoći; privremeno ste nam spasili život!

— Jeste li, prije nego što su vas Indijanci napali, poslali glasnika, pukovniče?

— Glasnika? — Oficir ga začuđeno pogleda. — Kamo?

— O, bože! — prostenje Jim Toulton u pozadini.

Narednik se jetko osmjehne.

— Dakle — Tocken odmahne rukom — znači da ne možemo očekivati pomoć ni od kuda.

Letimično pogleda narednika i u njegovim očima opazi što misli o svom starješini.

Pukovnik Jack Harper krenuo je sa svojim ljudima iz utvrde Vick u utvrdu Randel, kako bi prevezao municiju. Žene su im se pridružile da posjete muževe, sjevernjačke oficire, koji su već mjesecima služili u utvrdi Randel.

Spustila se večer. Tamno se nebo osulo zvijezdama.

Apašima nije bilo ni traga, pa se činilo da su se sasvim povukli. Prerija je bila neobično tiha.

No, bio je to varljiv mir. Znali su da će okoliš odmah oživjeti, pokušaju li napustiti zaklon.

Južnjački kapetan i sjevernjački narednik ležali su pokraj niske vatre. Narednik je pušio lulu i zamišljeno promatrao plamen. Slušao je Tockenove riječi, no nije bilo pouzdano da vjeruje u pričicu o kaubojskoj družini koju očekuje dobar posao.

— Moramo računati s tim da nitko od nas neće izići iz ove stupice! — reče iznenada.

— Tako je! — kimne kapetan u znak suglasnosti.

— Ali se također može dogoditi da poginu samo neki a ostali se spase — nastavi Steven Boyce. — Možda upravo vi, nije li tako?

Tocken opet potvrdno klimne glavom.

— Šteta bi bila da nitko ne sazna što se dogodilo kad su se pojavili Apaši! —

promrsi kroza zube narednik. — Stoga vam moram ispričati kakav je naš pukovnik!

— Tko bježi na čelu svojih ljudi i nijednom se ne okrene, tko napusti žene u trenutku kad su im za petama Apaši...

— Znači, gledali ste bitku od početka!

— Jesmo. Međutim, nismo se odmah umiješali, jer tada ne bi nitko ostao živ! Ni mi...

— To je posve jasno — narednik Boyce odmahne rukom. — Nije potrebno trošiti riječi. Jedino to pukovnik ne može shvatiti, ali sad to više nije važno.

— Čini mi se da ne volite pukovnika — zaključi Tocken.

— On nas je doveo u ovu klopku, nije slušao nikakva upozorenja, derao se na poručnika Creightona kao na kakva glupana samo zato što je rekao da bi ova dolina mogla biti opasna. Poručnik je bio iskusan borac, s više iskustava od pukovnika koji je sve znanje stekao u Vojnoj akademiji. Tada se dogodilo ono što je predvidio poručnik i što smo slutili i svi mi ostali.

— Pretpostavljam da je poručnik organizirao povlačenje.

Obojica su znali što znači pitanje. Ako je zapovijedao poručnik, to je značilo da se suprotstavio starješini, a takav se postupak mogao označiti samo jednom riječju: pobuna!

— Da, dobro mislite! — Boyce potvrdno klimne. — Creighton je smijenio pukovnika, s revolverom u ruci prisilio ga da povuče svoju naredbu i preuzeo zapovjedništvo. Ja sam mu pri tome pomogao jer je pukovnik sasvim ozbiljno zahtijevao da stvorimo napadačku formaciju i naprosto pregazimo Indijance! I dijete bi znalo da je to obična glupost! Sada bismo već svi bili mrtvi i skalpirani...

— Nije poslao ni glasnika?

— Ma, kakvi! »Konjička jedinica pod mojim zapovjedništvom uvijek može izići nakraj s tim smrdljivim crvenokošcima« hvalio se taj umišljenko što se u Akademiji borio protiv slamnatih lutki i učio kadete!

— Vješt bi se jahač možda bio probio — napomene zamišljeno kapetan — i tada bi sve bilo sasvim drugačije. Mogli bismo se održati dok ne stigne pojačanje!

— Kad se pukovnik oporavi od straha, jasno će nam pokazati tko ovdje zapovijeda! — promrmlja narednik.

— Na nama će polomiti zube — progunda Tocken.

— Možda — suglasi se narednik. — Međutim, mi smo vojnici, pa ga moramo slušati sada kad je poručnik mrtav. Suprotstavite li nam se, morat ćemo poslušati njegove naredbe S obzirom na naš položaj takav bi sukob bio potpuno besmislen.

— Dobro, kakve nam zahtjeve može postaviti?

— Ah, on je pun kojekakvih ideja, vi ga još ne poznate! Možda nam zapovjedi da se probijemo ili pošalje izvidnicu. A možda naprosto zaključi da ovdje više nema Indijanaca, pa ćemo morati sići s brda. Ako se ne varam, vi se nećete dobrovoljno pokoriti luđačkim naredbama pukovnika!

— Ne, naredniče, ne varaš se!

— Sada znamo na čemu smo!

— Da, sada znamo!

Približila se ponoć. Vojnici su se pokrili i zaspali. I žene su spavale, ili se pretvarale da spavaju. U dogovoru s pukovnikom Tocken je postavio tri stražara, dvojicu od svojih drugova i jednog Sjevernjaka. Straža se trebala mijenjati svaka tri sata.

Nije postojala bojazan da će Apaši navaliti; lako bi ih odbili. Osim toga, noć je bila vrlo vedra, pa bi ih odmah primijetili.

Noć će vjerojatno proteći mirno, ali će im sutrašnji dan već pokazati što ih očekuje. Iscrpit će ih vrućina. Imaju malo vode i već su je podijelili. Potrajat će četiri dana.

Četiri dana!

Budu li strpljivi, Indijanci će bez po muke zauzeti brdo.

Tocken je znao što ih očekuje ako ne uspiju pobjeći iz klopke. Poseban teret bile su dvije žene.

IV

Serif iz Donoghua bio je vrlo žilav. Premda teško ranjen, nije se onesvijestio prilikom povratka u grad. Neprekidno je kleo i zaklinjao se da će pobiti

razbojnike čim ponovno bude mogao jahati.

Članovi su ga potjere slušali i pogledavali se. Nakon olujne noći cio su dan tragali za konjima. Pronašli su i konje progonjenih razbojnika. Pod sedlima su primijetili čudne žigove. Jedan ih je član potjere poznao i protumačio!

— To su žigovi južnjačke vojske. Brojka 22 označuje puk kojem pripadaju. O tome nema nikakve sumnje.

Tako su saznali da se nisu borili s razbojnicima, već s očajničkom skupinom vojnika. Pretražili su bisage i pronašli nove dokaze: mirišljiv duhan s juga i zgužvano pismo s jednom značajnom rečenicom:

»Mi u Austinu jedva čekamo da te ponovno vidimo. Vrati se živ, sinko. Molim Te, pazi na sebe!«

Austin je u Teksasu!

To su dakle bili neki ludi južnjački vojnici što su došli da umru u Koloradu. Očito, srljaju u propast. Zašto bi inače lutali sjevernjačkim područjima pa čak i pokušali opljačkati banku?

Šerif nije znao za tu novost. U groznici je bulaznio o razbojnicima koji su ga porazili... Bio je to prvi poraz u njegovu životu.

Neki ljudi ne mogu nikada zaboraviti svoje poraze, naprosto, ne znaju gubiti. Takav je čovjek bio i šerif Clark Weston.

Kad su ga članovi potjere dopremili u grad, liječnik se pošteno uznojio prije nego mu je izvadio metak. Weston je sve to izdržao pri svijesti, i tek je tada zaspao.

Spavao je dva dana, a čim se probudio, zatražio je odrezak. Budući da nije bio dovoljno velik, pojeo je još jedan. Ležao je još dva dana, srkao snažnu juhu od mesa i jeo odreske.

Petog je dana već napravio prve nesigurne korake. Stisnuo je zube i savladao slabost.

Sutradan, kad je izišlo sunce, stajao je opet na glavnoj ulici Donoghua i smješkao se začuđenim pogledima građana što su prolazili mimo njega.

Izgledao je kao smrt. Lice mu je bilo posve blijedo a tijelo se pogurilo. Obrazi mu bijahu upali, ali je u očima plamtjela vatra mržnje koja mu je i pomogla da se tako brzo oporavi.

Smješkao se, premda su mu u srcu bili samo mržnja i bijes. Jer, pobijedila ga je šačica ljudi; ranili su ga i pobjegli iz klopke. To nije mogao preboljeti ni zaboraviti. Smirit će se tek kad ih uhvati. Ili kad ih pobije. I to bi bilo dobro, možda i bolje Što će s njima odlučit će kad ih uhvati.

Krene prema svom uredu. Kad je ušao, njegov se zamjenik silno iznenadi.

— K vragu, Clark, — promrmlja začuđeno — mislio sam da se ne možeš ni maknuti iz kreveta.

— Koješta — prostenje šerif. — Bila je to samo ogrebotina!

Izabere u ormariću gotovo novu pušku, pregleda je pa uzme kutije s mecima. U ladici pisaćeg stola nalazio se kolt; šutke gurne zamjenika u stranu i izvadi revolver. Zavrti pucaljku oko kažiprsta i munjevito je uperi, provjeravajući tako brzinu.

— Što ti je, zaboga? — prostenje njegov zamjenik. — Naš je grad miran... ako to još ne znaš! Što će ti puška?

— Gdje ste smjestili mog konja? — upita šerif.

— Tvog konja? Na njemu jaše neki od onih razbojnika koji su vam pobjegli!

Šerifa zapeče u grudima. Te su ga riječi opet podsjetile na poraz.

— Onda mi pronađi drugog! Mora biti brz i izdržljiv! Želim uhvatiti te lupeže, kud puklo da puklo!

Njegov zamjenik tek tada shvati što se zbiva.

— Mersey je bio moj šurjak — prosikće šerif. — Poginuo je pogođen u trbuh! Dugo se mučio. Zar da prijeđem preko toga?

Zamjenik je slutio da glavni uzrok nije Mersey, već šerifova povrijeđena taština.

— Najprije ću ti nešto reći. Ti razbojnici... ovaj... nisu pravi razbojnici, nego vojnici. Južnjački vojnici. Članovi su potjere to zaključili prema žigovima na konjima. Već su obavijestili vojsku i ona će tragati za njima. Prema tome, nije potrebno da ti...

— Pa bila posrijedi čitava četa prokletih Južnjaka — šerifovo lice kao da se okamenilo — ja ću ih pogoniti i ubijati jednog po jednog...

— Ali, već je obaviještena vojska! Time je Južnjacima izrečena smrtna osuda.

— Borit ću se i protiv naših, sjevernjačkih vojnika bude li to jedini način da ih odvratim od onih prokletih hulja...

— Ne shvaćam te! — izusti zabezeknuto šerifov zamjenik.

— Moram izravnati neke račune s Južnjacima — prosikće Weston. — Kad je započeo rat, ubili su mi najmilije. Računi su još nepodmireni...

Nježno pogladi puščani kundak i izađe.

* * *

Clark Weston je bio poput tornada; ništa ga nije moglo zaustaviti, a najmanje razum. Neumorno je jahao prerijom; samo je povremeno dopuštao konju kratke predahe.

Uskoro je stigao do mjesta gdje su se Tockenovi ljudi probili u olujnoj noći.

U srcu mu je bjesnio oganj mržnje. Neizmjerno je mrzio Južnjake. Jedne mračne noći, tek što je započeo rat, pobili su mu obitelj. Dogodilo se to u blizini granice. Netko je vidio tu južnjačku četu dok je jahala uz rijeku. Čopor pijanih vojnika. Tada je slijepo zamrzio Jug. Odjahao je tražeći zaborav i stigao u Donoghue gdje su upravo trebali odlučna, nemilosrdna šerifa. Nitko nije znao odakle je stigao ni zašto se nikada ne smije...

Stigavši do mjesta gdje su mu Južnjaci umakli, prisjetio se smjera u kojem su odjurili. Da, odjahali su prema sjeveru. Nije razmišljao što će Južnjaci na sjeveru, želio ih je samo što prije uhvatiti.

Premda svjestan koliko je mala nada da će ih naći, uporno je produžio za njima: pouzdavao se u svoj tragački nagon. Zato je strpljivo podnosio nemilosrdno sunce i lešinare na modru nebu.

Na licu mu zatitra pobjedonosan osmijeh kad je ugledao tragove logorske vatre.

Sada je znao da ga nagon ni ovaj put nije prevario. Bio je na pravom tragu.

* * *

Noć je bila hladna. Prosper Tocken se naježi. Stražario je kraj litice na rubu zaravanka i uporno piljio u tminu.

Izblijedjele zvijezde već su nagovještavale nov dan. Uskoro će se zarumeniti obzorje.

S lijeve se strane nalazio drugi stražar, sjevernjački vojnik. Nije ga mogao vidjeti, samo je povremeno čuo njegove korake. Treći je stražar štitio leđa. Njega Tocken nije čuo. Nadao se da nije zaspao.

Stražarenje pred zoru uvijek je najteže i najopasnije, jer tijelo jedva odolijeva snu.

I Apaši to znaju. Namjeravaju li napasti, iskoristit će slijedećih pola sata, razdoblje kad se noć još nije povukla a novi se dan tek rađa, kad je sve sivo: kamen, drvo i čovjek.

Tocken prihvati vinčesterku kao da ga upravo ona može upozoriti na opasnost. Stisne oči i protrlja ih lijevom rukom.

Uto mu se učini da je dolje primijetio pokret.

Podigne vinčesterku i tiho je gurne preko prirodnog prsobrana.

Dolje se zakotrlja kamenčić.

Možda je neka životinja, gušter ili zalutao prerijski zec?

Zafrkće jedan konj a to je bio pouzdan znak...

Tocken se nadao da treći stražar ne spava. Puke su bajke da Indijanci ne napadaju u ovo doba, jer da se boje nekakvih noćnih demona ..

Varaju li ga oči ili je ona kamena gromada najednom promijenila oblik? Odakle onaj šiljasti kamen? Kako to da se pomiče?

U ruci mu zagrmi vinčesterka i rasvijetli sivilo. Apaši su bili već vrlo blizu. Jedan Indijanac pogođen krikne.

Kapetan hitro povuče zatvarač, uperi pušku onamo gdje je opazio ostale ratnike i opali. Kraj njega počne pucati i stražar. Očito, svo je vrijeme bio budan i oprezan...

Na zaravanku su vojnici skakali na noge i trčali prema stijenju na rubu. Kroz noć su sijevali plamičci i odjekivali povici gnjevnih napadača i očajnih branilaca. Ljudi su umirali, a nitko

nije imao vremena priskočiti im u pomoć.

Zestoka pucnjava zaustavi Apaše nadomak cilju i natjera ih da se povuku. Nestali su isto onako tiho kao što su se i pojavili.

Pucnjava prestane, krikovi utihnu. Branitelji su se, znojnih lica i iscrpljeni, naslonili na hladne stijene, sretni što su ovaj put odoljeli napadačima.

Svitalo je.

Na vidiku nije bilo nijednog Apaša. Obronak je bio posve pust; Indijanci su odnijeli čak i poginule. Jedino se među gudurama ljeskala krv.

Marku Thomasu virila je iz ramena strelica. Ipak se osmjehne kad je pokraj njega klekla jedna od žena i razderala suknju

— Imali ste sreću — reče mu Silvija Loop opipavši ranu. — Na strelici nema kuke! Takve su strelice manje opasne.

Prosper Tocken ju je zbunjeno promatrao. Divio se njenu bijelom, oblom vratu, bujnoj zlaćanoj kosi i jedrom tijelu Bila je vrlo zgodna.

— Kad bi mi netko htio pomoći... — započne ona odlučno.

— Ja ću vam pomoći — kapetan klekne pokraj nje. — Znate previjati rane?

Silvija Loop ne odgovori nego počne izvlačiti strijelu, polako i vrlo oprezno. Pri tome je savjetovala:

— Pritisnite meso oko rane! Pojačajte pritisak! Dajte zavoj! Ne taj, taj je prljav!

Mark Thomas je prigušeno stenjao.

Međutim, pošto je zaustavila krvarenje, ona mu spretno previje ranu. Obriše ruke i ustane. Tek tada odgovori na Tockenovo pitanje:

— Prije nego što sam se udala, radila sam kao bolničarka u utvrđenju Vick...

— Kad je takva njegovateljica, nije loše biti ranjen — promrmlja Thomas osmjehnuvši se. — Odsad ću vas nazivati doktoricom, gospođo!

Tek što je to kazao, izgubi svijest. Sklopio je oči i nije se micao.

— Je li opasno? — upita Tocken.

— Ako se ne pojavi ništa nepredviđeno ... groznica ili što slično ... izvući će se. Samo, ne zaboravite: ja nisam liječnik!

Previla je još dvojicu lakše ranjenih vojnika. I druga je žena pomagala.

Blondel potapša Charlieа Brandoa po ramenu i nasmije se, čudeći se što mladić još uvijek leži kao prilijepljen na prsobranu. No, Charlie se niti ne pomakne. Pošto ga je jače prodrmao, Blondel shvati da je mrtav. Zaprepašteno ugleda unakaženo lice i krikne.

Tocken mu odmah pritrči i problijedi. Jer, Charlie Brando je bio njihov vjerni prijatelj.

— O, bože — potresno prošapće Blondel — dosad smo se iz svega izvlačili čitavi, pa sam već pomislio da smo nepobjedivi, kako nam se ništa ne može dogoditi. Sada vidim da to nije istina. Charlie je mrtav, Prosperu!

Tocken klimne ukočena lica.

Pridoše i ostali. Nisu se stidjeli suza u očima.

— Zašto taj prokleti metak nije proletio pedalj udesno ili ulijevo! — progunđa tiho Jim Toulton a ostali zaklimaše glavama.

— Odmah ćemo ga pokopati! — odluči Tocken.

Šutke iskopaše plitku raku, jer je tlo bilo kamenito. U nju polože tijelo, zatrpaju ga i na grob gurnu težak kamen.

Ništa se nije događalo. Vrućina im je ispijala posljednju snagu.

Apaša nije bilo nigdje na vidiku. Dolje u dolini stajala su kola. Indijanci ih nisu niti dirnuli. Na njima su se nalazile vojničke puške i meci, pa bijaše nedvojbeno da su ona bila uzrok indijanskog napada. To što Apaši još nisu dirnuli plijen, dokazivalo je koliko su lukavi; namjeravali su primamiti vojnike, izvući ih iz zaklona, ako ne prije a ono kad im ponestane municije.

Tocken je bio toga svjestan. Spoznao je također da su Indijanci uvjereni u pobjedu, kad nisu odmah uzeli željeni plijen.

— Mogli bismo im pomrsiti račune — prošapće iznenada i priđe pukovniku koji je s narednikom sjedio podalje od svojih ljudi. — Ta se pošiljka zacijelo ne sastoji samo od novih pušaka, nego i baruta i olova za uobičajene puške?

— Naravno — zbunjeno klimne pukovnik. — Utvrđenje Vick se sada nalazi u pozadini, pa nam je naređeno da dio oružja odvezemo u utvrđenje

Randel. Jedna su kola puna buradi s barutom...

— Onda se s nekoliko hitaca mogu lako dići u zrak!

— Zar ste poludjeli? — Pukovnik Harper munjevito skoči. — To je vlasništvo armije...

— Možda, ali sve je to sada u rukama Indijanaca! Njih nije briga kome pripada oružje; uzet će ga i podijeliti svojim ratnicima...

— Neće ga uzeti. Ta vidite da ih nisu niti dirnuli. Kola ih uopće ne zanimaju!

— A zašto su vas onda napali?

— Zbog puke želje za ubijanjem, prokleti divljaci! — izusti uzrujano pukovnik.

Tocken i narednik se zbunjeno pogledaju. Zar je moguće da je jedan oficir tako neiskusan?

— Zbog puke želje da ubijaju — ponovi Harper — Njima je samo do toga da nas ubiju i skalpiraju. Inače bi već odavno ispraznili kola!

Kazao je to tako odlučno kao da ne postoji nikakva sumnja. Nije shvaćao stvarnost. Mislio je i ponašao se kao da je još uvijek u oficirskoj školi a to bi moglo postati po njih kobno

— Ako ih ne spriječimo, Apaši će se dokopati kola — mirno će Tocken. — Varate se, pukovniče, ako smatrate da su vas napali samo zato što vas mrze...

— To nije ni bitno. Uostalom, što se to vas tiče?

— Da, u pravu ste! — promrmlja Tocken.

Zapravo, moralo bi mu biti do toga da Indijanci dobiju u svoje ruke taj tovar, takav su zadatak namijenili Komančima na sjeveru. Samo, sada su bili ugroženi njihovi životi, a posrijedi je bila mala količina oružja koja nije mogla bitno utjecati na rat. Stoga bi trebalo iskoristiti barut u kolima i spasiti se ..

Znao je da njegov plan još nije zreo. Nije ga htio objasniti pukovniku Budući da je oficir, trebalo je da Harper sam zamisli nešto takvo.

— Uz prijetnju strijeljanjem zabranjujem svima da dirnu u državnu imovinu — obrati se osorno pukovnik Tockenu. — Ako se ozbiljno bavite mišlju da dignete u zrak taj barut, opametite se! To je državna imovina!

— Kažite to radije Apašima, možda vas se oni boje!

Tocken se žustro okrene i udalji. Ubrzo mu se pridruži narednik.

— Kad dođe trenutak odluke, bit ću sa svojim ljudima na vašoj strani! Nipošto ne želim izgubiti skalp samo zato što je nekakav nesposoban pukovnik moj starješina

— Dobro, Stevene. Iskoristit ćemo barut da bismo pobjegli. Tako ćemo se možda ipak spasiti.

V

Činilo se da će Mark Thomas preboljeti. Ležao je na leđima i spavao, blijed kao mrtvac, upalih obraza.

Silvija Loop je neprekidno bdjela uz njega. Digne pogled kad se približio Tocken. Nježno obriše maramom Thomasovo znojno čelo i pregleda zavoj, a tada mirno upita:

— Postoji li nada da se spasimo?

Tocken ju je dugo promatrao. Neki čudan, dotad nepoznat osjećaj preplavi ga u valovima. Načas mu se učini da više ne može disati Čudio se samome sebi. Vidio je već tisuće žena, mnoge su bile ljepše od Silvije, no srce bi mu ludo zakucalo kad god bi je pogledao ili samo pomislio na nju.

Međutim, on je znao vladati sobom. Nije se moglo vidjeti što se zbiva u njemu. Osmjehne se i reče:

— Dokle god se živi, postoji nada! — Klekne i zagleda se u Thomasovo lice. — Kako mu je?

— On vam je prijatelj, zar ne?

— Svi smo mi prijatelji. Kad se izgubi prijatelj, izgubi se i komadić srca!

— Ima vrućicu, no to nije nimalo zabrinjavajuće. Ako se vrućica previše ne pojača, neće biti nikakve opasnosti.

— Ostane li živ, to će biti zahvaljujući vama! Neću vam to nikada zaboraviti... nitko od nas neće vam to zaboraviti!

— Ja svakome pomažem!

Naglasila je to tako upadljivo da ju je zbunjeno pogledao. Ona mu uzvrati pogled. Nije mogao vidjeti u njezinim očima borbu što ju je vodila sama sa sobom. Muž joj je bio sjevernjački oficir, a znala je da je Tocken Južnjak. A ona je do nedavno prezirala Južnjake.

— Vaš prijatelj ima vrućicu — reče bezbojnim glasom kao da govori o nečemu nevažnom — a u vrućici se, kao što je poznato, koješta bunca pa se može štošta saznati. Sada znam da ste vojnici... južnjački vojnici koji će dospjeti pred zid...

— ...ako to dopuste Apaši — dopuni je mirno Tocken. — Dobro, priznajem. Sada znate našu tajnu. I što sada?

— Ruke uvis! — naredi iznenada jedan glas. — Ne pokušavajte ništa, inače ćete već danas poginuti!

Prišunjao se pukovnik Harper. U ruci je držao težak kolt uperen Tockenu u leđa. Kraj pukovnika su stajali narednik Boyce i dvojica vojnika.

— Žao mi je — prošapće narednik i spretno izvuče Tockenu revolver iz korica.

Tocken mu je vjerovao.

— Čudite se ha — pukovnik Harper ga pobjedonosno pogleda. — Jedan je moj vojnik čuo vašeg prijatelja kako bunca. Sve je prilično jasno.

Tocken opazi da su Jim i Blondel također razoružani, stajali su uzdignutih ruku pred vojnicima.

Gotovo je!

— Nije važno — mirno će Tocken. — Apaši vam neće dati vremena da se radujete...

— Briga me za Apaše! Nakon noćašnjeg poraza vjerojatno nisu više ovdje.

— Vaše riječi u božje uši!

— Uvjeren sam da biste mi odali što ste saznali, gospođo Loop. Učinili biste to, zar ne? Upravo sam imao priliku da čujem vaš razgovor — reče pukovnik.

— Ne znam — odvrati iskreno Silvija Loop, žena sjevernjačkog vojnika, majora Loopa.

Tako ga je zbunila da se šutke okrenuo i odustao od daljnjeg razgovora. Samo je dao znak naredniku, koji otjera Južnjake u ugao zaravanka gdje se mogao lakše bdjeti nad njima. Dvojici vojnika bude naređeno da ih čuvaju.

— Znate li što? — reče malo kasnije Tocken. — To je najgluplja situacija u mome životu!

— Da, tako je — suglasio se Blondel i nastavio: — Moram se ispričati, kapetane!

— Zašto?

— Ovaj, ipak smo se umiješali u borbu... hoću reći, spasili smo Sjevernjake .. Vi to, možda, ne biste učinili da nisam ja...

— I ja sam čovjek i imam srce, mladiću! Učinio bih to i da si šutio, sasvim sigurno. Svaki bi od nas postupio tako. Svi smo znali da srljamo u klopku. Prema tome, što se dogodilo, dogodilo se. Ne govorimo više o tome.

— Spasiš ih i onda te još zarobe — progunda zlovoljno Jim Toulton. — Da se nismo umiješali svi bi oni već odavno izgubili skalpove.

— Ne brbljaj gluposti! — prekine ga strogo Tocken. — Da sam na pukovnikovu mjestu i ja bih tako postupio! Što mu drugo preostaje, ha? Zar da se raduje što je usred sjevernjačkog područja pronašao nekoliko Južnjaka? Nije mu preostalo ništa drugo...

— Dobro, kapetane, dobro! Što ćemo sada?

— Čekati da dođu Indijanci!

Pojavi se narednik, donese im vode i kuhana graha.

— Sutra ćemo gladovati — progunda. — Ponestalo nam je hrane, a vode imamo samo još za jedan dan!

— Što namjerava vaš pukovnik?

— Vjerujem da ćemo to uskoro saznati. Naš hrabri pukovnik Harper nešto smišlja! Možda zaključi da u blizini više nema Indijanaca i siđe s brda. Od njega se može svašta očekivati.

— Slušajte, narednič e, kažite pukovniku da imam jedan prijedlog. Moramo se večeras pokušati probiti, i to zajednički...

— On se neće ni u što upuštati! Ne prihvaća nikakve nagodbe

— Onda će nam slijedeća noć biti poslijednja. Poručite mu to!

— Ja sam vojnik upravo kao i vi — narednik sliježe ramenima. — Ako se oduprem starješini, postavit će me pred zid i strijeljati, uz pretpostavku da umaknemo Indijancima. Ne oduprem li mu se, ubit će me Apaši Prema tome, sasvim je svejedno što poduzmem. Ipak, znajte da moji stražari neće u vas pucati latite li se oružja kad započne borba. Što će biti kasnije, vidjet ćemo. Pristajete?

— Pristajemo, narednič e — suglasi se Tocken.

— Pukovnik bi radije dopustio da ga skalpiraju nego da vam da oružje! Za njega su Apaši divljaci, čudovišta koja treba iskorijeniti, ali ni o vama nema mnogo bolje mišljenje. Za njega ste neprijatelji, omraženi Južnjaci protiv kojih se bori cijela zemlja. Imajte to na umu!

— A što smo za vas, naredniče?

— U uobičajenim biste okolnostima bili i moji neprijatelji; nosite drugačiju odoru, premda je trenutno nemate na sebi. No, sada smo u smrtnoj opasnosti, pa se moramo udružiti. Vidjet ćemo što će biti kasnije. Možda dotad završi rat?

— Kažite mu da mora misliti, i na žene i to pri svakoj akciji koju planira!

— Kazat ću mu to.

Narednik se povuče i porazgovori sa stražarima koji su čuvali zarobljenike. Očito, odmah su sve shvatili jer su se osmjehnuli i klimnuli. I njima je bila milija vlastita koža od časti da su u utvrđenje dotjerali zarobljene Južnjake.

Pošto se smračilo, narednik se opet pojavi. Na licu mu se vidjela prigušena srdžba; zacijelo mu se nisu svidjele pukovnikove zapovijedi.

— Dakle, pukovnik je odlučio da krenemo sutra u svitanje — izvijesti mrzovoljno. — Zarobljenike nećemo vezati ako svečano izjave da neće pokušati pobjeći. To je sve!

— Kažite pukovniku da mu dajemo časnu riječ da nećemo pobjeći... osim ako se pojave Apaši. — Kapetan Tocken ustane. — Osim toga kažite mu da će Indijanci noćas napasti. Već jučer su dokazali da su nestrpljivi i da neće čekati da nas sprži sunce. Dakle, vratit će se i iskoristiti noćašnje iskustvo. Bit će vrlo opasno! Kažite mu da očekuje napad oko ponoći; posebice je opasno vrijeme prije nego izađe mjesec.

Narednik se šutke okrene i vrati svojem starješini.

Uvjeren da poznaje Indijance bolje od ikoga, pukovnik Harper se podrugljivo smješkao slušajući Tockenovu poruku.

— On je zacijelo navikao samo na crnce — promrmlja, a narednik probljedi od bijesa. — Boji se crvenokožaca i pridaje im čudesnu snagu...

— On dobro poznaje Indijance, pukoviče — usudi se napomenuti Steven Boyce. — Uistinu dobro poznaje njih i njihovo ponašanje! Možda bi bilo pametno da ga poslušamo...

— Zar ste poludjeli, naredniče? Nisu mi potrebni vaši čudovišni savjeti! Osim toga, u izvještaju ću napomenuti da pokazujete otvorenu sklonost prema neprijatelju!

»O, kakvo s' ti tele ..« mislio je Boyce. »Tebi ne može više nitko pomoći; jedina je nezgoda što ćemo s tobom zaglaviti i svi mi!«

— Pukovniče, trebali bismo barem postaviti straže — reče — i svi spremno očekivati napad!

— Naredniče, prozborite li još samo riječ, razoružat ću vas i uhapsiti. Dakle, odsad šutite!

Steven Boyce lupne petama i okrene se.

* * *

Samo dva kilometra od njih skrivao se u brdima šerif iz Donoghua. Mržnja Clarka Westona bila je tolika da ga ni Apaši nisu mogli spriječiti da se približi Južnjacima Kad već osobno ne može pobiti protivnike, barem će sa strane gledati njihovu smrt.

Oprezno se šunjao stijenjem i promatrao okolicu. Izbrojao je oko stotinu Apaša. Isto tako, vidio je i sjevernjačke vojnike i Južnjake na padini brda. Donekle se začudio opazivši da su ratni neprijatelji zajedno.

Ležao je u jarku na obronku. Nadohvat ruke nalazila mu se puška vrlo velika dometa.

Nije primijetio mladog ratnika koji mu se nečujno približavao Bio je to častohlepni sin nekog apaškog poglavice, koji je želio dokazati hrabrost i napokon steći ratničko ime. Navršio je tek sedamnaest godina.

Već se prošle noći smiono borio; nije se obazirao na metke što su fijukali s vrha brda i vođa mu je klimnuo u znak pohvale.

Sada je htio potvrditi tu hrabrost, dočepati se skalpa opasnog neprijatelja.

Šerifa je zamijetio sasvim slučajno... iznenada je na suncu načas bljesnula

Westonova puška... i sada se šunjao prema njemu, tiho poput pume.

Već je snatrio kakvo će ime dobiti nakon podviga. Glavom su mu prolazila kojekakva zvučna ratnička imena, tako da se nehotice osmjehnuo.

Clark Weston nije ništa slutio. Nepomično je ležao na suncu i gledao prema Južnjacima. Već je ocijenio situaciju i zaključio da će Indijanci pobijediti.

Poglavičin se sin približio na desetak metara. Šerifa je poznavao iz pričanja. Među Apašima se često govorilo o njemu. Znalo se da mrzi Indijance i ponekad se hvali i jihovim skalpovima. Svi su ga Apaši mrzili iz dna duše.

Mladi ratnik izvuče nož. Znao je da se mora sasvim približiti, kako bijelac ne bi mogao upotrijebiti revolver ili pušku.

Clark Weston se još uvijek nije micao. Kao opčinjen je promatrao obruč što su ga Apaši stegli oko brda.

Puška mu se sada nalazila u sjeni; više ga nije mogla odati. Međutim, iza leđa mu je bio poglavičin sin, spreman na skok...

— Kad je posve mirno i ništa se ne miče, kad nema vjetrića i životinje se smire zbog žege, kad je posve tiho i na modru nebu nema lešinara, iskusno uho može razabrati i najmanji pokret. Ili se osjeti lelujanje zraka što ga izaziva tijelo što se kreće, ili se naprosto više izoštri nagon i nasluti opasnost.

Clark Weston je najednom znao da mu prijeti opasnost i munjevito reagirao. Kao što se nepomična zmija iznenada baca na žrtvu, tako je i on naglo oživio. Otkotrljao se u stranu i ugledao napadača kako leti kroz zrak...

Mladić promaši cilj. Padne tamo gdje je trenutak ranije ležao bijelac, ali hitro ustane.

Šerifova se ruka trzne prema koricama. Htio je povući kolt, ali onda se predomislio. Hicem bi dozvao Indijance i više ih se ne bi mogao riješiti. Zato izvuče lovački nož što ga je nosio o boku.

— Želiš moj skalp, prokleto apaško pseto? — zareži na apaškom. Oči mu zasjaju gotovo radosno, kao da ga je obradovala neočekivana mogućnost da ubije jednog Indijanca. Gledali su se kao pobješnjeli psi koji se napadaju i kolju samo zato što su oboljeli od mržnje.

Taj njihov sukob ne bi predstavljao ništa posebno, možda ne bi bio vrijedan spomena da nije urodio groznim posljedicama i natopio mržnjom ionako otrovanu zemlju. Često je dovoljna glupa slučajnost, neka beznačajna okolnost da izbije strašan rat i tisućama ljudi oduzme život.

Clark Weston ponovno izbjegne Indijančev napad. I on promaši. Mladić je bio vrlo hitar i okretan.

Opet su stajali jedan nasuprot drugome i gledali se očima punim mržnje, premda nisu znali zašto zapravo mrze jedan drugoga.

No, to nije ni bilo važno. Mrzili su se i željeli jedan drugoga ubiti. Svaki je vjerovao da će upravo on pobijediti i to im je ulijevalo hrabrost, davalo sigurnost. Izmicali su u posljednji trenutak pa su o pobjedi ili porazu odlučivali centimetri.

Kružili su jedan oko drugoga i približavali se i udaljavali. Više nisu nalikovali ljudskim bićima. Režali su poput zvijeri.

— Umrijet ćeš! — zaprijeti Apaš. — Tvoj će skalp visjeti pred mojim vigvamom!

Zarine nož u šerifovu lijevu ruku. Odmah šikne krv.

Uto i on pogriješi; Westonov mu se nož zabije u rame. Opazivši bol u mladićevim očima bijelac se pobjedonosno naceri. Mladić se trzne unatrag i tako se izvuče sječivo iz rane.

Sada su obojica krvarila. Nisu primijetili da im se krv nimalo ne razlikuje i nitko ne bi mogao pogoditi gdje je zemlju natopila bijelčeva a gdje indijančeva krv...

Nisu razmišljali o tome. Bili su opijeni željom da ubiju, onom istom željom koja posvuda tjera ljude da se mrze i ubijaju.

Mladi je ratnik primijetio da jako krvari pa će ubrzo oslabiti. Zanemari oprez i nasrne. Bjesomučno je zamahivao prema šerifu, koji je jedva uspijevao izbjeći oštricu.

Iznenada Westonu odleti nož iz ruke. Sada je praznih ruku stajao pred protivnikom, koji se, siguran u pobjedu, počne približavati.

Serif je osjećao samo bijes i mržnju, ni trun straha.

Mladić zamahne nožem, ali ga Weston tako udari šakom u glavu da je zateturao natraške dva koraka. Serif odmah nastavi napad i zabije šaku u nezaštićen mladićev želudac. Ratnik opet zatetura.

Clark Weston je znao da protivniku ne smije dopustiti da predahne.

Čizmom mu izbije nož iz ruke i nemilosrdno ga udari bridom dlana. Osjeti da se pod rukom nešto slomilo, ali mladić ne jaukne. Sruši se i pokuša ustati, no uzalud.

— Za vas nema milosti! — zareži šerif i surovo zamahne indijančevim nožem.

Mladić izdahne. Ubio ga je predstavnik zakona .. zakona koji je vrijedio samo za bijelce. Ubio ga je čovjek koji je pomahnitao nakon što je doživio prvi poraz.

Westonu kao da se najednom razišla koprena pred očima. Shvatio je surovu istinu. Ubio je mladog Indijanca, premda je bespomoćno ležao pred njim. Sada mu se gadilo njegovo djelo... sada, kad je bilo prekasno.

Ono što se dogodilo, više nije mogao izmijeniti. Slegne ramenima...

Ipak. nije mogao gledati leš. Uhvati truplo za ramena, odvuče ga do ruba malena zaravanka i gurne u provaliju.

Odmah je shvatio da je pogriješio. Leš je sada ležao na ravnoj litici kao na tanjuru. Indijanci će ga ubrzo otkriti.

Tko zna, možda su već primijetili što se zbilo, pa se šunjaju prema njemu. To što ih ne čuje i ne vidi, ne znači da nisu u blizini. Možda su već napeli lukove ili položili prste na okidače pušaka.

Mora se povući...

Uhvati pušku za cijev pa se počne verati.

Još nije znao da je ubijeni mladić sin apaškog poglavice i da će uskoro osveta ubrati krvavu žetvu. Događa se da smrt jednog jedinog čovjeka izazove strašan rat, premda su prije toga umirale stotine i stotine a da nitko nije zažalio za njima.

Zemlja će zadrhtati pod nogama osvetnika i progutati mnoge žrtve, bez obzira na to kakve im je boje koža. Jer, smrt postupa sa svima jednako: pretvara ih u prah i pepeo, u sipku smrvljenu zemlju...

VI

Gledao je njezine sive oči i opazio u njima odraz rumena sunca. Načas pomisli da možda posljednji put vidi sunce, a onda otjera pomisao...

Uzvratila mu je pogled. Premda je oko njih vrebala smrt, osjećala se sigurnom u blizini tog suhonjavog južnjačkog kapetana.

Nisu izrekli svoja čuvstva, jer je postajalo suviše zapreka. Silvija Loop je bila udata za sjevernjačkog oficira, pa njih dvoje nisu mogli pripasti jedno drugome. Razdvajala ih je duboka provalija, dublja i od rata između Sjevera i Juga.

Znali su to, ali su ipak uživali jedno u drugome, možda i zbog toga što je smrt bila tako blizu, što su znali da je vjerojatnost da će pobjeći vrlo mala.

— Noćas će Apaši navaliti — reče mirno Tocken. Kazao je to kao kakav rančer koji zaključuje da je prošlo kišno razdoblje i mjesecima više neće biti kiše. — Ne možemo se pouzdati u pukovnika. Htio bih da budete u mojoj blizini kad započne bitka!

Ona jedva primjetno kimne glavom; ionako bi to učinila, jer je samo uz Tockena mogla obuzdati strah.

— Zar nije svejedno gdje ću biti? — upita. — Zapravo, zašto čekamo da Apaši dođu po nas?

— Nikada ne treba odustati — Tocken je zamišljeno pogleda. — Tko zna, možda se već, tko zna zašto, ovamo uputila konjica ...

— Odakle bi krenula? — prekine ga ona ogorčeno — Pukovniku možemo zahvaliti što smo u stupici i što nitko ne traga za nama. U utvrdi Randel tek će sutra primijetiti da kasnimo. Najprije će poslati izviđača da vidi što je s nama. Kad otkrije što se zbilo, nas više neće biti...

— Branit ćemo se kao da svakog trenutka očekujemo spas! Ima nas još dovoljno. Možemo pružiti jak i dugotrajan otpor.

— Molim vas, sačuvajte jedan metak... zapravo, dva... za moju prijateljicu i mene!

— Na takav se kraj ne smije niti pomišljati. — Tocken je uhvati za nadlakticu — Ne smije! Razumijete li me?

Netremice je je gledao. Lice mu se trzalo i ona je na njemu vidjela sve ono što joj nikada neće izreći. Saznanje je usreći i otjera sve turobne misli.

Najednom je posve zaboravila Apaše. Lice joj se razvedrilo. Nasmiješi se.

— Hvala — reče.

— Stići ćete živi u utvrđenje Randel, gospođo Loop, zaklinjem se!

Ona se okrene i ode. Stražari je odmah propuste. Čak su se smješkali.

* * *

Vrlo je brzo zanoćilo. Na sreću, bila je zvjezdana noć.

Nesumnjivo, Indijanci će napasti tijekom slijedećih deset sati: možda odmah a možda tek pred zoru. Nitko nije znao kad će se to dogoditi, ali su svi strahovali.

Jedino pukovnik Harper nije.

— Noćas nas neće napasti ni jedan jedini Indijanac — objasni samouvjereno. — To bi se protivilo taktici!

»Pozlatile ti se riječi« pomisli narednik Boyce, a naglas reče:

— Ipak, trebali bismo postaviti dovoljno stražara...

— Prepustite to meni, naredniče! — vikne srdito pukovnik. — I odviknite se da dajete savjete starješini. Razumijete li?

— Razumijem, pukovniče!

Tu se ništa nije moglo učiniti. Vjerojatno će tako biti dokle god budu postojale vojske, dokle se god budu vodili ratovi. Vojnici besmisleno ginu i ginut će jer postoje oficiri poput pukovnika Harpera — tvrdoglavi, samouvjereni i nesposobni ratnici.

Narednik sliježe ramenima i okrene se. Mrzio je pukovnika, ali to nije smio pokazati. Morao je slušati njegove zapovijesti, pa bile one i posve pogrešne.

Bio je vojnik...

— Noćas budite oprezni — reče Tocken Jimu i Blondelu. — Pukovnik će dopustiti Apašima da ga zaskoče i shvatiti što se zbiva tek kad mu prerežu grkljan.

— Dajte mi moju pušku? — prostenje Mark Thomas. — Postavite me kraj prsobrana i dajte mi pušku! Ne mogu bespomoćno ležati.

— Dobit ćeš pušku — obeća mu mirno Tocken. — Samo, najprije se moramo dokopati svog oružja!

— Udesite tog prokletog pukovnika!

— Ne brini, za to će se pobrinuti Apaši!

* * *

Kad je tama prekrila krajinu i zavukla se u sve usjekline i pukotine, a jedino svjetlo bacale treperave zvijezde, oživješe sjene...

Indijanci su počeli nečujno puzati i sa svih se strana približavati svojim protivnicima.

Naoružani noževima, sjekirama, strijelama, puškama i neizmjernom mržnjom prema svim bijelcima, tim surovim uljezima, šuljali su se uz obronak.

Na vrhu je bilo posve tiho. Većina je vojnika nemirno spavala, shrvana umorom i strahom što su ga pretrpjeli tijekom proteklih sati. Neke je od njih smirila lažna nada da se ništa neće dogoditi te da je pukovnik ipak u pravu. Drugi su možda željeli da ih smrt iznenadi u snu, jer je tako bila najlakša.

Stražari su međutim, pažljivo promatrali tamu, vrebali svaki pokret, osluškivali svaki sumnjiv šum i čvrsto stezali puške.

Južnjaci su stražarili bez oružja; tako je naredio nesposoban sjevernjački oficir.

I narednik se Boyce nalazio na straži, zajedno s dvojicom svojih vojnika što su se dobrovoljno javili. Uznemireno su koračali uz prsobran i napeto motrili mračan okoliš. Povremeno bi podizali puške, nišanili pa ih spuštali, zaključivši da su ih opet prevarile premorene oči.

Nakon nekog vremena pridruže im se još dvojica, trojica vojnika i smijene dobrovoljce na straži. Svi su se potajno nadali da je pukovnik usprkos neiskustvu pravilno ocijenio okolnosti. Jer, ako nije tako, njihovi životi više nisu vrijedili ni pišljiva boba.

— Narednik je slutio što će se dogoditi, pa je Južnjacima odao gdje im je

oružje i objasnio da su puške već napunjene...

Tocken šutke klimne i pogledom potraži stijenu pored koje su bile puške. Kad započne napad, morat će se brzo naoružati.

Za to su vrijeme strpljivi ratnici stezali obruč oko brda, jedva čekajući osvetu. Mislili su na svoje selo što ga je nemilosrdno spalila vojna kaznena ekspedicija i sjećali se rodaka i prijatelja koje su bijelci pobili, ne misleći da ljudi koje kane noćas poklati nemaju s time nikakve veze.

Ne, nisu mislili o tome. Najzad, ni bijelci nisu razmišljali o pravdi kad su vješali Indijance; nisu se pitali jesu li baš ovi krivi.

Kad bi ubio neki opaki Indijanac, ispaštali bi zbog toga svi Indijanci; kad bi skupine bijelih počinile zločine, Indijanci su se osvećivali na bijelcima koje bi prve dohvatili. Kotač bezumlja sve se brže okretao...

Poglavica koji je predvodio Apaše, bio je vrlo lukav, a svakako se htio osvetiti nakon sinoćnjeg poraza i zauzeti vrh brda.

Stotinu se ratnika penjalo centimetar po centimetar, privinuvši se uz tlo, rabeći svaki kamen kao zaklon i izbjegavajući bilo kakav šum. Nijedan se kamenčić nije otkotrljao, nijedna noga strugnula po tlu. Svaki je ratnik znao da ga očekuje smrt upropasti li nepromišljenim pokretom poglavičin plan. Sramno će umrijeti kraj logorske vatre, popljuvat će ga i prezreti babe i krezubi starci, djeca će ga ranjavati i polako mučiti sve dok ne izdahne — obećao im je poglavica. Zato su i bili posebno oprezni i tihi. Pipkali su oko sebe izbjegavajući pomično kamenje. Strpljivo i uporno su se penjali prema mrskim bijelcima.

Noć je bila tiha, ništa nije odavalo smrt što se polako približavala.

Oni na vrhu brda tjeskobno su čekali, sa svakom su minutom sve više vjerovali da će preživjeti, jer se pred njima nije ništa micalo, nisu se čuli jezivi indijanski poklici.

Ponoć. Na nebu su se ravnodušno iskrile zvijezde, stražari su nepomično bdjeli kraj prsobrana, jedva se razabirući u tmini.

Tocken je svakog trenutka očekivao ratničke poklike i bio spreman potrčati po puške. Nedaleko su se, među kamenim gromadama, nalazile obje žene.

Pukovnik je bezbrižno hrkao i dalje ne sluteći opasnost

Nitko nije znao da će se Apaši noćas odreći svoje navike i napasti bez ikakva upozorenja.

Tocken je bio nemiran. Osjećao je napetost u zraku i slutio da su Apaši smislili nešto novo. Dogodit će se nešto sa čime vojnici ne računaju, ali nije mogao pronaći rješenje zagonetke.

Jim Toulton srdito zaklima glavom. Blondel je nepomično stajao i gledao prema mjestu gdje se nalazilo oružje. Sve će zavisiti o tome kako će se brzo dočepati pušaka i revolvera.

Tocken više nije mogao čekati. Pođe prema vojnicima koji su ih čuvali, a ovi odmah podignu puške.

— Stanite, kapetane! Dobili smo zapovijest da pucamo!

— Moram razgovarati s pukovnikom!

— Dobili smo zapovijest, kapetane!

— Do vraga, on spava i niti ne sluti da svakog trenutka možemo ostati bez skalpova!

— Smijemo vas propustiti tek kad napad započne, kapetane, sada još ne!

— Tada će biti prekasno.

— Dobili smo zapovijest, što da radimo? — vojnici nesigurno slijegnu ramenima.

— Pozovite, barem, narednika! Požurite, napad može započeti svakog trenutka!

— Jeste li sigurni? — promrmlja uplašeno mladi Sjevernjak. — Sasvim je mirno, kapetane!

— To i jest sumnjivo Pretino je... ako shvaćate što mislim... Uokrug nekoliko kilometara ne miče se nijedna životinja: ne javlja se nijedan ćuk, ne šuška nijedan miš, ne tuli nijedan kojot! Naprosto, ne čuje se ništa, a to dokazuje da je u blizini velika skupina ljudi. Indijanci...

Još dok je govorio, Tocken začuje čudan fijuk. Bio mu je dobro poznat; takav fijuk proizvodi perje na strelici koja leti zrakom.

Vojnik pred njim ne progovori. Samo ga je gledao raširenih očiju, a onda is-

pusti pušku i padne pred Južnjakove noge. Iz leđa, između lopatica, virila je dugačka apaška strelica.

Fijuci se umnože; na zaravanak se osu kiša strelica. Najzad tišinu prekinu krikovi zaprepaštenih branilaca.

Drugi je vojnik zabezeknuto zurio u Tockena i isprekidano disao. Činilo se da ne zna što bi uradio.

— Hajde, pritrči prsobranu i pucaj što brže možeš! — vikne Tocken.

Sjevernjački vojnik odmah posluša južnjačkog kapetana i pritrči prsobranu. Tek je ondje bio zaštićen od strijela što su gotovo okomito padale s neba.

Blondel i Jim Toulton protrče pokraj kapetana; više ih nitko nije mogao spriječiti da uzm· puške

Čule su se narednikove odrješite zapovijesti Nastojao je unijeti red među zbunjene i prestrašene vojnike. Tjerao ih je prema stijenju na rubu proplanka, gdje ih nisu mogle pogoditi podmukle strijele.

No, ljudi na zaravanku nisu ispalili nijedan hitac.

Ma kako naprezali oči, ništa nisu mogli vidjeti. U tami se nije razabirao nikakav pokret, još uvijek nitko nije jurišao. Nisu mogli pronaći metu za svoje metke.

Blondel i Jim donesu oružje. Tocken uzme vinčesterku i brzo zakopča opasač.

Mark Thomac, iako teško ranjen, stajao je uspravno Posegne za puškom i otetura prema stijenju. Gorostasna stasa, u tami je djelovao poput jezovita diva koji širi oko sebe strah i paniku.

Apaši su se još uvijek skrivali.

— Onda, kako se osjećaš? — Tocken zastane pokraj Thomasa.

Ne skidajući pogled s obronka, gorostas progunđa:

— Ne misli o meni, kapetane radije razmišljaj o Indijancima. Upitaj se gdje su i što namjeravaju!

— Da, dolje je mirno kao na groblju. Čini se kao da nigdje nema ni jednog jedinog Apaša, a znamo da su oko nas...

— Pritajili su se sasvim blizu na šljunku, oživjet će tek kad budu smatrali da je pravi trenutak i pretvoriti se u tisuće pogibeljnih sjena! Nastat će pakao, možeš biti siguran u to!

Tocken klimne. Indijanci su se neobično ponašali, a to je dokazivalo da imaju mudrog vođu. Potpuno su odustali od svojih navika i to je bijelce potpuno zbunilo.

Iznenada priđe Steven Boyce, južnjačkom kapetanu očiju sjajnih poput žeravica.

— O, naredniče! — reče Tocken. — Je li vaš pukovnik napokon uvidio da se Apaši ne šale?

— On ne može više ništa uvidjeti. Upravo sam vas htio zamoliti da ga pogledate. Moglo bi nam zatrebati vaše svjedočenje... kasnije, kad sve to završi!

Tocken pođe za narednikom. Prođu pokraj dvojice ranjenih vojnika što su prigušeno stenjali; bolove su im ublažile Silvija Loop i njezina prijateljica.

Kapetan načas zastane pred Silvijom. Osjeti neodoljivu želju da je zagrli, gotovo siguran da mu se više nikada neće pružiti prilika za to, ali ga spriječi neki neobjašnjiv osjećaj stida. Zato joj samo blago dodirne ruku i reče:

— Uspjet ćemo!

Silvija klimne glavom. Jedino je ona znala da joj Tockenova prisutnost pomaže da zaboravi sav strah, samo je ona osjetila da jedna jedina sekunda poput ove može ženi vrijediti više nego cijeli život.

— Neozlijeđeni ćete stići u utvrdu Randel, zaklinjem se! — doda Tocken i produži za narednikom koji se još jedva razabirao u mraku.

Pukovnik Harper bijaše mrtav. U snu mu se strelica zabila u vrat i prikovala ga za tlo. Iskrvario je a da nije stigao niti viknuti.

Vraćajući se, Tocken podigne jednu strelicu. Apaši su im lukavo otežali vrhove, tako da su pri padanju postizavale veliku brzinu Ako su bile ispaljene pod odgovarajućim kutom, slijetale su gotovo okomito.

Indijanci su nesumnjivo vrlo blizu kad im se strijele zabijaju malone okomito u zemlju, zaključi Tocken. Znao je da će napad započeti pred samim prsobranom.

VII

Vojnik Gus McFarley ukočeno je stajao kraj hladne litice i grčevito stezao vinčesterku.

Nije se zavaravao. Osjedio je u vojsci, znao da su izgubljeni i da ih ništa ne može spasiti; u klopci su i samo čekaju trenutak kad će izgubiti život.

Uvijek je bio revan vojnik. Kad bi stražario, nikad nije drijemao, uvijek je pokušavao otkriti štogod sumnjivo. Međutim, ovaj put ni on nije ništa čuo; nikakav mu šum nije dopro do uha, nikakvo struganje, nikakvo disanje, jednostavno ništa.

Iznenada se pred njim ukaže lice Apaša. Kad je podigao vinčesterku i htio opaliti, njegov su vrat ščepale dvije mišićave ruke i počele ga stezati.

Znao je da je ovo kraj...

Ruke ispuste vrat, a mlohavo se truplo sroza na zemlju. Puška zvekne o kamen.

Njegovi se drugovi zaprepašteno trgnu.

— Čulo se odande! Moguo je biti jedino Gus!

— Hej, Gus! Javi se!

Kad su ga našli, od straha im se zgrči želudac. Lica im mrtvački problijede.

Jedan vojnik, izbezumljen od straha, opali i počne vikati.

Narednik se izdere na njega i tako ga ošamari da je zateturao i srušio se.

— Saberite se! Do vraga, saberite se! — vikne Tocken. — Apaši upravo i žele da izgubimo živce i od straha napunimo gaće. Tada će nas savladati bez ikakvih gubitaka!

Njegove su riječi djelovale. Nitko nije pomislio kako im Južnjak nema pravo zapovijedati, zaboravili su da im je neprijatelj. Bili su jednako ugroženi i više nisu postojali Sjever i Jug. Bitno je bilo jedino to da se preživi.

— Vratite se do prsobrana i imajte na umu da su i naši protivnici ljudi! — nastavi Tocken — Ranjivi su kao i mi i ništa manje od nas zaljubljeni u život. Shvatite da su ljudi a ne čudovišta! Kad navale, borite se hrabro i uporno Ne zaboravite da je to borba na život i smrt!

Opet je zavladala tišina. Napad kojeg su se bojali i istodobno ga očekivali, još nije uslijedio. Ništa se nije događalo. Stisli su se uz stijene i netremice zurili u tamu.

Gušila ih je napetost. Čekali su smrt, a ona još nije htjela doći.

Mark Thomas je osjećao žarenje u rani. Borio se protiv nesvjestice koju mu je neprekidno prijetila. Povremeno bi podigao pušku naslonjenu na liticu. U lijevoj je ruci držao kolt, jer je znao da se svakog trenutka pred njim može pojaviti Apaš; dovoljno ga je upozorila iznenadna smrt Gusa McFarleya. Htio je što skuplje prodati život.

Odjednom zapazi nejasno micanje na obronku; neka sjena za trenutak zakloni sivu guduru.

Vid mu je bio odličan. Opazi da su posvuda počele puzati sjene.

Bio je uvjeren da započinje napad.

Imao je čelične živce pa polako podigne revolver. Tražio je sigurnu metu, nije htio uludo potrošiti nijedan metak.

Tada jasno ugleda sjene.

Prst se na okidaču zgrči a iz cijevi izleti velik metak.

Kroz noć sijevnu plamičak. Odjekne hitac popraćen krikom pogođenog Apaša.

Pri svjetlu plamička iz cijevi Mark Thomas razabere i druge protivnike. Bilo ih je posvuda. Isprazni bubnjić sijući smrt.

Tjeskobne tišine nestane.

Upozoreni Thomasovim prvim hicem, branitelji su pripucali iz svih pušaka, revolvera Plameni su jezici jasno obasjali bojište.

Međutim, Apaši su se nezaustavljivo penjali. Nisu ih zaustavili ni pucnjevi ni krikovi. Vođe su ih neprekidno podsticale na napad.

Već su skakali i preko prsobrana, pa je došlo do borbi prsa o prsa. Vojnici su se služili koltovima. Znali su da će pobijediti hitriji, onaj koji bude brže ubijao.

Mark Thomas je nemilosrdno udarao kundakom, pa se nijedan Apaš nije usudio prijeći prsobran na mjestu gdje je stajao taj bijesni div.

No, na drugim je mjestima proboj uspio. Apaši su skakali preko stijena na rubu proplanka i bacali se na očajne branitelje.

Zaravanak je nalikovao grotlu. Po tlu su se valjala tijela, mrakom su se orili povici i jauci.

Tek su se sada Apaši počeli dozivati i jedan drugome obraćati pažnju na protivnike koji su se borili osobito uporno.

Jedan od indijanskih vođa zamijeti da je Mark Thomas vrlo opasan, pa pošalje dvojicu ratnika da ga uklone.

Thomas je samo tiho zastenjao kad ga je nož pogodio u leđa. Srušio se na koljena i uzalud pokušao ustati. Nad sobom je vidio pobjedonosno lice napadača koji se polako približavao.

Zaurla od bijesa i boli. Već je umirao, ali njegova čelična volja natjera već omlohavljele mišiće da se još jednom pokore.

Puška u ruci posljednji put prasnu i pošalje smrtonosno tane prema Apašu.

Bio je već mrtav kad mu se u prsa zabila strijela. Umro je ni za što. Došao je u ovu zemlju ispunjavajući besmislenu i neljudsku zapovijest kako bi izazvao nemir i ubijanje, a sam je završio u krvi...

Kapetan Tocken je znao da im više nema spasa. Vidio je kako se u njegovoj neposrednoj blizini narednik Boyce ruši mrtav. Jedva je odolijevao Apašima što su nadirali sa svih strana. Potisnuli su ga od prsobrana i morao se povući.

Jim i Blondel su stajali kraj njega, no više nisu mogli pucati; nisu imali vremena napuniti revolvere.

Iznenada Tocken osjeti neku meku ruku; to mu je Silvija pružala napunjeni revolver. Nalazila se uz njega i to mu je bilo drago.

Opali prema najbližim napadačima, a onda, ubrzano pucajući, isprazni kolt. Uspije pred sobom odbiti protivnike.

Vojnici su već gotovo sasvim prestali pucati. Čuli su se još samo smrtni krikovi.

Štiteći svojim tijelima žene, Južnjaci se povukoše u ugao zaravanka, gdje su se iza jedne visoke gudure mogli uspješno braniti.

— Gdje je Mark? — prošapće Tocken.

— Mrtav je — odgovori bezbojnim glasom Blondel.

— Trista mu gromova!

Tek su sada Apaši počeli izvikivati ratničke poklike... sada, kad su bili sigurni da je pobjeda njihova.

Ponovno zlokobno zafijukaše strelice. Jim Toulton iznenada zakrklja i uzalud pokuša nešto reći. Grčevito uhvati strelicu što mu se zabila u vrat.

Indijancima preostaše još samo dva protivnika: Tocken i Blondel. Uz njih dvojicu žive su bile još jedino i obje žene.

Apaši više nisu žurili. Tek bi povremeno prema njima ispalili poneku strijelu. Sada, kad su postigli pobjedu, više se nisu htjeli izlagati opasnosti.

Odjednom iz tame izroni sjena i ocrta se nasuprot nebu. Blondel, koji je više naslutio opasnost nego što ju je primijetio, hitro se okrene. Opazi Apašev prijeteći lik i podignutu ruku spremnu da baci nož.

Sječivo se zabije u Silviji u prijateljicu, koja nije imala snage niti da vikne. Samo je tiho zastenjala i izdahnula.

Gotovo istodobno lizne plamen iz Blondelova revolvera.

Napadač zatetura natraške pa se, prodorno kriknuvši sunovrati u provaliju.

Ponovo zavlada tišina. Jedino je Silvija tiho jecala, bacivši se na prijateljičino mrtvo tijelo.

U tom trenutku Tocken odluči da posljednji metak ipak sačuva za nju...

* * *

Tocken je ležao u tami i razmišljao. Uzeo je Jimovu pušku i metke i čekao bitku... posljednju u svom životu.

Pokraj sebe osjećao je Silviju. Privinula se uz njega i također pomirila da se više ne mogu spasiti.

Čuo je Blondelovo prigušeno disanje.

Apaši se nisu micali. Kao da ih nije privlačila mogućnost da pobijede i posljednje protivnike, i njima kao da je dozlogrdilo ubijanje.

Južnjaci još jednom te noći nisu mogli objasniti ponašanje Indijanaca, ali su znali da za to postoji ozbiljan razlog. Tocken je bio uvjeren da će uskoro doznati što je posrijedi.

Iz tame iznenada dopre grlen apaški glas. Čule su se nerazumljive riječi, a nakon toga zavlada potpuna tišina.

Sasvim neočekivano Apaši potrče nizbrdo.

Proplanak osta pust.

Odozdo dopre lelek, s kojim su se miješali gnjevni poklici, jedni glasovi kao da su se ispitivali a drugi odgovarali.

Nešto se dogodilo!

Troje na proplanku nisu htjeli popustiti nadi što se rađala u njima; nepomično su ležali i čvrsto držali puške.

U nekom od bezbrojnih klanaca muklo se oglasi bubanj, šaljući u daleka prostranstva poruku. Negdje, u daljini, uhvatio ju je drugi bubanj i slao još dalje, duboko u apašku zemlju. Planine je poput ptice prelijetala poruka:

»Poručite Grmljavini da je njegov sin mrtav!«

Tocken podigne glavu i posluša bubnjanje. Onda objasni:

— Netko je mrtav, sin nekog... Ne mogu razumjeti, ali posrijedi je sin nekog velikog poglavice!

— Što to znači za nas? — kolebljivo upita Silvija Loop.

— Hja, nikad se ne zna. — Tocken sliježe ramenima. — Možda nas Indijanci ostave na miru; čini mi se da je poginuo neki vrlo ugledan Indijanac!

Bubanj je javljao:

»Poginuo je, ubio ga je bijelac! Mladi je ratnik mrtav, a poglavica je zakazao!«

Da, vođa Indijanaca je zakazao. Neće mu pomoći ni pobjeda nad vojnicima. Nije uspio zaštititi sina Grmljavine, pa mu preostaje samo jedan izlaz ukoliko ne želi da ga zauvijek prezru i izopće.

* * *

— Moramo sići s brda!

Blondel zbunjeno pogleda Tockena. Već se pomirio sa smrću, više nije očekivao nikakav spas, pa uopće nije shvatio svog kapetana.

— Moramo sići s brda! — ponovi Prosper Tocken. — Moramo nabaviti konje!

— Zaboga, kako ćemo to izvesti? — U Blondelovim se očima vidjela nevjerica, ali i iskra nade. — Kako da im oduzmemo konje?

— Pokušat ćemo, mladiću! Nesumnjivo ne računaju da ćemo se usuditi otići s proplanka. Možda je to prilika da se spasimo!

Tiho napuste zaklon iza stijena i krenu niz brdo. Puzali su kao zmije, zaobilazili kamenje koje bi se moglo otkotrljati, pipkali rukama zemlju prije nego što bi stali na nju.

Tocken im je pokazivao put. Vodio ih je nizbrdo između stijena i grmlja — sve bliže uzbućenim apaškim glasovima i neprekidnom bubnjanju.

Trepereći u tmini u podnožju su gorjele vatre, a oko njih sjedili Indijanci. Činilo se da vijećaju.

Iznenada Tocken opazi indijanskog stražara gotovo u podnožju brda. Ukoči se uspred pokreta, nadajući se da su Silvija i Blondel zaostali iza njega i neće se odati šuškanjem.

Nečujno se odšulja natrag i stopi sa stijenjem.

Ugledavši Silvijinu bijelu haljinu i razabravši pokraj nje Blondela, odahne. Približi im se, stavi prst na usta i prošapće:

— Pred nama je stražar. Pričekajte dok se vratim!

Silvija ga je grozničavo gledala. Ne, to ne može dobro završiti! Ne, ne smije se nadati. Eto, dolje je stražar i dovoljan je samo jedan njegov povik da svi Indijanci dojure.

— Zašto ga ne bismo zaobišli? — uznemireno upita Blondel.

— Uvjeren sam da su postavili nekoliko stražara — promrmlja Tocken. — Ovog smo na vrijeme primijetili ...

— Što ćeš uraditi?

Tocken nije odgovorio. U pitanju su bili njihovi životi i nije postojao velik izbor...

Stražar je sjedio na povećem kamenu. Preko njegovih je ramena bio prebačen pokrivač jer je noć bila hladna. Gledao je prema vatrama što su rumeno obasjavale okoliš. Nije pretpostavljao da bi se protivnici mogli iz očaja pokušati probiti. Vjerovao je da drščući od straha čekaju na zaravanku, pa je radije promatrao zbivanja pored vatri i tako Tockenu olakšao zadatak.

Kapetan se šuljao nečujno. Pomagala mu je i galama iz logora koja je nadjačala svaki sumnjiv šušanj.

Posve se približio stražaru i zamahnuo nožem.

Mlohavo tijelo kliznu s kamena.

Tocken stisne zube. Osjetio je bol u srcu kao da se u njega zarinuo nož. Jer, ovo je bilo ubojstvo, podlo ubojstvo iz zasjede.

Nije mogao postupiti drugačije, no znao je da nikada neće zaboraviti taj trenutak.

Učinio je to zbog Silvije; samo, ona to nikada neće saznati... Ne smije saznati!...

Vratio se po Silviju i Blondela. Kad su zaobišli ono mjesto gdje je ležao stražarev leš, ugledaše sablastan prizor.

Indijanske su vatre liznule visoko prema nebu. Apaši su u njih bacali granje, a bubanj se glasao u divljem ritmu.

Apaši su stajali oko najveće vatre u polukrugu čiji je otvoren dio bio okrenut prema planinama. U polukrug iznenada utetura neki Indijanac, poskakujući i mašući rukama.

Tocken se sjeti poruke s bubnjeva: »Poglavica je zakazao!«

Da, ovo je bio poglavica koji će sada dobrovoljno umrijeti da bi izbjegao prezir svojih suplemenika.

No ti su im čudni i jezivi indijanski običaji sada pružili priliku da pobjegnu.

Tocken se pažljivo ogleda. Oči mu se zaustave na kolima, koja Indijanci još nisu dirnuli; pogotovu su ga zanimala srednja kola natovarena barutom...

Da bi mu se oprostila pogreška, poglavica će plesati još najmanje četvrt sata.

Tockenu je trebalo deset minuta da bi se prišuljao konjima što su stajali postrance, privezani o kolce zabijene u zemlju. Tu su bili i vojnički konji, još osedlani. Oni su poznali miris bijelaca i nisu se bojali.

Morao je umrijeti još jedan čovjek. — Iz tame je iznenada iskočio Apaš i bacio se na Tockena. Ščepao ga je za vrat i pustio ga tek kad je Tocken posljednjom snagom upotrijebio nož.

Dašćući od napora, kapetan odveže konje i odvede ih iza izbočene stijene.

Odlučio je spasiti Silvijin život, i u tome ga ništa nije moglo spriječiti.

Nije ni slutio da bi sve moglo biti uzalud.

Sve.

Jer, u toj je zemlji zavladala smrt, pobjeđivale su mržnja i osveta. Svima je zaprijetio krvav rat, začet zločinom jednog bijelca.

Kad se predstava u indijanskom logoru približila vrhuncu, Tocken se vratio Silviji i Blondelu.

Bubnjanje se ubrzalo i pojačalo do nepodnošljivosti.

Tocken posegne za puškom i gurne metak u cijev.

— Iza nas su konji! — reče. Krenite prema jugu, ne osvrćite se i predahnite tek kad se za vama zatvore vrata utvrde.

— A ti, kapetane? — upita Blondel.

— Vidiš da sam doveo tri konja. Doći ću za vama. Krenite već jednom! Nemamo mnogo vremena!

— Kapetane, to...

— To je zapovijed, vojniče Harrisu!

— Tockene, ja... — Silvija osjeti Blondelov stisak pa se istrgne. — Poći ćemo zajedno! — reče odlučno. — Ja ostajem.

— Rekao sam, odvedi je do konja! — zapovjedi odrešito Tocken.

Blondel posluša; gotovo grubo prisili Silviju da krene s njim.

Nije se stidio što su mu niz obraze tekle suze. Slutio je da više nikada neće vidjeti svog kapetana.

Tocken podigne pušku, nacilja na srednja kola i pričeka.

Krajičkom je oka promatrao što se događa pokraj vatre.

Na smrt osuđeni poglavica previjao se u ekstazi i u ruci držao nož. Prema njemu su lizali plameni jezičci.

Iznenada zamahne desnicom i zarine nož u svoja prsa. Nepodnošljivo bubnjanje iznenada utihnu.

Tišina.

Čulo se samo pucketanje vatre. Ratnici su bez daha zurili u poglavicu koji je stajao raskoračenih nogu. Morao je ostati na nogama... to je zahtijevao obred... nije se smio srušiti. Stajao je i gledao rumene plamene jezike, primjetno se boreći protiv slabosti. Tada se prisili da napravi četiri koraka, koračajući poput drvene lutke.

Utetura u vatru koja ga odmah obavije, spremna da ga pretvori u pepeo.

Kucnuc je trenutak za Tockena.

Iza sebe je već čuo prodorne povike indijanskih stražara i pucnjeve, no njegova puška zagrmje prije nego što su Indijanci oko vatre shvatili što se događa.

Metak pogodi kola, ali Tocken opali još jednom, jer je htio biti posve siguran.

Nad kolima se stvori golema vatrena kugla. Burad s barutom zaglušno eksplodira. Pod nogama zadršće zemlja.

Kola se raspadnu, kao da ih je zdrobila divovska šaka, a uokolo polete daske i komadići zapaljena platnena krova.

Apaši se bace na zemlju i rukama pokriju lica, smatrajući to znakom Manitua.

Tocken odgalopira u mrak.

Iza njega su polako zamirali uzvici zbunjenih Indijanaca. Proći će prilično vremena prije nego što se oporave od zaprepašćenja i krenu za njim... ako to uopće urade...

Pred sobom je vidio raspršene stražare koji su ga htjeli zaustaviti, ali on projuri između njih, ne obazirući se na hice.

Tek mnogo kasnije osjeti da mu krvari lijevo rame.

VIII

Svanulo je.

Zrak je već treperio od vrućine.

Clark Weston, šerif iz Donoghua, lutao je pustom i sprženom zemljom poput nemirna vuka.

Borio se sam sa sobom. Izjedan mržnjom htio je svojim očima vidjeti kako će Apaši pobiti Južnjake, ali je ipak pokušao pronaći kakvu konjičku jedinicu i odvesti je do bojišta.

Međutim, konjice nigdje ni za lijek.

Sada je sjedio na konju, udaljen dan jahanja od brda koje je postalo kobno po mnoge, i još uvijek kolebao što da učini.

Znao je da može lako zaglaviti vrati li se u blizinu Apaša, ali je htio saznati što se dogodilo s Južnjacima.

Iznenada primijeti dva jahača.

U početku je vidio jedva zamjetljivo micanje, zatim i uskovitlanu prašinu koja se još zadržala u treperavu zraku.

Bio je siguran da jahači jašu prema njemu.

To ne mogu biti Indijanci! Dakle, to su bijelci kojima je uspjelo pobjeći s brda.

Tko god bio, šerif iz Donoghua odluči da pričeka u zasjedi.

Neće imati milosti ugleda li proklete Južnjake!

* * *

Silvija Loop se neprekidno ogledavala, nadajući se da će napokon ugledati osamljenog jahača koji je obećao da će ih slijediti.

Međutim, cio je kraj bio pust. Nigdje se nije ništa micalo.

— Požurite, gospođo Loop — reče Blondel.

Ni načas nije pomišljao da će dospjeti u ruke Sjevernjaka odvede li je u utvrdu Randel, htio je spasiti tu ženu, a to bi uradio i bez kapetanove zapovijedi.

— Zašto ga nema? — upita Silvija više sebe nego svog mladog pratioca koji je neprekidno promatrao kraj ispred sebe i svakog trenutka očekivao Apaše.

Blondel nije odgovorio Što joj može reći? I on željno očekuje kapetana, možda još željnije od nje.

Trzne se ugledavši jahača koji je nepomično sjedio u sedlu i čekao. Na prsima mu se mutno sjala zvijezda i Blondel odmah shvati da je to Clark Weston, šerif iz Donoghua.

— Pa to je neki šerif? — usklikne Silvija, a u glasu joj se odrazi nada. — Zar smo već tako blizu utvrdi Randel? Spašeni smo, Blondel?

— Stani, Južnjače! — dovikne Weston.

U ruci je prijeteći držao težak kolt, uperen u mladića koji se od iscrpljenosti jedva držao u sedlu.

— Hajde, povuci revolver, tako da konačno s time završimo! — doda šerif.

Silvija ga je zbunjeno gledala.

— Što to znači, šerife? — promrmlja. — Taj čovjek je sa svojim prijateljima...

— On je Južnjak! Ti psi imaju na savjesti moju obitelj, ubili su mog šurjaka i mene nastrijelili kao šugava kojota. Mora mi platiti životom! Svi Južnjaci zaslužuju takvu sudbinu! Maknite se!

U Westonovim je očima plamtio ogaranj mržnje koji mrači um. Mirno je u ruci

držao kolt, pa je bilo očito da Blondel neće preživjeti.

Silvija potjera konja između šerifa i Blondela.

— Sada me dobro slušajte, šerife — reče, a glas joj je najednom zazvuči odlučno, prijeteći, nimalo plašljivo...

* * *

Kad se sunce popelo tek pedalj, dva iznad obzorja, Tocken iza sebe ugleda oblak prašine.

Prevario sam se kad sam se nadao da nas neće progoniti, pomisli i potjera konja. Morao ga je neprekidno podbadati kako bi ga prisilio da galopira.

Progonitelji su se primjetno približavali.

Uhvate li me, pomisli Tocken, produžit će za Blondelom i Silvijom, pa će i njih uhvatiti. Ima ih mnogo, a mustanzi su im izdržljivi.

— Do vraga! — progunđa.

Stisne zube i nastavi mamuzati već premorena konja. Ispruži mu se na ledima kako bi konju olakšao trčanje.

— Otežat ću vam posao! Neću sam poći u smrt! — gunđao je poluglasno.

Već je iza sebe čuo poklike. Naježio se.

Indijanci su imali odmorene konje i približavali se tako brzo kao da on pješači.

Posljednji je čas da potraži zaklon.

Htio se dočepati stijenja ispred sebe. Sakrije li se ondje, privremeno će zaustaviti progonitelje i nekolicinu pogoditi. Što im se dulje bude opirao, Silvija i Blondel će odmaknuti dalje.

Osmjehne se pomislivši na Silviju...

Iza njega odjeknu hici, već su pripucali na njega iz pušaka.

Čuo je zviždanje metaka i bio sretan što Apaši nisu osobito vješti strijelci.

No, približavali su se strahovitom brzinom. Bilo je krajnje vrijeme da se skloni s njihova nišana.

Konj je davao sve od sebe, trčao je najbrže što je mogao.

Iznenada Tocken opazi pred sobom, među stijenjem, nekog muškarca, koji mu mahne puškom, zatim nacilja i opali.

Iza Tockena krikne progonitelj.

Stranac nastavi pucati. Sada su meci fijukali pored Tockena, opet se sruši jedan konj, a ratnik otkotrlja u prašinu.

Grčevito držeći pušku Tocken se baci s konja i spretno otkotrlja.

Osjeti strašnu bol u prsima, jer je ranu samo površno previo i metak se još nalazio u mesu.

Ipak, stigne u zaklon iza sive stijene, gdje je stajao stranac koji se neočekivano umiješao u borbu.

Tockenova puška počne rigati vatru.

Nekoliko konja posrne. Zavlada zbrka.

Ubrzana paljba prisili Apaše da se povuku. Konji su uznemireno rzali dok su se okretali na stražnjim nogama. Podigao se gust oblak prašine.

Indijanci se udalje izvan puškometa. Ondje se okupe, dogovore i počnu približavati u širokoj liniji.

Međutim, dvojica su muškaraca iza stijenja neumorno pucala i stvarala rupu za rupom u napadačkim redovima. Nemilosrdno su rušili jahače.

Apaši se ponovno povuku, pa su Tocken i nepoznati dobili priliku da malo predahnu.

Tocken se tek sada okrene prema čovjeku koji je stavio na kocku život da mu pomogne.

Zaboga, pa to je Clark Weston, šerif iz Donoghua!

— Ona! vaš plavokosi momak produžio je s onom ženom prema utvrdi Randel!

— Sreli ste ih?

— Jesam... Tragao sam za vama, htio sam se osvetiti... Prema svemu, sada ću konačno ostvariti osvetu, jer ovo nećemo preživjeti ni vi, ni ja... Dakle, vidjet ću vašu smrt...

— Nevjerojatno, šerife? Vi to nazivate osvetom?

— Nazovite to kako hoćete — progunđa srdito Weston.

Počeo je puniti pušku, a pri tom nastavio pripovijedati.

— Ona mi je žena kazala svoje mišljenje. Bila je vrlo odrešita. Moram priznati, ima vrlo dobro mišljenje o vama! Najzad sam dao momku svoj kolt. Nadam se da će sretno stići do utvrde!...

I treći su put zadržali Apaše i tako omogućili još veću prednost Silviji i Blondelu...

No, kad su Indijanci ponovno navalili, više nisu imali municije.

Obojica su znali što to znači.

Uspravno stojeći, dočekali su napad protivnika okrenuti jedan drugome leđima. Mahali su puščanim kundacima i branili se što su bolje mogli.

Ipak, bitka je bila izgubljena.

Ratnici ih uskoro pokose.

To je bio njihov kraj.

Nekoć ogorčeni neprijatelji, Clark Weston i Prosper Tocken ležali su sada jedan pokraj drugoga.

Nije bilo nikoga tko bi ih pokopao. Surov život imao je i surov kraj.

Nebom su kružili lešinari i čekali.

* * *

Silvija i Blondel stigoše u utvrdu Randel bez ikakvih neprilika; Weston i Tocken su dovoljno dugo zadržali Indijance.

Tako je kapetan Prosper Tocken ispunio zakletvu koju je dao Silviji.

* * *

Zemlju je zahvatio bjesomučan i bezuman rat između bijelaca i Indijanaca.

Mnogi su poginuli i u toj nesretnoj zemlji dugo nije bilo čovječnosti, milosti i mira.

Utvrđenje Randel palo je u ruke apaškog poglavice Grmljavine, koji se zakleo da će se osvetiti zbog podlog ubojstva svog sina.

Indijanci su utvrdu sravnili sa zemljom i ne zna se što se dogodilo sa šačicom preživjelih koji su na vrijeme uspjeli pobjeći. Njihov se trag gubi u krvavoj povijesti te nepregledne zemlje.

Kraj

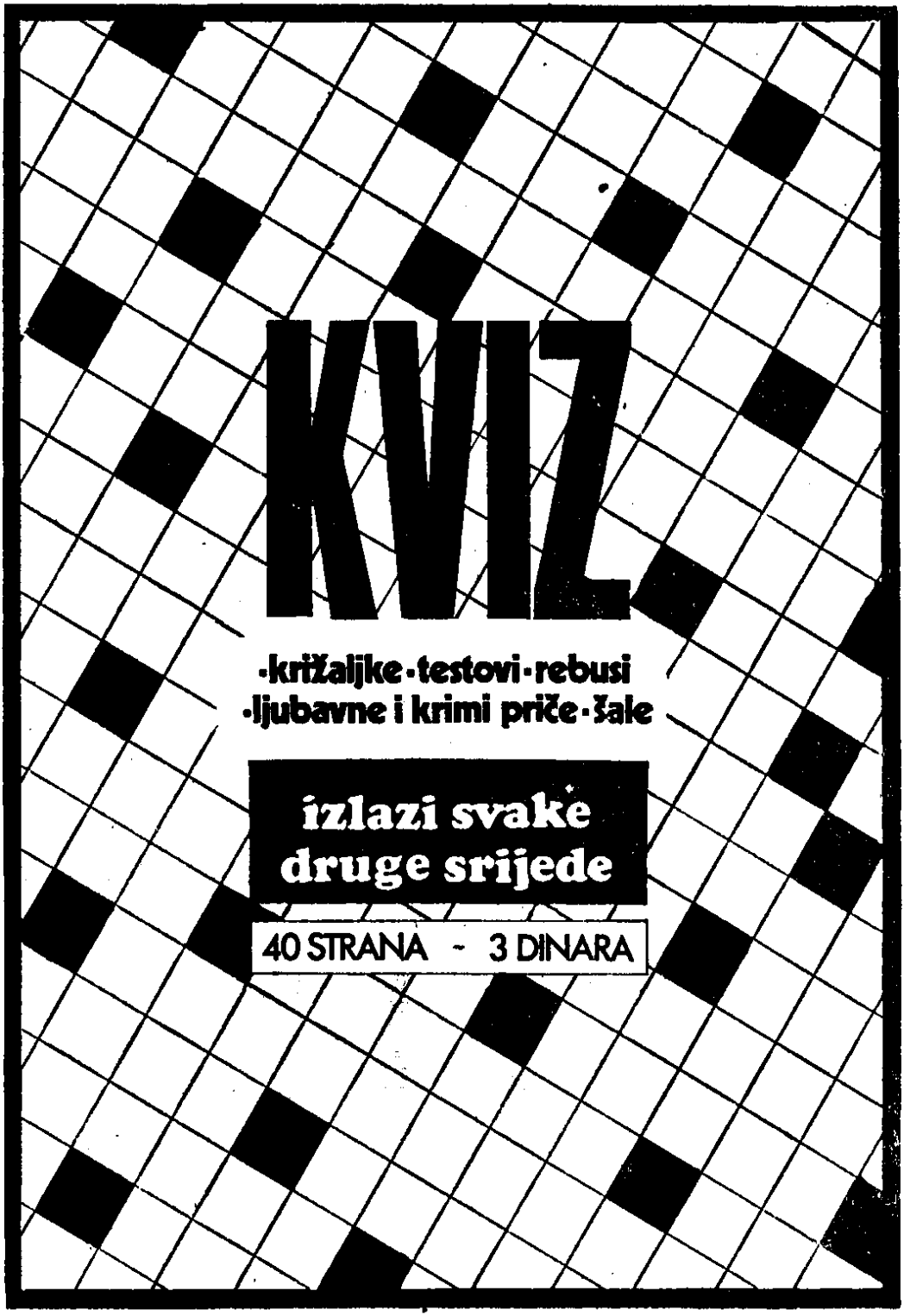
KVIZ
•križaljke•testovi•rebusi
•ljubavne i krimi priče•šale
izlazi svake
druge srijede
40 STRANA - 3 DINARA

STEVE SIEGEL

KLOPKA ZA RENDŽERA

I

Crvena sunčana kugla spustila se nad grmlje na zapadu Nell Vance povuče posljednji gutljaj iz čuturice.

Odlučio je da još iste večeri stigne do Bigvillea, gradića udaljena desetak milja sjevernije. O gradiću je znao samo najosnovnije: da ima hotel i šest saluna i da sve to pripada Cornwallu Morganu, čovjeku sumnjive prošlosti.

Pojahao je dalje, pažljivo promatrajući drveće udaljeno od puta pola milje. Vance je bio visok i mršav. Oči su mu bile svijetloplave i nemirne, a čvrsta usta i snažna brada odavale su jahačev karakter.

Značku teksaškog rendžera sklonio je u džep.

Iz opreza!

Hoće li i njega snaći sudbina slična onoj njegovih prethodnika?

Trojica rendžera nisu se vratila sa zadatka; kosti su im ostale negdje u Badlandsu, kamo je i Vancea vodio put.

Bio je u Dodgeu kad je stigla vijest da se Clem Hagberg krije u Badlandsu, južno od Bigvillea. Drugima je bio povjeren zadatak da uhvate zlikovce: otišla su trojica, ali se nijedan nije vratio. Zle slutnje su se potvrdile kad se konj Burta Paysona sam vratio u Bigville; na sedlu je bilo tragova krvi.

Vance je već osam dana jahao prema zapadu. Krajolik se postepeno mijenjao. Napustio je široku ravnicu i zašao u neravan predio ispresijecan jarugama, brežuljcima strmih padina i obrastao niskim, kržljavim žbunjem.

Prije nekoliko godina vojnici su uzvodno podigli malu tvrđavu, ali ih je bilo premalo da išta poduzmu protiv razbojnika koji su u tom pustom kraju potražili sklonište.

Vance se sjeti svega što je saznao o vođi odmetnika. Hagberg je bio poručnik u Južnjačkoj armiji, ali je zbog kukavičluka izbačen iz vojske. Poslije je krenuo putem zločina. Vlast je za njim raspisala nagradu od deset tisuća dolara.

Vance je pažljivo promatrao raslinje i pećine s obje strane puta. Njegovo istančano uho zapazilo je svaki šum, ali nije se dogodilo ništa što bi izazvalo njegovu pažnju.

Odjednom snažno povuče uzde.

Pucnjava!

Pojahao je uzbrdicom i ugledao Bigville, ni pola milje daleko.

Razaznao je prasak revolvera i podbo riđana. Kad se primakao gradiću, malo mu je laknulo. Nigdje nije bilo tragova ozbiljnijeg sukoba. Možda je desetak neobuzdanih kauboja pojahalo ulicom, iz zabave pucajući.

Ujahavši u glavnu ulicu, začudio se neuobičajenoj tišini, činilo se da je gradić izumro. Izvadio je oba revolvera, spreman da pripuca na najmanji znak opasnosti.

Postajao je sve nemirniji. Gdje su ljudi?

Bigville je bilo malo naselje, no u njemu je živjelo gotovo tri stotine stanovnika.

A sada se činilo da su svi nestali netragom: muškarci, žene i djeca!

Zar je ujahao u grad sablasti?!

Napokon ugleda svjetlo u prozoru jednoga saluna. Zaustavi konja i sjaše. Svjetlost je dopirala od jedne jedincate svjetiljke iznad tezge. Odražavala se od zrcala i ispunjavala salun blijedim sjajem.

Salun je bio prazan, većina stolova prevrnuta, a na podu nekoliko slomljenih stolaca.

Vance krene širokim stubištem. Hodnik na katu bio je također prazan. Vrata s obje strane bila su zatvorena. Oprezno provirj u prvu sobu. Bila je prazna... kao i sve ostale.

Međutim, u jednoj je naišao na tragove borbe: na podu su ležali ostaci zrcala i nekoliko prevrnutih stolaca.

Vance zatvori vrata, prijeđe hodnik i siđe u prizemlje. Krenuvši prema šanku, začu šum.

Muškarac je ležao iza šanka. Vance mu priskoči, s revolverom u ruci, i grubo mu zapovijedi:

— Okrenite se!

— Ne pucajte! Nisam naoružan.

Čovjek je drhtao cijelim tijelom. Polako je okrenuo glavu i raskolačeno pogledao u došljaka. Zatim mu se izraz lica izmijeni, a oči skupiše.

— Gospodine... vi niste od onih, zar ne?

Čovjek je već ustao i uzmakao dva koraka, ne skidajući pogleda s uperene cijevi. Jezikom oblizne suhe usne.

— Kad ste dojahali u grad?

— Prije pet minuta. — Vance se osvrne. — Gdje su ljudi? Na ulici nisam sreo nikoga. Zar je grad izumro? Čuo sam pucnjavu.

— Dobro... ste čuli — promuca bradonja.

Zacijelo je popio čašicu više, pomisli Vance. Bradonja mu se primakne i povjerljivo unese u lice.

— Vi mi se sviđate, gospodine, pa ću vam dati dobar savjet.

— Da čujem.

— Ne znam što vas je dovelo u Bigville, ali će za vas biti najbolje da odmah nastavite put.

— Zašto?

— Zbog Hagberga!

— Ne shvaćam... — Vance skupi oči.

Bradonja se iznenadio.

— Zar niste čuli za Clema Hagberga i njegovu družinu? — zatim rukom pokaže oko sebe i doda: — Eto, to je njihovo djelo.

— Znači, to je njihovo djelo — rendžer u čudu podigne obrve. — Jesu li još u gradu?

— Odjahali su prije desetak minuta.

Vance se osmjehne.

— Znači, od njih mi ne prijeti opasnost.

— Noćas ne, ali sutra... ili najkasnije prekosutra...

— Zar će se vratiti? — Vance se nasloni na tezgu.

— Naravno. Danas su se uvjerili da im tu ne prijeti nikakva opasnost. Nas dvojica smo jedina živa bića u Bigvilleu.

Vance zaklima glavom.

— A ti si ostao da ispiješ preostali viski. Zar se ne bojiš Hagberga?

Pijanac sliježe ramenima. Oči su mu postale još mutnije i Vance je znao da od njega više neće saznati ništa.

— Ja... mu nisam.. prijatelj...

Bradonja se pokušao pridržati za šank, ali mu ruke popustiše i on se skljoka na pod. Vance ga prekorači i pođe prema izlazu.

Ubrzo je pronašao konjušnicu i odgurnuo škripava vrata. Unutra je bilo tamno, ali je na stupu kraj vrata napipao svjetiljku i upalio je. Kad je riđana smjestio u pregradak te ga nahranio i napojio, krene prema hotelu na suprotnoj strani ulice. Njegovi koraci odjekivali su gotovo sablasno u napuštenom gradiću.

U hotelu je pronašao graha i slanine. U kuhinji je naložio štednjak i prionuo kuhanju večere. Nimalo ga nije zabrinjavalo što uzima tuđe stvari. Kad se stanovnici vrate, podmirit će dug.

Večera mu je prijala kao rijetko kada. Kad je progutao posljednji zalogaj,

ustane i popne se na kat. Uđe u prvu sobu i, ne paleći svjetiljku, skine čizme i svali se na krevet.

Ujutro ga je probudio konjski topot. Odmah se rasanio, skočio i prišao prozoru. Na ulici ugleda nekoliko kola i skupinu jahača.

Vrijeme je da im se pokažem, pomisli dok se obuvao.

Kad je izašao u hodnik i pošao prema stubištu, u prizemlju su se začuli koraci. Stade silaziti i tada ugleda snažna muškarca.

Neznanac je u hipu izvukao revolver i preko ramena povikao:

— Stani! Ruke uvis! Hej, Clark! Pogledaj koga sam ulovio!

Vance pogleda preko orijaševa ramena i ugleda čovjeka na tankim nogama. Muškarac je imao nerazmjerno veliku, okruglu glavu.

— Hej, kauboju! — Clark se iznenadi, a zatim se namršti. — Odakle ti?

— Stigao sam jučer i prespavao gore — Vance prstom pokaže na kat.

Div s revolverom u ruci iskašlje se i pogleda svoga druga. Prema načinu kako je držao oružje Vance je zaključio da se njime rijetko služi.

— Aha, stigao si jučer. — Čovječuljak se nacerи. S Hagbergom!

Vance se namršti. Tako nešto nije očekivao.

— Varate se, gospodine. Dolazim s istoka. Putujem već devet dana, sve od Dodgea. Nadomak gradu začuo sam pucnjavu. Kad sam ujahao u glavnu ulicu, nisam zatekao nikoga osim jednoga pijanca u salunu. On mi je ispričao da su svi pobjegli pred Hagbergom i njegovim momcima. Potražite tog bradonju i on će potvrditi moju priču.

— Ne brini — zapišti čovječuljak — to nećemo propustiti. — Zatim se okrene orijašu. — Pripazi na njega dok dođe šerif.

Šerif je ubrzo stigao. Znatiželjno je mjerkao Vancea od glave do pete, a onda reče, češući se po bradi:

— Ne poznajem ga. Ali, to još ne znači da ne pripada Hagbergovoj družini. Povedite ga u moj ured.

— Da mu oduzmemo revolvere? — predloži Clark.

— Naravno.

Vance je očekivao da će čovječuljak stati između njega i uperena revolvera i tako mu omogućiti da nešto poduzme, ali se prevario; Clark mu je prišao u luku i odostraga spretno izvukao oba revolvera iz korica.

Čim su stigli u šerifov ured, počelo je preslušavanje.

— Sada nam, gospodine, ispričajte tko ste i odakle dolazite?

Vance sliježe ramenima.

— To mi neće biti teško. Ali, u četiri oka.

Šerif skupi oči i prijezirno odmjeri Vancea.

— Zar me smatraš budalom?

Na Vanceovim usnama zatitra osmijeh.

— Čega se bojite, šerife? Pa, razoružali ste me.

Šerif je oklijevao nekoliko trenutaka, a zatim se okrene onoj dvojici i reče:

— Ostavite nas načas nasamo.

Kad su ostali sami, Vance iz džepa izvadi zvijezdu. Šerif je uzme u ruku i, klimajući glavom, ogleda je sa svih strana.

— Rendžer! Kako se nisam dosjetio? Znao sam da će poslije one trojice doći i četvrti. — Zatim se usiljeno osmjehne. — Zabrinuo me vaš izgled. S tim nisko obješenim revolverima...

— Nalikujem na revolveraša, zar ne?

Šerif potvrdno klimne.

— Zacijelo namjeravate u Badlandsu potražiti Hagbergovu družbu?

— Možda. Vance uzme zvijezdu i stavi je u džep, pa upita: — Znate li što o Hagbergovu skrovištu? Bilo što?

— Ništa. — Šerif zanijeće glavom. — Kad ćete na put?

— Zasad ostajem u Bigvilleu — Vance se zagleda kroz prozor.

— Zar mislite... — šerif se počeše po bradi.

— Pretpostavljam da zlikovci u gradu imaju uhodu. Na to me upućuju dvije posljednje pljačke poštanske kočije, napadnute su dvije milje od grada, a plijen je uvijek bio bogat.

— Hm! — šerif se ushoda po sobi.

— Netko obavještava družbu o pošiljkama zlata. Sumnjate li na koga?

Šerif zanijeće glavom. Sekunde su prolazile u šutnji, a onda predstavnik zakona kašljem pročisti grlo, pa reče:

— Ako vam ičim mogu pomoći, slobodno...

Vance ga prekine krethjom ruke.

— Najprije moram pronaći Hagbergovo skrovište. Tada ću vas, možda, zamoliti da povedete potjeru.

No tada se rendžer sjeti kako su svi napustili grad neposredno prije najavljena dolaska Hagbergove družine.

I šerif!

Kakva se pomoć može očekivati od takvog čovjeka? Ili od njegovih sugrađana?

— Što ćete reći onoj dvojici napolju? — upita.

— Izmislit ću nešto da stišam znatiželju. Morate ih razumjeti, rendžeru. Ljudi su ogorčeni, jer su odmetnici opljačkali sve što im se prohtjelo.

Pravo im i budi, pomisli Vance. Zašto nisu ostali i branili svoje vlasništvo.

— Odsjest ću u hotelu i malo pronjuškati po gradu — reče Vance koji je u međuvremenu uzeo svoje revolvere i gurnuo ih u korice. — Tko je posljednji razgovarao s trojicom rendžera, prije nego što su odjahali u Badlands?

Šerif se zamisli.

— Ako me pamćenje ne vara... — ušuti, razmisli, a onda razočarano zaklima glavom. — Ne, ne mogu se sjetiti.

— Tko je pronašao i doveo konja s okrvavljenim sedlom?

— Marty Benson.

— Gdje ga mogu naći?

— Najčešće u salunu »Zlatni grumen«. Naravno, ako je u gradu.

— Zar ne stanuje u Bigvilleu?

— Benson je kopač zlata. Ponekad navraća u grad da bi se opskrbio namirnicama.

— A vojnici?

— Vojnici? — šerif iznenađeno pogleda rendžera. — Mislite na one iz tvrđave?

— Naravno. Ako se ne varam, tvrđava je udaljena pedeset milja. Navraćaju li ponekad ovamo?

— Ponekad navrati neka patrola. Zašto pitate?

— Tek tako. Nego, zanima me nešto drugo. Pretpostavljam da je Hagbergova družina vrlo jaka; to sam zaključio iz ponašanja građana...

— Ljudi su pobjegli iz grada jer su to smatrali najboljim rješenjem — šerif uvriježeno skupi usne.

— Hoće li se odazvati kad ih pozovete u potjeru za zlikovcima?

— Na to možete računati, rendžeru — šerif ponosno podigne glavu. Odjahat će i u Badland, ako to od njih zatražim.

— Nadajmo se — reče Vance i pođe prema vratima.

II

Cornwall Morgan, najugledniji građanin Bigvillea, vlasnik saluna i hotela, stajao je kraj prozora, Vanceu okrenut leđima. Među prstima je držao cigaru koja se dimila.

— Hm, kažete da vas je k meni poslao šerif Tolean — započne krupan muškarac, okruglih, rumenih obraza. — Ne znam kako bih to objasnio. Šerif radi ono što mu ja kažem, a ja ga nisam zamolio da vas pošalje ovamo. Pa ipak, zanima me svaki došljak, pa i vi. — Morgan odmjeri Vancea od glave do pete, pa doda: — Uvjeren sam da dobro rukujete revolverom. Tražite li posao?

— Možda. — Vance se osmjehne. — Od nečega se mora živjeti, gospodine Morgane. A što se tiče vaše primjedbe, priznajem da imate dar zapažanja.

Morgan povuče nekoliko dimova i otpuhne ih prema stropu. Zatim se ushoda po sobi, s rukama na leđima.

— Ako vas namjestim, mogu li biti siguran da ćete bez pogovora uraditi sve što vam naredim?

— Naravno. — Vance znatiželjno pogleda sugovornika. — Samo... o čemu se radi? Ubojstvo?

Morgan podigne čupave obrve.

— Odakle vam ta pomisao!? — Zgnječivši opušak u pepeljari, pogleda Vancea preko ramena. — Odakle dolazite?

— Iz Dodgea.

Najbolje će biti da se mnogo ne udaljujem od istine, pomisli Vance. Ako je šerif Morganov plaćenik, možda mu je već sve izbrbljao. Dvoumio je: da položi karte na stol ili ne?

— Poznajete li Clema Hagberga? — upita mjesni bogataš, sjedne za stol i izvadi cigaru iz usta, ne skidajući pogled sa svog posjetitelja.

— Čuo sam za njega — odgovori rendžer. — Krije se u Badlandsu. Jučer je bio u gradu.

Morgan se zagleda u jednu točku.

— Za neke je on još uvijek heroj, za mene ubojica kojega se želim riješiti.

— Smeta vam pri poslovima?

— Pogodili ste. Meni pripada pola grada i dobar dio zemlje oko njega. Kopači zlata potroše veći dio zlata u mojim salunima. Ako Hagberg bude napadao grad kad mu se god to prohtije, rastjerat će mi mušterije.

Morgan se zagleda u Vancea, otrese pepeo sa cigarete i nastavi:

— Hagberga treba ukloniti, što prije to bolje... Nije važno kako. Za javnost, ja s time nemam nikakve veze. Jeste li me razumjeli?

— To neće biti lako.

Zato sam i došao ovamo, pomisli rendžer, a sada mi taj čovjek nudi posao; da ubijem ili onemogućim Clema Hagberga.

— Ako se ne osjećate doraslim tom poslu, recite. Potražit ću čovjeka koji će ga se prihvatiti.

Prijedlog je bio neoubičajan za jednog teksaškog rendžera, ali je pružao određenih prednosti.

— Prihvaćam.

— Dobro. — Morgan se zadovoljio osmijehom. — Zacijelo vas zanima plaća?

— I nešto drugo. Redovito radim sam. Neću da mi itko od vaših ljudi izdaje zapovijesti.

— Pristajem! Za mene radi tridesetak ljudi. Neki su vlasnici hotela i saluna. Jeste li se već prijavili u hotelu?

— Jesam.

— Što ste rekli portiru?

— Da ostajem samo nekoliko dana. Nisam znao da ćete mi ponuditi posao.

— Na nešto vas moram upozoriti, Vance. Nekim mojim ljudima neće se svidjeti što sam vas uposlio. Jeste li sreli Mata Davleana?

— Nisam.

Morgan spusti pogled na Vanceve revolvere.

— Davlean umišlja da je najbrži revolveraš s ovu stranu Mississippija.

— Postoji li posebah razlog da potegnem na njega? — Vanceove se oči skupiše u uske crte.

Morgan ga je netremice promatrao nekoliko trenutaka, a onda odgovori:

— Čuvajte se, Davlean je zavidan.

• • •

Sunce je već pripeklo kad je Vance prelazio ulicu na putu prema hotelu. Približavalo se podne i na ulici je bilo malo prolaznika.

Od vratara je uzeo ključ i popeo se na kat. Došao je do svoje sobe i već stavio ključ u bravu kadli ga obuze čudan osjećaj.

Netko je u sobi!

Izvadi revolver i pokuša otvoriti vrata. Bila su otključana.

Naglo ih gurne, a onda iznenađeno zastane i spusti oružje.

Ugledao je djevojku koja mu se smješkala. Sjedila je na stolcu kraj prozora i činilo se da je zabavlja što je on tako upao u sobu.

Pošto se pribrao od iznenađenja, Vance pažljivo pogleda djevojku. Ocijenio je da je visoka rasta. Imala je tamne, prodorne oči i odlučne crte lica.

— Oprostite, gospođice — osmjehne se zbunjeno. — Nisam očekivao posjet...

— Saznala sam da ste razgovarali s mojim ocem. Ja sam Carla Morgan. Sjednite, htjela bih s vama razgovarati.

Poslušao je.

Zašto ga Morgan nije upozorio na tu mogućnost? Djevojčin je glas bio ugodan, ali se osjećalo kako je navikla zapovijedati. Na krilu je držala bič.

— Pretpostavljam da vam je otac ponudio posao. Jeste li ga prihvatili?

— Jesam.

— Tako sam i mislila. Već sam zapazila da vješto rukujete revolverom. Je li vas upozorio na Davleana?

— Spomenuo ga je uzgredice. Zašto me pitate? Zar će mi zadavati neprilika?

Osmjehivala se zagonetno. Tada Vance začuje muški glas; netko je bio skriven u kutu, iza njegovih leđa.

— Neprilike su već tu, neznanče!

Naglo ustane i okrene se. Revolvere nije dotakao. Znao je: muškarac u kutu je u prednosti i zacijelo revolver već ima u ruci.

Muškarac je bio nizak i mršav. Njegove su oči bile vodenaste, a lice blijedo. Bio je to Davlean.

— Ja te, doduše, ne poznajem — reče Vance otegnuto — ali ako se želiš pred damom pokazati, samo povuci!

Neznanac se podrugljivo nasmije.

— Neće biti potrebno. Pred damama ne prolijevam krv. — Zatim se otpaše i

opasač s revolverom spusti na pod, pa doda: — Propisno ću te istući, i to će biti sve.

Pojurio je naprijed i snažno zamahnuo. Vance se vješto pomakne u stranu i Davleanova ga šaka dohvati samo po ramenu. Revolveraš je načas izgubio ravnotežu i rendžer to iskoristi. Dvaput ga snažno udari, među rebra i u glavu, tako da Davlean otetura do zida, zadihan od napora.

Vance pođe u sredinu sobe, gdje je bilo više prostora, te tu dočeka ponovni juriš mršavka. Davlean se posluži varkom i zamahne čizmom, tako da Vance pade na pod. Protivnik ga odmah zgrabi za grlo i čvrsto stegne.

Rendžer se pokuša otresti napadača, ali se revolveraš pripio uz njega poput pijavice. Tada Vance snažno trzne koljenom uvis i stisak u trenu popusti. Iskoristivši to, uspije mu pogoditi Davleana u bradu i odbaciti ga prema krevetu.

Prvi je ustao Vance. Priskoči protivniku, nekoliko ga puta snažno udari i ponovno otjera do zida. Davlean se samo branio, stenjući od bola i bijesa.

Borba je bila okončana. Revolveraš se previjao na podu. Vance se okrene Carli Morgan.

— Izlazite iz sobe... oboje! Ako mi se Davlean još samo jednom nađe na putu, bolje će biti da povuče revolver.

Djevojka ga je nekoliko trenutaka promatrala, blijeda lica i stisnutih usana. Tada prijetećim glasom reče:

— To ćete upamtiti! Davleana ste istukli, ali sa mnom nećete lako. Znam zašto vas je otac namjestio: da ubijete Clema Hagberga. — Osmjehne se prijezirno, poigravajući se bičem. — To neće biti tako lako kao ovo maločas.

Pogleda preko Vanceova ramena i u očima joj se pojavi slavodobitan bljesak.

Vance se naglo okrene. Mršavko se osvijestio i pokušavao je dohvatiti revolver. Vance nogom odgurne opasač s revolverom prema zidu, a zatim se sagne i dohvati svoj opasač.

— Pripazi se, Davleane! — zaprijeti, skupljenih očiju . — Drugi put te neću poštedjeti.

— Ne brini, hombre — revolveraševe oči ljutito bljesnuše. — Još ćemo se i sresti.

Zatim se opaše i pođe prema vratima. Djevojka je malo oklijevala, a onda i ona izađe.

* * *

Vance je s prozora ugledao staroga kopača zlata koji je ujahao u gradić sa sjevera. Preko konja je bilo prebačeno nekoliko vreća.

Zacijelo je to Marty Benson, o kojem je pričao šerif.

Rendžer se opaše, siđe na ulicu i krene prema salunu. Starca je zatekao kako sjedi za stolom u kutu.

Vance pođe prema šanku. Točitelj natoči u čašu viski. Vance ispije nadušak i sam natoči još jednu.

— Je li ono Marty Benson? — upita.

Kad je točitelj potvrdno klimnuo glavom, uzme punu čašu i pođe prema stolu za kojim je sjedio kopač.

— Zdravo, ortače! — pozdravi i sjedne, iako mu nije bila ponuđena stolica.

Starac iznenađeno podigne glavu, a Vance nastavi:

— Rekli su mi da mi možda možete pomoći.

Kopač je nepovjerljivo promatrao neznanca. Tada se počeše po potiljku.

— Ja vas ne poznajem, gospodine. Što vas zanima?

Vance mu se primakne bliže.

— Govorka se da ste vi pronašli onoga konja s okrvavljenim sedlom... konja onoga rendžera koji je tragao za Hagbergom i njegovom družinom.

Starac se iskašlje, a zatim obliže suhe usne.

— Hm, prokleto je vruće.

Vance klimne točitelju i momak donese bocu viskija. Starac iskapi ponuđenu čašu.

— Što znate o rendžerovoj smrti? — upita Vance, ne skidajući pogled sa starčeva lica.

— Tko ste vi zapravo, gospodine? — kopač skupi oči. — Zar predstavljate zakon?

— Radim za Morgana. Dobio sam zadatak da uništim tu bandu. Odakle je došao onaj konj?

Benson ispije još jednu čašu i laktom obriše usta.

— Vjerojatno iz brda.

— Kako to znate?

— Zbog tragova crvena pijeska na konju i sedlu. Takvoga pijeska ima samo u brdima. No, zašto vas sve to

zanima? Je li vam bio prijatelj? Govorka se da je bio rendžer i da je tragao za Hagbergom.

— Zato ga i jesu ubili. — Rendžer se zagleda u Bensona. — Ali, mene ne zanima što o tome misle rendžeri. Morgan mi je naredio da ubijem Hagberga i uništim tu družinu i ja ću to učiniti.

— Vi ste poludjeli! Hagberg je nadaleko i naširoko najbrži revolveraš, a svi njegovi momci okorjele ubojice. Među njima ima i bivših Južnjaka.

— To me ne zanima. — Vance odmahne rukom. — Nego, vi se krećete po brdima. Možda ste slučajno nabasali na njihovo skrovište?

Benson iskapi još jednu čašu.

— Nisam, gospodine.

— Osjećam da lažete!

— Kako vam drago. — Kopač sliježe ramenima. — Ja izbjegavam neprilike kad god to mogu.

— Dobro. — Vance ublaži ton. — Nego, recite mi nešto o Metu Davleanu.

— On je Morganov predradnik. Opasan je.

— Zar Morgan ima i ranč?

— Najveći u okrugu.

— A što je s Clintom McCordom ? Nekada je bio najmoćniji čovjek u Bigvilleu.

— Da, dok ga Morgan nije ustrijelio u dvoboju. Govorka se da ga je, zapravo, ustrijelio Davlean, ali se to nitko ne usuđuje izjaviti javno.

Vance ustane i pođe prema šanku. Iz džepa izvadi novac i pruži ga točitelju s riječima:

— Ostavite mu piće i dajte mu nešto za jelo.

Na ulici neodlučno zastane. Nije znao što da poduzme. Pokušao je ispitati Bensona i...

Vlasnik konjušnice dočeka ga iznenađeno.

— Zar ćete po toj žezi izjahati?

— Hoću. U gradu ionako nemam posla. Obići ću kraj južnije od grada.

Čovjek raskolači oči.

— Badlands! Zar niste čuli za Hagbergovu družbu?

— Čuo sam, naravno. Hvala na opomeni.

Najprije je pojahao cestom prema Tween Crixu, a onda skrene udesno, u područje stijenja i kršljava grmlja.

Teško onome koji zaluta u tom labirintu jaruga, kanjona, pećina i stijenja čudnih oblika! Danju će skapavati od žeđi, a noću drhatati od zime.

Te su misli prolazile Vanceovom glavom dok je jahao negostoljubivim predjelom.

Na vrhu brežuljka dočekao ga je vruć vjetar. Pred njim se prostirala dugačka dolina, u sredini koje je bilo isušeno riječno korito. Oprezno je počeo silaziti, a kad je zaobišao stijenu čunjasta oblika, ugleda kolibu.

Zaustavio je konja, sjahao i iz navlake o sedlu izvukao vinčesterku.

Oprezno krene dalje koristeći se svakim zaklonom. Kad je dopuzao do visoka kamena, pritaji se, vrebajući prema kolibi desetak minuta. Nije čuo ništa, samo mu se načas učinilo da je na prozoru zamijetio neku sjenu.

Možda neka skitnica!

Vance otpuže u riječno korito, kako bi se odatle neprimjećen primakao kolibi. Odjednom začuje topot. Odmah potrči prema zaklonu, ali prekasno. Odjekne pucanj, podigavši oblačić pijeska desetak centimetara od njegovih nogu.

Otkrili su ga!

Baci se u zaklon i oprezno izviri. Uto odjeknuše dva pucnja, jedan za drugim.

U kolibi su bila najmanje dva čovjeka. Rendžer nanišani na prozor, malo pričeka i opali. Odgovori mu vrisak.

Zatim otpuže dalje, zaobiđe kolibu i ugleda tri konja, privezana o stablo. Pucnjeva je prestala. Napadači su znali da je promijenio položaj i sada su čekali da im pucnjavom oda gdje se nalazi.

Nell Vance se prišulja vratima i pritaji.

Vrata se polako otvoriše i izviri muška glava. Vance se skutri uz hrpu odbačenih sanduka. Momak prijeđe pogledom slijeva nadesno i, pošto se uvjerio da mu s te strane ne prijeti opasnost, pođe preme stražnjem dijelu kolibe ne odvajajući se od zida.

Vance se nasmiješi. Momak se namjeravao sakriti među stijenjem, kako bi ga iznenadio s leđa.

Polako podigne pušku i nanišani. Momak je već dotrčao do kamenja kadli ga metak pogodi u leđa.

Iz kolibe odjekne pucnjava i Vance se prilubi uz tlo. Pričekao je nekoliko

minuta, i kad pucnjava oslabi, otpuže malo ulijevo; tu ga nisu mogli gađati s prozora.

Do vrata je bilo desetak koraka. Skočio je i potrčao, ne mareći za opasnost.

Ugledao ih je čim je odgurnuo vrata. Bili su kraj prozora, njemu okrenuti leđima. Rame jednoga od njih je krvarilo.

— Bacajte oružje! — naredi.

U jednome od njih prepoznao je Meta Davleana. Revolveraš se okrene prema ranjeniku i reče:

— Skloni kolt, Walte. To je Nell Vance. Gazda ga je namjestio da ubije Hagberga.

Ranjenik je nerado poslušao, pogledavajući Vancea s mržnjom u očima.

— Pogodio me je u rame. Osvetit ću se za to.

— Čini mi se, Davleane, da si se uortačio sa sumnjivim društvom — reče Vance.

— Što ne kažete?! — plane Davleau. — A ti? Kako si uopće došao ovamo? Smatrali smo te Hagbergovim čovjekom.

Vance se prijezirno nasmiješi.

— Uzalud se trudiš, Davleane. Ti šuruješ s odmetnicima, a ne ja. A ovo su Hagbergovi momci.

— Tko će ti povjerovati? — Davleau se naceri. — Reći ćemo da smo te uhvatili zajedno s onim što si ga udesio. Carla će svjedočiti u našu korist. Morgan će ti oderati kožu.

— Ma nemoj?! — naruga se rendžer i priđe Morganovu predradniku. — Okreni se prema zidu.

Davleau je nekoliko trenutaka oklijevao, ali konačno posluša.

— To ćeš mi platiti! — zareži prijeteći. — Morgan će ti...

Nije završio rečenicu. Vance ga je drškom revolvera snažno udario po glavi i on se srušio.

Šum upozori Vancea na opasnost. Okrenuo se upravo u trenutku kad se ranjeni zlikovac mašio za revolver. Već ga je napola izvukao, kadli iz rendžerova revolvera sijevne plamen. Momak se sruši, prevrnuvši pri tome stolicu koja mu se našla na putu.

Što sada? Vance se zabrinuo.

Davleau će Morganu ispričati svoju verziju događaja. Komu će Morgan povjerovati, njemu ili svom predradniku? Carla će potvrditi Davleanove riječi.

III

Kad je ponovo dojahao do ceste, vrućina je dosegla vrhunac. Nebom su kružili lešinari, vrebajući plijen.

Žeđ je postala nepodnošljivom. Kako ljudi uopće prežive u toj pustinji?

Oči su ga zaboljele od blještave svjetlosti, no ipak je u daljini ugledao oblak prašine koji mu se približavao.

Jahači! Udaljeni su samo nekoliko milja. A njegov je riđan umoran od naporna puta.

Podbode konja i potjera ga prema Bigvilleu.

Tko ga to slijedi? Hagbergovi momci? Koliko ih je? Zacijelo su u kolibi pronašli onesviještena Davleana i on im je ispričao što se dogodilo. Sada ga progone, kako bi ga ubili prije nego što stigne u gradić.

Osvrnuo se nakon jedne milje.

Razmak se smanjio. Dostići će ga prije gradića! Kako da ih zavara?

Ujahao je među grmlje i nisko drveće. Naglo skrene ulijevo, među žbunje. Granje ga je udaralo po licu, ali je on dalje jahao.

Što dalje od ceste!

Kad je ujahao duboko u šikaru, zaustavi oznojena konja. Uskoro je začuo glasove progonitelja i odmah mu je bilo jasno da su ga prozreli.

Ne smije ih čekati! Besmisleno bi bilo suprotstaviti im se.

Jedna ga je grana ošinula po licu kad je ponovo ujahao u šikaru. Tada odjekne hitac i metak mu prošiša kraj glave.

Rendžer pograbi pušku i opali na progonitelja koji je prvi izjahao na malu čistinu. Prvi put promaši, ali drugim hicem pogodi odmetnika i on padne s konja.

Vance stisne zube. Znoj pomiješan s pijeskom ispunjavao mu je usta.

Ujahao je u crnogoričnu šumu. Hlad i ugodni miris iglica neobično su prijatno djelovali nakon pusta, užarena kamenjara. Ali, šumi je uskoro došao kraj.

Kad je ponovo izbio na čistinu, morao je načas zažmiriti zbog blještavila. Tada podbode konja, ali ne krene prema Bigvilleu, jer je znao da će ga

zlikovci čekati na cesti prema gradiću. Naumio je nakon nekoliko milja udariti prečacem i neometano stići u Bigville.

Što će reći Morganu kad se sretnu?

Kad se osvrnuo, progonitelji još nisu bili izjahali iz šume. Možda su se uplašili da ih čeka u zasjedi?

Bio je uvjeren da se rizik isplatio. Prečacem je dojahao do prvih kuća gradića. Kad je pogledao prema jugu, ugledao ih je u daljini.

Primijetili su ga i zastali neodlučno, a zatim okrenuše konje i odjahaše prema jugu.

Usporio je i ujahao u glavnu ulicu. Kad je, prašan i umoran, pred salunom sjahao, dočekali su ga začuđeni pogledi mještana.

Umorno je krenuo prema šanku i naručio:

— Hladno pivo!

— Odmah, gospodine. Zacijelo ste vraški ožednjeli! Odakle dolazite? Zar iz Badlandsa?

Vance potvrdno klimne. Zašto bi lagao? Ionako će se uskoro pročuti što se u brdima dogodilo.

Ispio je bocu piva, uzeo drugu, punu, pa sjeo za jedan stol. U salunu je bilo vruće, premda su svi prozori bili otvoreni.

Izvana dopriješe uzbuđeni glasovi. Rendžer pogleda kroz prozor, ali ništa nije mogao otkriti.

Točitelj se uzvrpolji. I njega je buka uznemirila.

Galama se približavala. Kao da se čitav gradić našao na nogama, Vance se sjeti sličnoga događaja u Dogeu; građani su se spremili linčovati zatvorenog zločinca.

Momak za šankom odjednom podigne glavu i zagleda se u vrata. Vance pogleda prema zrcalu i u njemu ugleda šerifa; ušao je u salun gurnuvši pokretna vrata.

Usred saluna šerif zastade i ogleda se kao da nekoga traži. Kad je ugledao rendžera, njegove se obrve skupiše, a rukama popravi opasač.

— Vance, uhapšeni ste!

— Zašto, šerife? — rendžer se polako osvrne.

— Upozoravam vas, ne opirite se — šerif izvuče revolver. — Hapsim vas zbog ubojstva!

— Ubojstva?! — Vance je jedva pokrenuo usne. — Pogriješili ste, šerife. Zar ne znate da radim za Morgana? — Ustane i podboči se o stol.

— To ne mijenja na stvari — odgovori šerif. — Uostalom, osobno je Morgan podnio prijavu. U brdima ste ubili nekoliko ljudi. Postoje i svjedoci.

— Met Davlean, zar ne?

— Priznajete?!

— Donekle. Ubio sam dvojicu Hagbergovih odmetnika. Davleana sam zatekao s njima. Zna li Morgan da mu predradnik šuruje s razbojnicima?

— O tome ne znam ništa — šerif sliježe ramenima. Ja vas moram uhapsiti, i to je sve. Predajte mi oružje, inače ne jamčim za vašu sigurnost. Ljudi su razdraženi.

Kad su izašli, dočekalo ih je mrmljanje i prijeteći povici.

— Pustite nas, ljudi — poviče šerif. — Tko me pokuša spriječiti da zatvorenika odvedem u zatvor, dobit će metak u čelo.

Do zatvora su bili praćeni prijetnjama uzruiane gomile. Prije nego što su ušli rendžer ugleda na suprotnoj strani ulice Davleana; revolveraš se slavodobitno smješkao.

Šerif je rendžera odveo u ćeliju, zaključao vrata i rekao:

— Ne pokušavajte ništa, ili ću vas morati ustrijeliti.

— Šerife, javite Morganu da me odmah posjeti. — Vance je obuhvatio željezne šipke. — Neobično je važno.

— On zna da ste ovdje i zašto sam vas uhapsio.

— Zašto lažete, šerife? — Vanceove oči ljutito sijevnuše. — Morgan nema veze s tim uhidbenim nalogom. Svemu je kriv Davlean, koji je u dosluhu s Hagbergom. Uhvatio sam ih zajedno u jednoj kolibi. Oni su prvi pucali i ja sam se morao braniti. Uostalom, zar bih Davleana ostavio živa da sam nemilosrdni ubojica?

— Mene ne zanima što se dogodilo u toj kolibi — drekne šerif. — Ja samo radim što mi je dužnost. Protiv vas je podnesena prijava i ja sam vas uhapsio. Imat ćete prilike sve to ispričati na suđenju.

— Kada?

— Ne znam. Možda idućeg tjedna, a možda za mjesec-dva.

Šerif se okrene i za sobom zalupi vratima.

Znači, tako su to zamislili, pomisli Vance i sjedne na drvenu klupu. Davlean je odlučio da ga odavde ne pusti živoga.

* * *

Prilikom pretresa šerif nije otkrio sakriven nož i Vanceu nije bilo teško da s prozora ukloni tri šipke.

Odjednom se začuju koraci i rendžer brzo vrati šipke na njihovo mjesto, pa legne na ležaj i pričini se kao da spava. Šerif se uskoro udalji, sa svjetiljkom u ruci.

Napolju se začuje topot. Vance ustane i priđe prozoru. Mjesec se pomolio iza oblaka i blijedim svjetlom obasjavao ulicu.

Odmah je prepoznao glas koji je govorio.

— Nadam se da se neće usuditi pobjeći — rekao je Davlean nekome.

Govorio je tiho, ali je rendžer čuo svaku riječ.

— Ako ipak pokuša?

— Ja ću pripaziti na kraju glavne ulice, a ti ćeš stražariti na drugoj strani, kod trgovine. Šerif je budala. Ja mu ne vjerujem.

— A ako bude naoružan.

— Ne brini, u njegovim revolverima nema metaka. Ni u šerifovim puškama. Kad to otkrije, bit će prekasno.

Zatim se ponovo začuje topot; neznanac je odlazio na stražu.

Prošlo je nekoliko minuta.

Zacijelo su se dovoljno udaljili, pomisli rendžer i nastavi posao. Kad je izvadio posljednju šipku gurne nož za pojas i malo pričeka. Uvjerivši se da je sve mirno, odskoči uvis i provuče se kroz uzak otvor.

Posvuda je bilo mirno. Vance se otisne od prozora i dočeka na ruke!

Ustane i ogleda se na sve strane. Uličica je bila tamna. Oprezno krene prema glavnoj ulici ne odvajajući se od zida.

Zna: najpotrebnije mu je oružje. Bez njega nema nikakvih izgleda.

A poslije? Kamo da ode? U Badlands?!

Da ostane u Bigvilleu? I tu je okružen neprijateljima. Nikome se ne može povjeriti.

Došuljao se do glavne ulice i pogledao prema trgovini. Odmah je zamijetio tamnu spodobu, sakrivenu u jednoj veži.

Predaleko je da bi ga mogao iznenaditi nožem. Mora mu se primaći.

Poče se šuljati uz sjenu što ju je bacao balkon obližnje kuće. Kretao se poput mačke. Stražar nije zamijetio opasnost. Mirno je gledao preda se, a onda se zagleda prema prozoru šerifova ureda, osvijetljenom blijedom svjetlošću.

Odjednom se uzvrpoljio; kao da je naslutio opasnost. Počeo je zvjerati na sve strane, a tada izađe iz veže i krene prema kraju trijema.

Najednom osjeti u leđima nešto šiljato i začu tihu prijetnju:

— Ne miči se ako ti je život mio!

Stražar je naslutio da se neznanac ne šali, pa oprezno prisloni pušku o zid. Vance mu izvadi revolvere iz korica i gurne ih u svoje korice.

Ne smije mu vjerovati ni trenutka!

Doista, nije pogriješio. Iznenada momak stupi u akciju. Znao je da se Vance neće usuditi da ga ustrijeli, jer bi time uzbunio građane. Zato je srčano jurnuo na Vancea pognute glave.

Međutim, rendžer je pravodobno zamahnuo revolverom i udario napadača po šiji. Momak klone na koljena i otvori usta, ali ga Vance dokrajči drugim udarcem.

Uto odjekne pucanj i metak se zabije u drveni zid, ni pedalj daleko od Vanceove glave. Rendžer se baci u zaklon. Zatim odjekne i drugi pucanj. Vance je opazio plamen iz puščane cijevi.

Davleanu očito nije promaklo što se dogodilo njegovu ortaku, pomisli Vance. Odlučio je da me ubije, ne mareći što će probuditi čitav grad.

Kako da dođe do riđana?

Davlean mu je prepriječio put do konjušnice. Uto odjekne i treći hitac. Šerif se pojavi na vratima svojega ureda, s puškom u ruci.

— Tamo je, kod trgovine — upozori ga Davlean.

Šerif podigne pušku i nekoliko puta opali. Davlean mu pritrči i povuče ga u sjenu.

Vance poče puzati do ugla kuće, zatim ga zaobiđe i potrči.

— Eno ga! — začu se usklik.

Nogostup se potrese od koraka progonitelja. Vance se skutri iza bačve za kišnicu.

Tada ugleda trojicu. Neodlučno su zastali na raskrižju. Zacijelo su otkrili da je momku na straži uzeo pušku i revolvere, pa su postali oprezniji.

Topot!

Vance se trgne. Na ulazu u uličicu u kojoj se on sklonio pojavi se jahač. Polako je podizao puščanu cijev. Vance nanišani i povuče obarač.

Jahač vrisne i podbode konja u mrak.

Iz tame lizne plamen, zatim još jedan. Rendžer uzvrati pucnjavom, ali bez ikakva uspjeha.

Uto sijevne i s lijeve strane.

Suviše ih je. Mora se, dakle, povući.

Naglo ustane i pognut potrči prema najbližoj kući. Oko njega pljuštali su meci, ali ga, začudo, nijedan nije pogodio. Priljubivši se uza zid, krene prema uzanom i mračnom prolazu između dviju kuća.

Ponovo se začuje topot i na kraju prolaza ukaže se velika tamna sjena.

Davlean!

Vance podigne revolver i opali na jahača, a Davlean hitro odjaše u zaklon. Rendžer iskoristi zatišje i napuni revolver, a zatim pođe prema glavnoj ulici, spreman da zapuca na prvoga napadača.

Uto se metak zabije u zemlju iza njega. Naglo se okrene i prekune.

Opkolili su ga!

Toga trenutka oglasi se šerif:

— Jesi li ti tamo, Dan?

— Jesam, šerife. Ovuda neće proći.

Vance opali prema Danu, više da ga otjera u zaklon negoli da mu našteti.

Na ulici je postalo veoma bučno. Zar se spremaju za napad? Vance se zabrine.

Toliko je bio zaokupljen onim što se događalo u glavnoj ulici da je prečuo što se zbiva u neposrednoj blizini. Netko je tiho otvorio vrata kuće uz koju se bio skutrio.

Naglo se okrenuo i podigao revolver, kadli začu šapat:

— Ovamo!

Neznanac ga zgrabi za ruku i snažno povuče u kuću. Vance na časak izgubi ravnotežu i počne se otimati, ali glas iz tame šapnu:

— Umirite se, zaboga!

U sobi je bilo mračno. Muškarac zatvori vrata i povuče zasun. Vance odahne. Čovjek mu je htio pomoći.

Neznanac kresne šibicom i upali svjetiljku. Rendžer ugleda visokog, sijedog muškarca.

— Ja sam doktor Marton — predstavi se domaćin. — Zasad ste na sigurnom, ali ne zadugo. Uskoro će saznati gdje ste i provalit će ovamo. Najbolje će biti da pobjegnete kroz stražnji izlaz.

Liječnik smanji stijenj na svjetiljci.

— Zašto ste to učinili? — upita Vance.

— Sad nije vrijeme za objašnjenja — liječnik odmahne glavom.

— Samo da stignem do konjušnice...

— Ja ću vas odvesti na sigurno. U dvorištu su spremni konji.

Liječnik ga je izveo u dvorište i tu su pažljivo osluhnuli. Potjera se odmakla pedesetak metara prema središtu gradića.

Uzjahali su i polako krenuli iz grada. Iza liječnikove kuće prostiralo se otvoreno zemljište obraslo grmljem. Nakon nekoliko minuta prijeđoše u galop.

Jahali su prema sjeveru nekoliko milja. Činilo se da se dr Marton dobro snalazi, premda je mjesec zašao za oblak. A zatim su skrenuli sa ceste i pojahali uskom stazom.

Uskoro su zašli među brda. Vance poče osjećati umor. Jedva je držao uzde u rukama, ozlijeđenim prilikom skidanja željeznih šipaka sa zatvorskog prozora.

IV

Napokon je u usjeku između dva brda ugledao kolibu. Do nje je vodio samo taj jedini put. Bila je pogodna za obranu. U njoj se jedan branilac mogao suprotstaviti dvadesetorici napadača.

Liječnik spretno skoči s konja i pokaže na kolibu.

— Tu ste na sigurnom.

Vance pođe prema vratima, jedva pokrećući ukočene noge. Gurne vrata i uđe, a liječnik za njim. Doktor Marton priđe stolu i upali svjetiljku.

Rendžer se ogleda. Prostorija je bila oskudno namještena.

— Raskomotite se — reče liječnik. — Ja ću spremiti nešto za jelo.

Tek sada Vance osjeti koliko je gladan. Dr Marton je bio za tili čas spremio jelo. Vance se baci na jelo kao da ništa nije nekoliko dana okusio.

Liječnik ga je promatrao s izrazom zadovoljstva na licu.

— Čuo sam da ste pred Carlom Morgan u hotelu ispretukli Davleana. To vam ovaj neće oprostiti. Bio sam prisutan kad vas je optuživao za ubojstvo u Badlandsu.

Vance načas prestade jesti.

— Što je rekao?

— Zakleo se da ste ih ustrijelili s leđa. A njega ste, naravno, napali kad im je pokušao pomoći.

— I Morgan mu je povjerovao? — Vance gorko zaklima glavom. — Zacijelo je i Carla u to umiješala prste.

— Možda.

Vance odloži viljušku.

— Je li Morgan nešto skriva?

— Ja ne znam ništa... — liječnik skupi obrve, a zatim odmahne rukom. — Uostalom, vi još niste sposobni da nastavite borbu. Tu ćete se odmoriti nekoliko dana, dok se uzbuđenje u gradu stiša. Samo... Morgan neće mirovati dok vas se ne dočepa.

— Zašto? Pa on me je namjestio da ubijem Hagberga.

Dr Marton iskrivi usne i iz džepa izvadi cigaru. Odgrize joj vršak i pripali je Onda reče:

— Znam na što mislite: da su Morgan i Hagberg ortaci.

— Vi u to niste posumnjali?

Liječnik zaniječe glavom, povukavši nekoliko dimova.

— Morgan je Sjevernjak, a Hagberg mrzi Sjevernjake kao kugu. Osim toga, obojica su slavohlepna.

— Što vi mislite o svemu tome?

— Hm, ništa posebno. Međutim, u jedno sam siguran: nešto postoji između Davleana i Clare Morgan. Djevojka zna što hoće. Ako bude potrebno, udarit će i na vlastita oca.

Vanceu je mnogo toga postalo jasnije.

— I Davlean je slavohlepan — doda liječnik zamišljeno.

— Možda se njih dvoje udružilo s Hagbergom?

U kolibi je načas nastala tišina. Vancea je mučilo jedno pitanje.

— Doktore, niste mi odgovorili zašto ste mi pomogli?

Liječnik izvadi cigaru iz usta.

— Ocjenio sam da niste krivi za ona ubojstva. Osim toga, ja pripadam onim građanima Bigvillea koji su siti Hagbergove družine i bezakonja što je zavladalo u našem kraju.

— A Morgan i Davlean..

— Ni oni mi se ne sviđaju. Davlean i Carla ocrnili su vas pred građanima tako napadno i silovito da sam odmah znao kako nešto nije u redu. Proglasili su vas Hagbergovim čovjekom, optužili vas za dva zločina i pokušali nahuškati ljude da vas linčuju.

Dr Marton odloži cigaru i zagleda se kroz prozor.

— To je privuklo moju pažnju. Morgan vas je unajmio, a Clara i Davlean žele vas se riješiti. Tada sam počeo razmišljati i o vašem dolasku ovamo. Neznanac dolazi u grad nedugo poslije nestanka trojice rendžera. I zaključio sam da ste i vi — rendžer. Je li tako?

Vance malo zadrži dah, zatim potvrdno klimne.

— Pogodili ste. I ja sam rendžer. Pogriješio sam kad sam pri dolasku sve ispričao šerifu.

— Šerif je Morganov čovjek. Zacijelo je o svemu odmah obavijestio gazdu. Možda je rekao i Carli i Davleanu, a oni su vijest prenijeli Morganu.

Vance podigne glavu.

— To mi se ne sviđa. Sada sam između dviju vatri.

Liječnik ustane i donese lončić vruće kave. Zatim je nalije u dvije šalice.

— Ne znam kako ćete sve to objasniti Morganu, hoćete li mu stići išta objasniti.

Vance se nervozno ushoda po maloj prostoriji.

— Znam što vas je zabrinulo. Kako ćete sami uništiti Hagbergovu družbu.

Rendžer potvrdno klimne, a liječnik doda:

— Od šerifa ne možete očekivati pomoć.

Vance pogleda domaćina.

— A od vas?

Na liječnikovu se licu iskaže slabašan osmijeh.

— Pa, ako ustreba, mogao bih okupiti tridesetak građana...

— Zar će vam povjerovati?

— Ako im objasnim o čemu se radi i tko ste vi.

Rendžer sjedne za stol. U njemu sine tračak nade. Ipak, sve nije tako crno.

— Do kada ih možete okupiti?

— Do sutra uvečer...

— Dobro — suglasi se Vance. — U Badlands ćemo ujahati noću. Tako nam se pruža bolja prilika da ih iznenadimo. Povest ćemo i Martyja Bensona.

Dr Marton se iznenadi.

— Zar vjerujete da on zna gdje se odmetnici skrivaju?

— U to sam uvjeren.

— Pobrinut ću se da nam se i on pridruži — obeća liječnik, a zatim ustane i popravi opasač s revolverom. — Ja se vraćam u grad, kako ne bi zamijetili da me nema. Ne mičite se odavde. Tu vas nitko neće tražiti.

— Žao mi je, ali vas neću poslušati. Moram obaviti jednu posjetu.

— Do vraga, potreban vam je odmor — liječnik razočarano zaklima glavom. — Nikome neće pasti na pamet da vas tu traži.

— Ni ondje kamo se spremam — reče Vance.

— Zar ćete sami odjahati u brda? — začuđeno ga pogleda dr Marton.

— Neću, otići ću na Morganov ranč... da objasnim sebi nešto.

— Mnogo sreće! — reče liječnik i zaustavi se na pragu. — Ljudi će biti spremni sutra uvečer, oko devet sati. Ako ne dođete, sam ću ih povesti u Badlands.

— Ne brinite, doći ću svakako.

Kad je topot liječnikova konja utihnuo u daljini, Vance uzjaše šarca kojega mu je liječnik ostavio na raspolaganju. Boljelo ga je cijelo tijelo, ali se nije htio odmarati.

Davlean će okupiti potjeru kad sazna da je umakao iz grada. Zacijelo će o svemu obavijestiti i Morgana na njegovu ranču.

Pojahao je, no zastajkivao je svakih desetak minuta i osluškivao.

* * *

Do ranča je stigao brže nego što je očekivao.

Bijeli zidovi kuće svijetlili su se na mjesečini. Stotinjak metara od glavne zgrade nalazila se niska dugačka brvnara. Učinila mu se napuštenom. Sjahao je, privezao konja i s revolverom u ruci oprezno krenuo dalje.

Pred vratima zastane. Posvuda je bilo tiho. Polako gurne vrata. Pričekao je da mu se oči priviknu na tamu. **Spavaonica je bila prazna.**

Gdje su kauboji? Na pašnjacima, ili u potjeri za njim?

Zatvori vrata i oprezno pođe prema glavnoj zgradi. Samo je jedan prozor bio osvijetljen, stražnji. Polako krene prema njemu, kadli začu glasove. Odmah se pripio uz najbliže stablo.

Prema njemu su išle dvije spodobe.

Carla Morgan i Davlean!

Prošli su na desetak metara kraj njega i zastali nedaleko od kuće.

— Jesi li siguran da ovoga puta neće umaći, Met? — upitala je mrzovoljasta djevojka.

— Ne brini, Carlo. Uposlio sam sve ljude da ga traže.

— On ne smije pobjeći. Ako rendžere obavijesti o Hagbergu i nama, svima nam je odzvonilo.

— Netko mu je pomogao pri bijegu — ljutito potrese Davlean glavom. — Ne shvaćam kako bi se inače mogao izvući iz grada.

— Već je mogao biti mrtav — ljutito nastavi djevojka — da nije bilo tvoga ponosa i želje da ga osobno ustrijeliš. Mogli smo ga likvidirati dok je bio u zatvoru.

— Dobro, priznajem da sam pogriješio — pomirljivo podigne Davlean ruke. — Ali, obećajem ti da ćemo ga do zore imati u rukama, živa ili mrtva.

— Radije mrtva.

— Slažem se. Ljudima sam rekao da ga ustrijele bez opomene.

— Jesi li o svemu obavijestio Clema?

— To mi je bila prva pomisao.

— Vijest ga, vjerojatno, nije obradovala. Ako on sa svojim ljudima ujaše u grad, isprevrnut će sve što mu dođe pod ruku. Možda će se osvetiti ocu. Premda ga ne volim, to ne mogu dopustiti. Hagberg mi je obećao da će ga poštedjeti.

Zavlada kratka šutnja, a onda djevojka upita:

— A kauboji? Koliko ih je na našoj strani?

— Otprilike polovina. Podmitio sam ih iz svoga džepa. Nadajmo se da neće odustati.

— Zašto bi? — ona se razjari. — Dosad nam je sve polazilo za rukom. Uklonili smo onu trojicu...

Predradnik zamišljeno zaklima glavom.

— Jednom će poslati lukavijeg od nas.

— Budalo! — zasikće visoka žena, bijesno sijevnuvši očima. — Zar si se pokolebao? Netko mu je pomogao i zato se izvukao iz obruča. Građana se ne moramo bojati. Oni će se zavući u mišje rupe.

— Tiše, zaboga! — uhvati je on za ruku.

— Dobro — okrenu se Carla, pogledavši prema osvijetljenom prozoru. — S jednim moraš biti načisto: ovdje ja zapovijedam. A ja neću dopustiti da nam neki rendžer pokvari posao. Moja obitelj vlada ovim krajem dvadeset godina i tako će ostati. Otac je postao suviše mekan i popustljiv. Uvrtio je sebi u glavu da će otjerati Hagberga te uvesti red i zakonitost.

— Ideš li sada k njemu?

— Samo zato da bih ga primirila. Reći ću mu da je u gradu došlo do puškaranja ,no da je prošlo bez žrtava.

— Ja odlazim u grad. Možda ću već uhvatiti Vancea. Ako nisu, poslat ću šerifa s potjerom, da ga traži u brdima.

Davlean se okrene i pođe prema oboru gdje ga je čekao osedlan konj. Uzjahao je i potjerao ga prema Bigvilleu.

Vance je pričekao dok je Carla ušla u kuću, a zatim se prišulja zgradi i skutri uza zid, kraj poluotvorena, osvijetljena prozora.

— S kime si to razgovarala Carla? — upitao je Morgan. — S Davleanom?

— Da, oče. Odjahao je u grad.

— Gdje su momci? Čini se da je spavaonica prazna.

— U gradu je izbila pucnjava. Neki je razbojnik pobjegao iz zatvora i Davlean je poslao kauboje da pomognu šerifu.

— Poznaješ li razbojnika?

— Ne. Ne znam mu ni ime.

Kratka stanka. Onda rančer reče:

— Čudno!

— Što je čudno, oče?

— Davlean je poslao sve momke da hvataju nekog razbojnika... Zašto šerif nije okupio potjeru?

Carla je očito smišljala ispriku, ali je nije uspjela izreći. Vance se prebaci preko prozorske daske, s revolverom u ruci.

— Zacijelo je Davleanu bilo stalo da osobno uhvati tog razbojnika, gospodine Morgane. To sam, naime, bio ja.

— Vance! — Morgan raskolači oči.

Rendžer je više pažnje obraćao djevojci, jer je znao da mu od nje zapravo prijeti opasnost. Doista, polako je spuštala ruku prema dršci revolvera koji joj je visio o boku, ali Vance odlučno reče:

— Odmaknite ruku, gospođice. Čuo sam veći dio vašega razgovora s Davleanom i saznao mnogo zanimljivih pojedinosti. Ja sam doista rendžer i došao sam ovamo kako bih pronašao i izveo pred sud ubojice trojice svojih drugova. Slučaj se, međutim, zamrsio...

— Ne znam o čemu pričate — razjareno će djevojka. — Znam samo da ste ubojica i da ste noćas pobjegli iz zatvora, ubivši pri tom dva građana. Šerif je za vama raspisao tjeralicu.

— Tjeralicu! Ta ne vrijedi ni probušena novčića. — Vance se okrene Morganu. — Moram priznati da sam se u vama prevario.

— Prevario?! — rančerove oči ljutito bljesnuše.

— U vašu korist. — Vance se osmjehne.

— Budite jasniji.

— Isprva sam vjerovao da ste povezani s Hagbergom.

— Što vas je uvjerilo u protivno?

— Razvoj događaja. Ustanovio sam da Hagberg ima druge suučesnike, i to iz vaše najuže okoline.

— Vance, okanite se šale... — rančer skupi obrve.

— Nije mi do šale, gospodine. Nemojte se začuditi kad vam reknem njihova imena.

— Govorite već jednom! — rekne Morgan.

— Vaša kći, Davlean i nekoliko potkupljenih kauboja.

Rančer se ukoči od iznenađenja, a zatim okrene kćerki.

— Ti, Carlo? Posumnjao sam da mi nešto radite iza leđa, ali ni u snu nisam...

— Ne slušaj ga, oče — poviče djevojka. — On laže! Zar ne vidiš na što smjera?

— Umukni! — rekne rančer, ljutito stisnuvši šake. — Neka Vance govori. Ako je uistinu rendžer, a ja počinjem sve više vjerovati da je tako, onda je došao da onemogući Hagberga.

— Nije došao zato — prosikće djevojka. — Sjeti se McCorda!

— Ne miješaj to... — presiječe je otac.

— On zna kako je McCord ubijen. Svi znaju da si Davleanu naredio neka ga ustrijeli u salunu.

— Jezik za zube! — Morgan se ljutito ushoda po sobi. — Dakle, varate me već mjesecima, možda i godinama. A što se tiče vas, Vance, nisam oduševljen vašim dolaskom u naš kraj. Ne volim rendžere, ni zakon. Ja sam vlast na trideset milja uokrug.

Zaustavi se nasred sobe, gledajući rendžera u oči.

— Najbolje će biti da me odmah ustrijelite, inače...

— Inače?

— Inače nećete izvući živu glavu. Progonit ću vas dok vas ne ubijem.

— Zar sami? — naruga se Vance. — Davlean je pridobio vaše ljude.

— Nije sve.

— Hvala na upozorenju, Morgane. Sada znam na čemu sam. Obojica smo u neprilici: na mene su se okomili Hagberg, Davlean, vaša kći, a sada i vi. Međutim, ni vi niste u boljem položaju.

— Tu ste u pravu. Davlean je zacijelo već obavijestio Hagberga o svemu što se noćas dogodilo u gradu. Ali, zašto ste zapravo došli? Da nas oboje ustrijelite? Zar mislite izmijeti živu glavu?

— Nitko vam neće pomoći, Morgane. — Vance se osmjehne. — Spavaonica je posve prazna.

— Ne vjerujem — prasne rančer. — Izričito sam naredio da na ranču uvijek ostane nekoliko kauboja. Dovoljno je da povičem...

— Čini se da su momci poslušali Davleana, ne obaziruć se na vaše zapovijedi. Predradnik ih je poslao u potjeru za mnom.

Morgan se prestao uzrujavati. Činilo se da nešto osluškuje. Tada i Vance začu daleki topot.

Kauboji se, dakle, vraćaju na ranč?

Djevojčino lice zasja, ali Vance podigne revolver i reče:

— Oprezno izvadite revolver i bacite ga na pod. Ja se ne šalim.

Odlučnost na njegovu licu nagna djevojku da posluša. Izvadi revolver vršcima prstiju i ispusti ga na sag.

— Sada ga nogom gurnite prema zidu.

Malo je oklijevala, ali ipak posluša. Vance se sagne, pokupi revolver i zatakne za pojas.

Tog trenutka Morgan pokuša iskoristiti priliku. Iz ladice je već napola izvukao dugocjevi revolver, ali je rendžer pravodobno naslutio opasnost i opalio.

Rančer ispusti revolver i svali se preko stola. Carla pokuša pobjeći, ali je Vance zadrži.

— Ostanite gdje jeste. Otac vam je samo ranjen. Dragocjeniji mi je živ, jer će mi poslužiti kao svjedok.

Natraške se primakne prozoru i prekorači donju dasku.

Jahači su se već približili na pola milje.

— Ne pokušavajte me slijediti! — zaprijeti Vance djevojci, a zatim skoči na zemlju i potrči prema grmlju.

Začijelo ga samoga neće slijediti. Pričekat će kauboje.

Odjekne pucanj. Metak prošišti nedaleko od Vancea. Znao je odmah: Clara se poslužila očevim revolverom. Rendžer potrči, posrćući preko niskoga grmlja i busenjave trave.

Za njim odjekne još nekoliko pucnjeva. Prepoznao je i pušku. Znači kauboji su krenuli da ga uhvate.

Na istoku je počelo svitati. Vanceu je ponestalo daha. Nije odgovorio vatrom, kako bi uštedio na vremenu. Napokon je dotrčao do konja i bacio se u sedlo.

Progonitelji su se probijali kroz grmlje. Desno je ugledao šestoricu, kako mu pokušavaju presjeći put.

Podbo je konja i potjerao ga u jarugu, a nakon stotinjak metara izbio na pašnjak. To ga je zabrinulo. Progonitelji su ga mogli vidjeti na tri milje.

Postajalo je sve svjetlije, što je također bilo na njegovu štetu.

Nakon pola milje naglo zaustavi konja i potjera ga ulijevo. Konj je uskoro potrčao iz sve snage. Nakon desetak minuta ponovi to isto, a onda se ogledao preko ramena.

Progonitelji su bili na pola milje iza njega: neki su već pucali iz pušaka.

Tada ugleda šumu i, obuzet nadom, pomisli: Tamo ću ih se otresti.

Netko je iza njega izdavao naredbe, no one su se gubile u buci konjskih kopita.

Vance je već ujahao među drveće i udario uskom stazom Za sobom je čuo šuštanje lišća i prašak granja.

Nametne mu se pomisao da ga ne prate svi. Neki su zaobišli šumarak da mu presijeku put.

Hoće li im izmaći, kao nedavno Hagbergovim zlikovcima u Badlandsu? Morganovi kauboji poznaju svaku stopu zemljišta. Pretražit će svaki grm, svaku i najmanju jarugu.

Odjednom se dosjeti što bi ga moglo spasiti. Potjera konja u najgušće grmlje i skrene prema jugu, odakle je upravo dojahao!

Plan je uspio. Glasovi progonitelja postajali su sve slabiji. Nitko nije ni pomislio da će bjegunac udariti ravno prema ranču.

Topot je posve utihnuo i Vance uspori, jer je riđan bio iscrpljen i valjalo ga je štedjeti. Uskoro će konju zatrebati snage da izdrži nove napore.

Gotovo je svanulo. Vance je dojahao do ruba šume i ustanovio da se primakao ogradi ranča na dvije stotine metara.

Posvuda je bilo tiho, samo su na granama cvrkutale ptice.

Progoniteljima nije bilo ni traga ni glasa; zacijelo su uvjereni da su ga opkolili u onom gustom šumarku i sada pretražuju svaki grm.

Nakon pola milje dojahao je do potoka. Ujahao je u vodu i krenuo uzvodno. Izjahao je na suprotnu obalu tek nakon stotinjak metara. To će zaustaviti progonitelje barem na neko vrijeme, a on će dotle neometan stići do kolibe u brdima i tamo sačekati večer. Liječnik mu je rekao da je tamo na sigurnom, a on nije imao razloga da mu ne povjeruje.

Sunce se već popelo visoko kad je pojahao stazicom koja je vodila prema kolibi. Kad je uzjahao na vrh brda, zaustavi konja i osvrne se. Pogled se pružao daleko prema Morganovu ranču i ugledavši u daljini oblak prašine, zadovoljno se osmjehne. Opasnost je minula.

Dojahao je do kolibe, rasedlao konja i pustio životinju neka pase.

U kolibi je sve zatekao onako kako je ostavio prije nekoliko sati: lonac s kavom bio je na štednjaku, a na stolu je bilo ostataka večere.

Bio je gladan, pa je u travi ispržio nekoliko kriški slanine. Zatim je podgrijao kavu i, pošto je utažio glad, izvalio se na ležaj.

Do večeri ima vremena da se dobro odmori.

Uskoro je utonuo u dubok san.

V

Kad se probudio i provirio kroz prozor, sunce je već počelo zalaziti. Pojeo je nešto suhoga mesa i dvopeka, pa izašao da osedla konja.

Vrućina je znatno popustila, a s brežuljaka je puhao prohladan povjetarac. Rendžer prijeđe pogledom po dugoj dolini, obasjanoj posljednjim sunčanim zrakama, i bi očaran prizorom.

Kakvo divno mjesto!

Zatim pogleda prema suncu koje je na zapadu zašlo za oblak obojen tamnocrveno.

Crveno poput krvi! Je li to loš predznak?!

Kako će proteći noćni pohod na Badlands? Kako će se ponijeti građani Bigvillea? Pri pomisli na njih Vancea zapeče savjest. Znaju li u što se upuštaju? Koliki će preživjeti sukob sa zlikovcima?

Osedlao je konja i pojahao ga, pa oprezno krenuo stazicom. Davlean ga, vjerojatno, još traži sa svojim ljudima.

Zašao je u pust kamenjar. Osim krikova ptica grabljivica, nije bilo nikakvih tragova života. Grmlje je bilo rijetko i kržljavo. Uskoro je ujahao u kanjon strmih stijena.

Tada naiđe na ostatke vatre. Sjahao je i vrškom čizme razgrnuo pepeo. Još je bio topao.

Tu je netko logorovao!

Po toplini pepela zaključio je da su otišli prije nekoliko sati.

Dalje je jahao opreznije, budno pazeći da ga ništa ne iznenadi.

Putem je razmišljao o kolibi u koju ga je doveo dr Marton. Kome je palo na um da je izgradi na takvom mjestu? I zašto? Nekom kopaču zlata?

Tada začu glasove. Naglo je zauzdao konja i rukama mu prekrio nozdrve. Prošle su dvije minute. Vance je napregnuto osluškivao. Među stijenjem

teško je bilo zaključiti odakle su glasovi doprli.

Čelo mu se oznojilo. Oprezno sjaše i nastavi put pješke. Nije smio dopustiti da ga išta zadrži. Građani Bigvillea čekat će ga u ugovoreno vrijeme. To je posljednja prilika da unište Hagbergovu družbu.

Liječnik je, doduše, obećao da će ih sam povesti na zločince, ako se rendžer ne pojavi u ugovoreno vrijeme, ali je Vance u to sumnjao. Ljudi nevični oružju neće se sami usuditi na tako opasan pothvat.

Kad se popeo uz strmu stijenu ugleda ih: trojica muškaraca bijahu šćućurena uz vatru. Konje su privezali uz grmlje, dvadesetak metara dalje.

Bili su bezbrižni i Vance je odmah zaključio kako i ne pomišljaju da bi ih netko mogao tu iznenaditi.

A onda se zabrinuo. Ima li još koga u blizini?

Prolazile su minute, a muškarci su bezbrižno čavrljali, ne sluteći da ih netko promatra.

Vance se kolebao. Da ih napadne? Iznenađenje će, doduše, biti na njegovoj strani, ali...

Napokon se odluči. Polako siđe do crnogorična šumarka i, zaklonjen drvećem, primakne se logoru na desetak metara. Tu stane i naredi:

— Ne mičite se! — Kad je jedan pokušao izvući revolver, upozori ga: — Ostavi ga, ako ti je život mio!

Momak spusti ruku. Najviši od trojice pokuša se osmjehnuti.

— Je li to prepad, gospodine?

— Možda.

Vance je ima dojam da će se jedan od njih, prije ili poslije, mašiti za oružje, a on nije smio gubiti dragocjeno vrijeme.

Tko su ti ljudi? Morganovi kauboji?

— Udaljili ste se od pašnjaka. Pronašao sam ostatke vaše vatre. Tražite li koga?

— To se vas ne tiče — osorno mu dobaci visok muškarac svijetloplavih očiju.

Debeljko rumenih obraza jezikom obliže usne

— Milju odavde započinje prerija. Mi tražimo Morganovu odbjeglu stoku.

— I niste pronašli nijedno govedo? — Vance se nasmije. Možda vas je Davlean poslao po drugom zadatku.

— Po kakvom zadatku? — nakrivi debeljko glavu i skupi oči.

— Da uhvatite bjegunca iz zatvora.

Izmijenili su začuđene poglede. Muškarac svijetloplavih očiju zagleda se u rendžera.

— Znači, ti si taj Vance! Kako se tome odmah nisam dosjetio! Što namjeravaš s nama?

— Odmah ćete saznati.

Kauboj podigne ruku.

— Upozoravam te da se nećeš izvući, makar nas postrijeljao.

— Ustajte!

Debeljko se pomakne u stranu, no Vance je odmah prozreo što je naumio: pokušat će ga napasti sa strane, dok bude pazio na drugu dvojicu.

Međutim, prije nego što je kauboj uspio izvući oružje, Vance ga je drškom snažno dohvatio po bradi. Debeljko se zavrti i sruši na zemlju.

Rendžer se odmah okrene drugoj dvojici. I kauboj kukasta nosa pokuša povući revolver.

To je Vanceu upravo odgovaralo.

Povuče obarač i revolver izleti iz kaubojeve ruke.

— Prokletstvo... — opsuje kauboj, stežući okrvavljenu šaku.

— Je li vam dosta? — zaprijeti im Vance. — Okrenite se, brzo!

Poslušali su. Rendžer brzo podigne revolver i dvaput snažno udari. Obojica su se srušila, ne ispustivši ni glasa.

Vance pođe prema konjima, sa sedla skinę tri lasa i čvrsto sveže onesviještene kauboje. Zatim se vrati svome konju, uzjaše i pojaše prema Bigvilleu.

* * *

Kad je ugledao gradić, već se gotovo smračilo. Dok je još jahao rubom Morganova imanja nešto ga je začudilo: nije sreo nikoga. To ga zabrine. Nešto se sprema. Što?

Na ulici je zatekao samo nekoliko prolaznika. Šešir je nabio na čelo, da ga tko ne bi prepoznao. U gradu je zacijelo bilo Davleanovih ljudi, a ni šerifa nije smio potcijeniti.

Nekoliko građana nije se morao bojati. Pred izlozima je zatekao i nekoliko žena koje su odlazile u trgovine.

Tada njegovu pažnju privuče skupina pred šerifovim uredom. Odmah je prepoznao Morganove kauboje. Nadzi-

rali su salune i pažljivo promatrali svakoga kauboja koji bi naišao ulicom.

Prošao je mimo njih pognute glave. Svakog je trenutka očekivao kad će čuti povik na uzbunu, ali ništa se nije dogodilo.

Neometan je dojahao do kraja glavne ulice, i tu skrenuo u tamnu uličicu.

Odjednom se začuje vika, zatim odjekne hitac, pa još dva. Nogostupom zatutnjaše koraci.

Vance izvuče revolver i obazre se. Buka se nije primicala prema njemu. Lakne mu zbog toga.

Možda su ga opazili Martonovi povjerljivi ljudi. Možda je liječnik izazvao metež, kako bi skrenuo pažnju kauboja ispred šerifova ureda.

Odjednom mu se učini da je na kraju uličice ugledao tamnu spodobu.

— Vance, ovamo! — pozvao ga je netko prigušeno.

Dojahao je do dugačka skladišta i sjahao. Kad su mu se oči privikle na tamu, ugledao je obrise konja i ljudi. Rasporedili su se u manje grupe i šuteći promatrali došljaka. U rukama su većinom imali puške, neki su bili opasani opasačima, a u koracima su im bili revolveri.

Dr Marton istupi naprijed.

— Drago mi je što ste stigli. Kao što vidite, okupio sam ljude.

— Koliko ih je?

— Dvadeset i osam. Svi su naoružani.

— Jeste li poveli i Bensona?

— S nama je.

— Zamijetio sam trojicu Morganovih kauboja. Gdje su ostali?

— U salunima ih nema. Zacijelo su s Davleanom i Carlom negdje izvan grada.

— Čini mi se da su naslutili da se nešto sprema. — Vance se počeše po bradi. — Možda nadziru ceste što vode iz grada.

— Krenut ćemo odmah, zar ne?

— Da. Time ćemo iznenaditi protivnika, i Davleana i Hagberga.

— Kako će se Davlean iznenaditi kad sazna da smo još noćas odjahali. — Dr Marton se podrugljivo osmjehne. — Zinut će od čuda Dosad nas je smatrao čoporom plašljivih zečeva.

— Hm, možda ste mu koji put pružili priliku da... — Vance ga pogleda iskosa.

— Više mu nećemo pružiti — presiječe ga liječnik zlovoljno. — Uostalom, zašto gubimo vrijeme? Mi smo spremni.

— Lakše, prijatelju — pomirljivo će Vance. — Najprije ću porazgovarati s Bensonom.

— Čini se da je uplašen — liječnik se nakašlje. — Ne znam hoće li...

— Ja mu ne zamjeram. Svi ste se dosad plašili Hagberga. Bojali ste se za svoje živote. Takav je bio i on. Sada ga valja uvjeriti da idemo do kraja. Dovedite ga!

Vance pogleda prema nebu. Oblaci su počeli prekrivati zvijezde. To će im pogodovati; mjesečina im nikako ne bi odgovarala.

Dogurali su staroga kopača.

— Što hoćete od mene, gospodine? — zakukao je starac. — Već sam vam rekao sve što znam.

Rendžer mu se unese u lice i prasnu:

— Niste mi rekli sve, lažljivče! Lagali ste!

— Nisam. Sve sam...

— Umuknite! Nedavno sam razgovarao s Morganom i njegovom kćerkom...

— Ja s njima nemam nikakve veze — kopač podigne ruke.

— To nisam ni rekao. Ali, iz tog sam razgovora, naslutio da ste mi zatajili vrijedne pojedinosti. Vi ćete nas odvesti do Hagbergova skrovišta.

— Kako ću... ja ne znam...

— Ili vam je milije da vas uhapsim i poslije odvedem u Dodge?

Kopač je zamalo zaplakao.

— Zašto.. ništa nisam učinio!

— Štitite odmetnike, a za to bi mogli dobiti deset godina zatvora.

Benson je žalosno zaklimao glavom.

— Lako je vama, gospodine. Vi ćete otići, a mi?! Ne poznajete naše prilike. Hagberg je neuništiv. Nitko Hagbergu ne može naštetiti.

Vance pogleda naokolo.

— A ovi ljudi? Svi su naoružani. Odlučili su dokrajčiti bezakonje. Sada im se pruža prilika i oni će je iskoristiti. Od vas zahtijevam samo to da nas odvedete do skrovišta. Poslije ste slobodni.

Starac se još uvijek opirao.

— Ali, to nije moja borba. Što se to mene tiče? Hagberg mi ništa nažao nije učinio.

Vance izvuče revolver i uperi ga u kopača zlata.

— Uzjašite i birajte: ili ćete nas odvesti do skrovišta u Badlandsu, ili ću vas ustrijeliti!

Vance je bio načisto s time da neće pucati. Ali je morao to raditi, jer je znao da ga stari kopač zlata inače neće poslušati.

Benson je nekoliko trenutaka oklijevao, zatim se okrenuo i pođe prema konju što su mu ga doveli.

Vance namigne liječniku.

— Krećimo, doktore!

VI

Konje su vodili za uzde sve dok nisu izašli daleko iz grada. Tada su uzjahali i podboli životinje.

Liječnik je jahao kraj Vancea. Rendžer se čudio njegovu uspravnu držanju i izdržljivosti. Koliko mu je, zapravo, godina?

Tamni oblaci nagovijestiše dolazak oluje. Uskoro je puhnuo vjetar i počeo savijati drveće.

— Samo nam je to trebalo! — požali se netko.

— Bolje nismo mogli, poželjeti. — Vance pogleda liječnika. — Vjetar i grmljavina zatomit će topot kopita, pa ćemo se lakše primaći Hagbergovu skrovištu.

Kad su iz prerije zašli u kamenjar, oluja se razmahala svom žestinom. Vjetar im je nosio u lice oblake pijeska, tako da su preko usta morali zavezati marame.

Rendžer se zabrinuo. Hoće li ljudi izdržati? Čudio se što se polovina već nije vratila u grad. Ljudi su jahali dalje, duboko sagnuti u sedlima.

Kad su se počeli penjati, vjetar je malo popustio, a pijeska je bilo sve manje, tako da im više nije zadavao toliko neprilika.

Vance je dojahao do Martyja Bensona i povikao iz svega glasa, da nadjača zavijanje vjetra:

— Jeste li sigurni da smo na pravom putu? Pripazite da ne zalutamo. Ako nas namjerno...

— Vodim vas na pravo mjesto — poviče kopač zlata. — Ako vam je toliko do toga da odete pod ledinu, pomoći ću vam. Meni je milији život.

— Ne brinite, samo nas odvedite do skrovišta. Ostalo je naš posao.

Rendžer je pogledom pokušao prodrijeti kroz tamu. Do svitanja je bilo još nekoliko sati. Vjerovao je da će dotad ljude rasporediti na mjesta pogodna za napad.

Vjetar je odjednom utihnuo. Jahali su kosom padinom. Valjalo je pripaziti na svaki korak, jer je slijeva zjapio dubok ponor.

Napokon su izbili na široku visoravan i odahnuli što su prevalili najgori dio puta. Neki su predložili da odmore konje.

— Skrovište je još daleko — usprotivio se Benson. — Moramo se požuriti, da nas svitanje ne iznenadi na putu.

Kopač je bio sumnjiv rendžeru. Kao da im je nešto prešutio, nešto vrlo važno po njihov pothvat.

Na istoku je počela rudjeti zora kad je stari kopač zlata podigao ruku.

— Jesmo li stigli? — upita ga Vance.

Benson pokaže na puteljak koji je vodio prema brežuljku iza kojega su se ocrtavali obrisi visoke planine.

— Tamo im je skrovište. Često sam ih viđao kako se penju ili silaze ovom stazom. Tamo, podno planine, ima mnogo rovova napuštenih rudnika. Idealno mjesto za skrovište.

Oprezno krenuše dalje i kad stigoše do ulaza u kanjon, rendžer ponovo zaustavi kolonu.

— Ulaz u rudnik! — reče Benson.

Vance ugleda otvor u stijenju, oko pola milje daleko.

— Pogledajmo što je tamo — reče Vance i okrene se Bensonu. — I vi ćete s nama. Potreban nam je svaki revolver.

Nakon kraćeg razmišljanja kopač zanječe glavom i reče:

— Ja sam ispunio obećanje, zar ne, rendžeru? Ostat ću ovdje, da dočekam zlikovce ako pokušaju pobjeći ovom stranom.

— Dobro, ostali za mnom!

Jahali su opreznije, iako je pijesak zatomljivao topot, a kad su se počeli uspinjati, podbode konja. Staza se povremeno gubila, ali su mnogi otisci kopita ukazivali da ovuda često prolaze jahači.

Gdje li su postavili straćara?

Hagberg je nekad bio oficir i iskustvo stečeno u vojsci zacijelo mu je koristilo i u tim prilikama.

Kad su dojahali do otvora, spoznaše da to nije ulaz u rov, kako su pretpostavljali, već uzak prolaz među visokim stijenama.

Vancea zabrinu neuobičajena tišina koja ih je dočekala. Okrenuo se, no stijene su zatvarale pogled prema mjestu na kojem su ostavili Bensona.

Odjednom se prilaz proširio i oni ugledaše trošne kolibe napuštena rudnika; vidjelo se da su neke u posljednje vrijeme popravljene.

Hagbergovo skrovište!

Rendžer izvuče revolvere. Ljudi su sjahali i otpuzali na položaje oko koliba. Uskoro je sve područje bilo opkoljeno.

Bilo je lakše nego što je Vance očekivao. Da su ih dočekali na ulazu u kanjon, mogli su se braniti tjednima i protiv mnogo veće premoći.

Podbode konja, spreman da zapuca ili se baci u zaklon.

— Jesi li unutra, Hegberg?

Jeka se više puta odbije od okolnih stijena.

Učinilo mu se da se nešto pokrenulo iza prozora. Sunce je upravo izlazilo i on načas zamijeti bljesak metala. Spontano se baci s konja, i to mu spasi život; metak mu prošiša kraj uha.

— Ne znam kako si uspio da nas otkriješ, ali znam da odavde nećeš izvući živu glavu. Sa mnom je dvadeset momaka. Raspršit ćemo vas kao pljevu. — Iz Hagbergova glasa izbijala je samosvijest. — Ti ćeš biti četvrti rendžer koji je u ovim brdima izgubio život.

Odmetnici obasuše rendžera mecima iz pušaka, ali se on već našao u zaklonu.

— Hagberg, nemaš nikakvih izgleda. Opkoljeni ste sa svih strana. Izađite uzdignutih ruku. Obećajem vam pravedno suđenje u Dodgeu.

Hagberg prasne u smijeh.

— Koga si to doveo, rendžeru? Građane Bigvillea! Zar vjeruješ da će se oni upustiti u ozbiljnu borbu? Hahaha!

— Hagberg, odzvonilo je i tebi i tvojim momcima. Skupo ćeš platiti ubojstvo trojice mojih drugova.

Hagberg se podrugljivo nasmije.

— Prema tome, nemamo izbora.

Ljudi iza kamenja zapucaše. Netko u kolibi vrisne. Vance ispali nekoliko metaka na najbliži prozor.

Upravo u taj čas jedan od napadača jauknе i sruši se; tane ga je pogodilo u rame. Vance dopuže do njega i pregleda mu ranu.

— Ne brini, čim bude moguće, izvadit ćemo ti metak. Pokušaj zaustaviti krv.

— Sa mnom je svršeno — škripao je ranjenik zubima od bola.

— Ne brbljaj gluposti. Odmah ću pozvati liječnika da te previje. — Vance rukom pozove dra Martona. Kad je liječnik dopuzao do njih reče: — Pobrinite se za ranjenika, a ja ću pokušati da ih istjeram iz koliba.

— Kako?

— Još ne znam. Primaći ću se kolibi sprijeda.

Liječnik zaniječe glavom.

— Preopasno! Morate pretrčati dvadesetak metara čistine. Kako bi bilo da svi zajedno...

— Isključeno — presiječe ga rendžer usred rečenice. — Zlikovci bi nas desetkovali. Ali, momci mi mogu pomoći na drugi način. Neka me štite paljbom.

— A da pričekamo? Možda se odmetnici predomisle.

— Ne vjerujem. Opsada bi mogla potrajati danima. Zacijelo imaju dosta municije, više od nas. Kad našima ponestane metaka, banditi će nas naprosto pregaziti.

Kretao se od zaklona do zaklona, sve dok nije stigao do ljudi u prvoj liniji. Ukratko im objasni što je naumio.

Jedan od građana pokaže na veliko stablo, grane kojeg su se nadvile nad kolibu.

— Grane bi izdržale težinu tijela. Možda ne bi bilo zgorega...

— Odlična zamisao! — suglasi se rendžer. — Stvarno, netko se može spustiti na krov i iznenaditi ih, a oni mu ne mogu ništa.

Tada se odluči.

— Obaspite prozore mecima, čim potrčim.

Puzao je dalje, a nad glavom su mu fijukali meci. Dopuzavši do kraja zaklona, oprezno izviri. Do kolibe je bilo desetak metara, ali čistine, bez ijednoga grma.

Vance duboko uvuče zraka i izvuče revolver. Iza njega odjekne salva i kiša metaka sruči se na kolibu.

Vance potrči bacajući se lijevo i desno.

Pred njim na prozorima prsnuše dva stakla. Napadnuti su prozreli što je naumio i isturili puške, da ga obaspu paljbom.

Trčao je u velikim skokovima, svakoga trenutka očekujući kada će ga pogoditi metak.

Napokon je, neozlijeđen, dotrčao do kolibe i skutrio se uza zid. Najprije je pomislio da podmetne vatru i tako istjera zločince, ali odmah odbaci tu pomisao. Revolveraši bi iskoristili dim, domogli se konja i pobjegli kroz klanac.

Otrčao je do stabla koje se nadvilo nad kolibu i počeo se penjati. Jedan metak prošiša kroz granje.

Opazili su ga iz druge kolibe!

Polako je puzao granom koja se nadvila nad krov. Malo zatim skoči na krov i izvadi oba revolvera.

— Skočio je na krov! — odjekne povik.

Odmetnici su se uzvrpoljili; jasno je čuo njihove uzbuđene glasove. Dogovarali su se kako da mu doskoče.

Na prozoru se pojavi nečija glava i Vance opali, ne oklijevajući ni trenutka.

U drugim okolnostima ne bi to radio, ali sada nije imao milosti. I ovi su banditi hladnokrvno ubili njegove drugove.

Iz susjedne kolibe obasuše ga kišom metaka. Jedan mu okrzne rame.

Tu dulje ne smije ostati!

Vance skoči na zemlju i jurne na vrata. Gurne ih nogom i nasrne unutra. Jedan pogled bio mu je dovoljan da ocijeni okolnosti.

Kraj prozora su ležala četvorica, a jedan je stajao uz peć. Držao se za ranjeno rame.

— I tebi je došao kraj, rendžeru! — promrsi s mržnjom i podigne revolver.

Za djelić sekunde Vance je bio brži. U odmetnikovim očima pojavi se izraz nevjerice. Otvorio je usta, kao da će nešto reći, no onda mu noge popustiše i on se sruši na pod, a metak iz njegova revolvera zabije se u zid.

Vance priđe prozoru i mahne rukom. Kamenjar odjednom oživi. Opsjedatelji potrčaše prema kolibi. Jednoga pogodi metak iz drugih koliba, ali mu drugi odmah priskoči i povuče ga u zaklon iza kolibe.

— Ovamo! — poviče Vance.

Ranjenika su unijeli u kolibu i položili na ležaj uza zid.

— Previjte ga i, ako je moguće, dozovite dra Martona! — naredi rendžer ne odvajajući se od prozora.

Odmetnici u preostalim kolibama nisu mislili na predaju; ustrajno su ispaljivali metak za metkom.

Vance je ponovo napunio revolver, a zatim prišao prozoru, da zamijeni čovjeka koji je ispraznio šaržer svoje puške.

Rendžer oprezno izviri napolje. Razbojnici su pucali sve rjeđe, a njegovi su ljudi obasipali prozore gustom paljbom.

Da, sad je prilika!

Vance, dade znak svojim ljudima. Potrčali su prema najbližoj kolibi, pucajući iz svih oružja, a oni iza stijenja pomogli su ih ubitačnom vatrom.

Vrata kolibe se otvoriše i istrči jedan odmetnik, okrvavljena rukava, pucajući iz oba revolvera.

— Prokleto njuškalo! — dovikne Vanceu.

To su mu bile posljednje riječi. Nellov ga je metak pogodio u čelo.

Rendžer preskoči leš i jurne u kolibu. Dvojica muškaraca uz prozor izbezumljeno okrenuše glave i podigoše revolvere. Vance je gađao nepogrešivo; odmetnici se bez riječi srušiše na pod.

Dosad Vance nije mislio na Hagberga. Sada se, međutim, zabrinuo. Vođa zlikovaca ne smije im umaći.

Borba je jenjavala. Odmetnici su pružali sve slabiji otpor. Građani Bigvillea jurišom su zauzeli treću kolibu; Vance se iznenadio hrabrosti koju su pokazali u toj bici.

Sve je bilo gotovo za pola sata.

Učinilo mu se nevjerojatnim! Pobijedili su i uništili ozloglašenu družbu za samo pola sata!

Osim trojice lakše i dvojice teže ranjenih odmetnika, svi su drugi bili mrtvi.

Vance je obišao leševe, zagledao se u lica preživjelih, ali ni u jednom nije mogao prepoznati lice s potjernice, koje je dobro upamtio još u Dodgeu.

Bijesno se ugrizao za usnu.

— Jeste li vidjeli Hagberga? — upita dra Martona.

— Nisam. Mislio sam da ćete se s njime osobno pozabaviti.

— Provukao nam se kroz prste, ili se negdje sakrio.

Liječnik pokaže rudarska okna.

— Možda je tamo.

Sunce se već popelo visoko. Vance laktom obriše oznojeno čelo.

— Ima li mnogo tih rudnika?

— Pravi labirint. Ako se zavukao u okna, nikada ga nećemo pronaći.

— Postoji li podzemni prolaz do suprotne padine brda?

— Možda. — Liječnik sliježe ramenima. Ako je pobjegao jednim od tih prolaza, već je zacijelo iza sedam brda.

Vance poluglasno prekune. Činilo se da je liječnik u pravu; Hagberg se mogao spasiti samo na takav način.

Otišao je do zarobljenika koji su se zgurali podno visoke stijene, i ljutito ih upita:

— Gdje je Hagberg?

Gledali su u stranu, izbjegavajući rendžerov pogled.

— Sada vam se pruža prilika. da umjesto na vješala odete samo u zatvor. Govorite!

— Ne znamo — odgovori jedan.

Vance ga uhvati za košulju i žestoko potrese.

— Govori!

Odmetnik je oklijevao, neodlučno grickajući usne, a onda reče:

— Pobjegao je kroz tunel!

— Kada?

— Odavno. Više ga nećete dostići.

— Zar tunel izbija na suprotnu padinu?

Zarobljenik ovlaži jezikom usne. Vance ga opet prodrma.

— Govori!

— Da... izbija na pustinju, tri milje sjevernije.

— Je li imao konja?

— Da, čekao je osedlan u rovu.

— Prokleta svinja. — prekune dr Marton i pljune na zemlju. — Žrtvovao je svoje ljude da spasi glavu.

— Čini mi se da znam kamo je odjahao. — Zagleda se Vance u daljinu. — Znam gdje ćemo ga uhvatiti prije nego što se dočepa meksičke granice.

— Gdje?

— Hm, potražit će izdajicu da mu se osveti... onoga koji je odao skrovište.

— Staroga Bensona?

— Ni govora, na njega nije ni posumnjao.

— Nego?

— Osvetit će se Davleanu ili Carli Morgan.

— U tome ima logike — zaklima liječnik glavom. Znači, odlazimo na Morganov ranč?

— Da.

— Zašto?

— Tako ćemo jednim udarcem uništiti dvije muhe.

— Kako to mislite?

— Onemogućit ćemo Morgana da zaposjedne grad.

— Dobro, obavijestit ću ljude neka se spreme.

Prije nego što su odjahali zapalili su sve kolibe. Već su sišli s brda i pojahali cestom prema Gibvilleu, a u daljini za njima još se dizao tanak stup dima.

Skrenuli su prema ranču i nakon jednog sata jahanja došli su do žičane ograde. Srušili su dva stupa i prešli na sočne pašnjake.

Uskoro ugledaše zgrade. Vance odmah zaustavi konja i podigne ruku. Iz dimnjaka glavne zgrade vijugao se dim. To je bio jedini znak života; u boru nije bilo konja, ni pred zgradama.

Rendžer se namršti. Zar su stigli prekasno? Zar je Morgan već odjahao u grad, da bi ga zaposjeo? Možda su Davlean i Carla s njim?

VII

Kad je Hagberg uvidio da je otpor uzaludan, odluči se na bijeg. Sreća ga je poslužila: nitko ga nije opazio dok je potrčao prema rudarskom oknu u kojem ga je čekao konj.

Već je dotrčao do ulaza u rov kad začuje šum, a onda ugleda tamnu spodobu kako se prikrada istim putem.

Je li to rendžer?

Voda odmetnika se priljubi uz stijenu i pričeka. Koraci su ozdvanjali tamnim rovom.

A možda je to jedan od njegovih ljudi? Svi su poznavali taj prolaz.

Pridošlica raskolači oči pred uperenim revolverom.

— Gazdo!

— To si ti, Atteru? — Hagbergu lakne. — Zašto se ne boriš?

— Gotovo je, gazda. Zauzeli su i treću kolibu!

— I odlučio se pobjeći. — Hagberg se naceri. — Kako?

Odmetnik pokaže na konja.

— Pa, može ponijeti obojicu. Do granice nije daleko — reče Atter.

— Varaš se, Atteru — Hagberg zaklima glavom. — Žao mi je što te moram razočarati, ali ja neću prema granici.

— Kako? Nećeš?

— Prije moram naplatiti neke račune.

— Do vraga, gazdo, nije vrijeme za...

— Netko je rendžeru odao gdje nam je skrovište. Znam tko je to uradio i za to će platiti.

— Dobro, gazdo. — U zlikovčevim očima zasja nada. — Ja ću ti u tome pomoći.

— Nisi mi potreban.

Rovom se odjednom prolomi pucanj. Atter se zanjiše, zatetura i padne na tračnice. Hagberg požuri prema konju, odveže ga i povede za sobom.

Put je bio težak, ali je odmetnički vođa njime prolazio već nekoliko puta.

Putem je razmišljao o svojim ljudima. Znao je da će se boriti do posljednjeg daha, svjesni da ih u slučaju predaje čekaju vješala.

A svojim ogorčenim otporom omogućit će njemu da se spasi. Kad izađe iz tunela, odjahat će prema sjeveru, do Morganova ranča. Tamo će se obračunati s izdajnicima: Davleanom i Carlom Morgan.

Oni su ga izdali rendžeru, nitko drugi!

Već je sve podrobno zamislio. Ubit će svu trojicu: Morgana, njegovu kćerku i predradnika, a tada obećanjima pridobiti kauboje s ranča, ako ne sve, a ono većinu.

Kad se s brda spustio u nizinu, potjerao je konja u galop. Davlean mu ne smije izmaći. A Morgan? On je, zacijelo, okupio sve kauboje i krenuo da zauzme grad.

A to se baš uklapa u njegov naum. Nitko neće braniti ranč.

* * *

Sunce je peklo svom žestinom. Hagberga je mučila strašna žeđ, a koža ga je pekla od pijeska koji se, pomiješan sa znojem, uvukao u najsitnije pore.

Mora požuriti, jer će rendžer uskoro otkriti da ga nema među mrtvacima.

Kamo će rendžer povesti potjeru? U grad ili na Morganov ranč? I na tu drugu mogućnost mora računati.

Izračunao je da će do ranča stići prije zalaska sunca.

Prolazili su sati i sunce se počelo primicati zapadu. Sjene su postajale sve dulje. Konj mu je već bio iscrpljen, a i njega je počela izdavati snaga. Klonuo je na vrat oznojene životinje koja je jedva podizala noge.

Kad je dojahao do ceste, sunce je zašlo za planinu Diablo. Vrućina je znatno popustila.

Dojahavši do granica Morganova ranča, podbo je konja kako bi iz njega izvukao posljednju snagu. Već je bio nadomak cilju.

Kad se popeo na brežuljak, odakle je ugledao ranč i pašnjake, primijeti da je nekoliko prozora osvijetljeno, a iz dimnjaka suklja dim. Osmjehne se zadovoljno.

Zanocilo je. Hagberg je sjahao i s puškom u ruci oprezno krenuo dalje.

Nigdje nikoga!

Došavši do vrata, silovito ih gurne.

Zabljesnula ga je svjetlost dviju svjetiljaka. Carla je iznenađeno skočila s naslonjača, no kad ga je prepoznala, laknulo joj je.

— Što tražiš ovdje, Cleme? Zar se nismo dogovorili da se ne miČeš iz Badlandsa dok ti ne javim da je zrak čist?

— Točno, tako smo se dogovorili — zlobno se on naceri — Ali, dogodilo se drukčije. Možda ti znaš tko je rendžeru i potjeri odao put do rudnika?

— O kakvoj potjeri govoriš?

Hagberg je pogrešno protumačio crvenilo na djevojčinu licu. Čvrsto je stegao kundak puške i upitao:

— Gdje je ona podmukla zmija Mel Davlean?

Clara ga je promatrala raskolačenih očiju.

— Otišao je u grad, s ocem. Što ti je on skrivio?

— Još me pitaš? — on je zgromi pogledom. — Vi ste jedini znali za moje skrovište u Badlandsu. Danas su nas iznenadili... rendžer i građani Bigvillea.

Ona ga je netremice gledala u oči.

— Mi te nismo izdali, Cleme. I nama je stalo do toga da rendžer bude ubijen. Zašto sam se uortačila s tobom? Da što prije naslijedim ovaj ranč. Ti si mi potreban.

— Lažeš! Platit ćete mi, oboje. Njega ću pronaći u gradu, pa makar na vrat natovario rendžera i potjeru, a tada ću obračunati i s tvojim ocem.

Ona mu priđe uzdignuta čela.

— Povedi i mene. Svejedno mi je što ćeš učiniti s ocem. Meni je važan ranč.

On se ugrize za usnu. Zatim klimne glavom.

— Poznam te, Carlo, i to predobro. Znam da si luda za Davleanom i da bi mi prvom zgodnom prilikom stjerala metak u leđa. Kad obavim što sam naumio, otići ću u Meksiko.

Ona mu priđe s osmijehom na usnama.

— Baš to Vance i očekuje od tebe. On je mnogo lukaviji od one trojice. Možda je sam pronašao put do tvog skrovišta. Često se skitao Badlandsom.

— Možda si u pravu — Hagberg spusti cijev. — Možda je sam pronašao taj put. Ili mu ga je dao Davlean. — Glas mu se opet ispuni prijetnjom. — Ubit ću ga, Carla!

— Kako hoćeš — djevojčini zubi zabljesnuše. — Ostat ćemo nas dvoje.

— Kako... nas dvoje... a ja sam mislio... — začuđeno se Hagberg zagleda u Claru.

— Sve će biti naše, Cleme. Okupit ćemo momke vješte oružju i zavladati ovim krajem. Od prvog sam časa na to mislila.

On ju je nepovjerljivo gledao, a onda upita:

— Misliš li ozbiljno?!

Ona ga pozove da sjedne kraj kamina.

— U gradu će uskoro izbiti sukob. Otac i Davlean dočekat će rendžera i potjeru. Kada se dobro iskrvare, mi ćemo otići u grad i pokupiti plodove.

On se ogleda po luksuzno namještenoj prostoriji.

— Lijepo živite — reče, klimajući u znak priznanja. — Vi, Sjevernjaci, znate prihvatiti sve što vam se svidi na Jugu, pa i naš stil života. Ja sam u brdima posve zaboravio na takav život.

— Brzo ćeš se naviknuti na njega, ne brini. Kada odlaziš u grad?

— Ubrzo — reče on i promeškolji se u mekom naslonjaču. — Put me je izmorio, pa mi je potreban odmor.

— Donijet ću ti hrane i pića.

Hagberg sklopi vjeđe, osjećajući kako ga obuzima ugodna klonulost. Zatim se trgne i osluhne. Ništa ga ne smije iznenaditi!

Nije zamijetio kad je djevojka ponovno ušla u sobu. Polako je okrenuo glavu prema vratima i ugledao je s vinčesterkom u ruci.

— Zar si doista pomislio, Cleme, da bih te pustila da ga ubiješ? — nasmijala se promuklo. — Sad ću ja tebe ubiti i o svemu obavijestiti Mata.

— Ti, podmukla zmijo! — pogled mu se ispuni mržnjom.

— Pokušaj se obraniti — djevojka mu priđe bliže. — Ne bih htjela ubiti bespomoćna čovjeka. Svima ću reći da sam te ubila u samoobrani.

— Griješiš, Carla. — Zagleda joj se u oči. — Zar misliš da bih došao sam ovamo?

— Sam si mi to rekao.

— Slagao sam te — nacerи se. — Svi moji ljudi nisu izginuli. Tu su, na ranču, a ti si sama. Momci su napolju pred prozorom.

— To ti neće upaliti, Cleme — reče djevojka i priđe još bliže.

Hagberg se zagleda u točku iza Clarinih leđa. Ona nehotice okrene glavu, što je njemu bilo dovoljno. Baci se na nju i izbije još pušku iz ruke.

Djevojka se otimala poput divlje mačke. Zabila mu je prste u lice, tako da je načas posrnuo unatrag.

Mašio se za revolver, dok je ona rukom pokušavala doseći vinčesterku na sagu.

Povukao je obarač.

Kriknula je i srušila se na pod. Prste je grčevito pružila prema puški, a zatim se umirila.

On pođe u kuhinju i opere okrvavljeno lice. Rane su ga strahovito pekle, ali ga hladna voda osvježi. Pošto je utažio žeđ, obriše lice i na ogrebotine pritisne rubac što ga je našao u jednoj ladici.

Vrati se u sobu i s puškom u ruci krene prema vrtima.

Tada odostrag začuje šum i naglo se okrene. U tom ga času zabljesne plamen.

Carla nije bila mrtva. Krajnjim je naporom podigla pušku i opalila u njega. Izdahnula je trenutak potom.

Hagberg osjeti bol u prsima, a u glavi mu se zamagli. Izašao je na trijem i prihvatio se za stup. Kad mu se u glavi malo razbistrilo, krene dalje.

Trebalo mu je desetak minuta da stigne do konja. Dvaput je posrnuo i srušio se na travu. Uzjahao je tek pri trećem pokušaju, ponovo osjetivši vrtoglavicu.

Konj krene. Hagberg je nekoliko puta gotovo pao sa sedla, uspio se održati samo krajnjim naporom volje.

Polako je jahao prema Bigvilleu.

* * *

— Nigdje nikoga! — začudi se dr Marton.

— Iz dimnjaka se dimi, a u sobi gori svjetlo. Podimo!

Sručili su se niz brijeg i opkolili glavnu zgradu. Vance je odmah zapazio širom otvorena ulazna vrata.

Sjaše i izvadi revolvere.

— Morgan! Ako ste unutra, najbolje će biti da izađete podignutih ruku. To vrijedi i za vašu kćerku i za Davleana.

Prošla je minuta.

— Nešto nije u redu — reče rendžer, okrenuvši se liječniku.

— Da istodobno svi napadnemo? — predloži dr Marton.

Rendžer zaniječe glavom.

— Ne mičite se odavde. Ja ću sam pogledati što je. Ako se uskoro ne vratim, napadnite.

Oprezno je zakoračio na trijem. Predvorje je bilo prazno, no Vance se nije mogao oteti dojmu da u kući ima nekoga.

Uđe u sobu i ugleda leš.

Carla Morgan! S velikom ranom na leđima! Ubijena prije jednoga sata, ili nešto manje.

Obiđe sve prostorije, a zatim izađe na trijem.

— Možete prići, nema opasnosti.

Primakli su se kući i sjahali. Dr Marton uđe u kuću. Kad je ugledao leš, kratko je pogledao rendžera, a onda se sagnuo nad mrtvu djevojku. Nakon kratka pregleda podigao je pogled i rekao:

— Ubijena je izbliza.

— Hagbergovo djelo. Ali, čini se da je skupo prodala život. I on je ranjen.

Liječnik ustane i zagleda se u krvavu mrlju kraj vrata. Tragovi krvi vodili su napolje.

Vance je omirisao puščanu cijev.

— Još se osjeća miris baruta.

Dr Marton je slijedio krvave tragove.

— Taj neće stići daleko. Ubrzo će iskrvariti.

— Zacijelo je krenuo prema Bigvilleu — reče Vance i zagleda se u daljinu.

— Želi pronaći Davleana. Ili se prikrio negdje na ranču.

Pretražili su sve, ali nigdje nisu našli vođu odmetnika.

— Možda ga stignemo, živa ili mrtva — reče liječnik.

U Morganovu pisaćem stolu pronašli su isprave koje su jasno potvrđivale da se Morgan većega dijela imanja i saluna u gradu dočepao silom.

— To će izazvati senzaciju u gradu — reče dr Marton. — Imamo dovoljno materijala da ga sud triput osudi na vješala. Ljudi će vam biti zahvalni, rendžeru. Mnogi će ponovo doći do svog posjeda.

— Još ih nešto očekuje: Moraju izabrati novoga šerifa — reče Vance, vraćajući liječniku snop isprava.

— I Morgan.

— Da. Noćas nas očekuje i borba.

Leš su ostavili u sobi, prekrivši ga gunjem, pa izašli. Kad su se bacili u sedla, netko predloži:

— Kako bi bilo da zapalimo ranč?

Začuše se glasovi odobravanja, ali liječnik podigne ruku.

— Smirite se, ljudi. To je protuzakonito.

— Zato će mu suditi sud, a ne mi. Krenimo!

Pojahali su prema gradu, svjesni onoga što ih očekuje: presudna i teška bitka. Morgan je poveo svu svoju momčad, tridesetak ljudi.

— Konj! — poviče netko.

Vance odjaše prema grmlju kraj kojega je pasao osedlani konj.

— Na sedlu ima tragova krvi.

Netko sjaše i obiđe konja sa svih strana.

— Vraški je iscrpljen. Čini se da je došao iz brda. Pokriven je žutim pijeskom.

Liječnik se okrene Vanceu.

— Možda je to Hagbergov konj.

— U tom slučaju Hagberg je negdje blizu.

— Teško ranjen neće daleko.

— Pretražit ćemo okolicu! — odluči rendžer.

Razišli su se na sve strane. Pronašli su ga već nakon nekoliko minuta.

— Ovamo! — poviče netko iz tame — Našao sam ga!

Ležao je mrtav, u prosjeku između dviju stijena, tamo je dopuzao kad je pao s konja.

Promatrali su leš bez riječi. Tako je završio čovjek koji im je još prije nekoliko dana tjerao strah u kosti.

VIII

Pred gradićem su usporili i razvili se u širok lanac. Znali su da ih u Bigvilleu čeka Morgan sa svojim ljudima.

Zacijelo još ne znaju kako je završila bitka u brdima, pomisli rendžer. Neka se uvjere da nas je ostalo mnogo i da smo pobijedili. To će ih pokolebati. Znat će da od Hagberga ne mogu očekivati nikakvu pomoć.

Vance podigne ruku. Svi se zaustave. Od prvih kuća dijelilo ih je još samo stotinjak metara.

— Negdje su se posakrivali — reče liječnik. — Hoćemo li poći glavnom ulicom?

— Da! — Vance klimne. — Oružje u ruke i oprezno naprijed. Pripazite na salune.

Ulica je bila prazna; ni pred jednim salunom nije bilo privezanih konja.

— To ne sluti na dobro — promrmlja liječnik.

Kuće su bile osvijetljene, ali je posvuda bilo tiho.

Već su dojahali do konjušnice kadli Mat Davlean poviče s prozora saluna »Zlatni grumen«!

— Stoj, rendžeru!

Vance podigne ruku i zaustavi konja.

— Savjetujem vam svima da odmah odiašite iz grada. Mi smo preuzeli vlast.

Među jahačima nastade žamor. Zavlada zbunjenost.

— Da čujem i Morgana! — poviče rendžer.

— On je s time suglasan — grubo će predradnik s Morganova ranča.

— Zašto se sam ne javi? — Vance se uspravi u sedlu, spreman da na najmanji znak opasnosti povuče revolvere. — Gdje je Morgan? Je li uopće živ? Hagberg mi je koješta ispripovijedao o vašim planovima.

— Odlazite!

— Rekao je i to da ćeš se oženiti Carlom i postati gospodarem ranča.

— Ne brbljaj gluposti!

— Imam novosti i za tebe. Carla je mrtva.

— Lažeš!

— I Hagberg je mrtav.

Načas zavlada tišina, onda predradnik reče:

— To ti neće upaliti, rendžeru. Kad završim s tobom, sam ću se u to uvjeriti.

Vance je namjerno otezao razgovor, kako bi njegovi ljudi zauzeli što bolje položaje. Sumnjao je da je Davlean rasporedio kauboje i u druge kuće oko saluna, pogotovu u onu nasuprot salunu. Očekivao je da će građani jurnuti na salun, pa će ih tako iznenaditi vatrom s leđa.

— Davleane, ne moraš poći na ranč. Upitaj ljude koga smo našli u sobi na ranču.

— Prokleti bili! — uzvikne Davlean. — Vi ste je ubili...

— Varaš se. Ubio ju je Hagberg. Ali, i on je dobio svoje. Prije nego što je izdahnula ranila ga je u grudi. Smogao je toliko snage da se popne na konja i krene prema gradu. A znaš li zašto? Da s tobom obračuna, Davleane!

— Suviše brbljaš!

Odmah zatim odjekne pucanj i metak se zabije u drveni zid iza rendžera. Ovaj se postrance baci sa sedla i spretno dočeka na noge, vadeći pri tom revolvere.

Ulicom se prolomi pucnjava i prasak polomljenih stakala. Kiša metaka sruči se po prozorima iza kojih su bili kauboji. Ali, ni oni nisu štedjeli municije. Pucali su ne samo iz saluna već, kako je Vance predvidio, i iz kuće uz konjušnicu.

Građani su se zaklonili iza drvenih pojila i bačava za kišnicu.

Vance je otpuzao iza gomile dasaka i odande pucao na prozor s kojega je svakoga časa sijevnuo plamen. Znao je da ovako neće postići ništa. Ali, kako da ih istjeraju iz saluna?

Moda, kozmetika, domaćinstvo

Savjeti liječnika i psihologa

Novela, roman, zanimljivo štivo

ukratko: SVE ŠTO ZANIMA SUVREMENU ŽENU

Svijet

jugoslavenska ženska revija

Obazre se, tražeći neko rješenje. Nakon nekoliko časaka reče čovjeku koji je čučao kraj njega.

— Pokušat ću straga prići salunu. Štitite me vatrom.

Čovjek ga uhvati za rukav.

— Suviše je opasno, rendžeru. Oni su i straga postavili stražara.

— Znam, ali nešto moramo pokušati. Obavijestite ostale da neprekidno pucaju i privuku njihovu pažnju na ovu stranu. To će mi olakšati posao.

— Da pođem i ja? — predloži muškarac kraj rendžera. — Četiri revolvera vrijede više od dva.

Nakon kratkog kolebanja Vance se odluči:

— Pođimo!

Otpuzali su do tamnoga trijema. Tamo su zatekli dra Martona. Vance mu obrazloži svoj plan.

— Nakon pet minuta saspite kišu metaka na salun — reče na kraju liječniku i krene dalje.

Ušli su u tamnu uličicu između dviju visokih zgrada. Kod ugla su zastali.

— Postoji li kakav prilaz salunu? — upita Vance prigušneo.

— Kroz dvorište one kuće.

Oprezno su otvorili vrata na ogradi i ušli u dvorište. Neometano su došli do ograde na suprotnoj strani i tu stali i osluhnuli.

— Čini se da nema nikoga — šapne Vanceov pratilac.

— Ne vjerujem — rendžer zaklima glavom. — Morgan nije tako lakouman da ovu stranu ostavi nezaštićenu.

Provukli su se kroz rupu na ogradi i oprezno krenuli prema stražnjim vratima saluna.

Odjednom sijevne plamičak.

Vance se strelovito baci na zemlju; nešto toplo okrznulo mu je obraz.

Ponovo odjekne pucanj, ovoga puta iza njega.

Vance skoči i pripije se uza zid. Strijelac iz saluna više ga nije mogao pogoditi.

Na prozoru se pomoli glava i Vance povuče obarač. Čovjek vrisne i ispusti revolver.

Rendžer osjeti da je nastupio presudan trenutak. Sada ili nikada. Začas se prebaci preko prozora, ne ispuštajući revolvere iz ruku.

Na časak ga je obuzela sumnja da ga je strijelac iz saluna želio namamiti hinjenim krikom, ali se odmah uvjeri u protivno.

Revolveraš ga je gledao raskolačenih očiju. Pokušao je podići revolver, ali ga Vanceov metak zaustavi usred kretnje. Posrne dva koraka i sruši se na pod.

— Brzo! — poviče Vance kroz prozor. — Možda su čuli pucnjavu.

Prošla je minuta, čak dvije, a nitko nije dolazio pogledati zašto se straga pucalo.

— Pođimo!

Ušli su u mračan hodnik, a potom se popeli stubama na prvi kat. Vanceov pratilac pokaže nadesno. Otvorili su vrata i provirili.

— Stubište iznad saluna.

Spustili su se na koljena i prišli ogradi. U salunu je bilo dvadesetak ljudi. Ostali su bili raspoređeni po drugim zgradama. Ugledali su i dva ispružena nepomična tijela i ranjenika kojega su upravo previjali.

Odvojili su se na nekoliko metara i zapucali. Među kaubojima zavlada metež.

— Pucaju nam s leđa! — poviče netko.

— Samo su dvojica! — zaurla Davlean.

Odmah su odgovorili salvom.

Vance se ispruži na podu, pucajući između dva drvena stupa ograde. Bio je u mnogo boljem položaju od protivnika ispod sebe. Neki su prevrnuli stolove da im posluže kao zaklon.

Rendžer je već oborio trojicu kadli napolju započne još žešća paljba. Što je to? Vance se zabrine. Zar će jurišati na salun? Ta još je prerano. Zacijelo su zamijetili da su se on i njihov sugrađanin probili straga, pa su mislili da je kucnuo čas za sveopći juriš.

Vance se okrene svom pratiocu, da ga ohrabri s nekoliko riječi, ali mu riječ zaustane u grlu: Čovjek je bio mrtav. Metak ga je pogodio u grudi i na tom mjestu na košulji se crvenila velika krvava mrlja.

Vance stade puniti revolvere. Stavljajući metak u bubnjić, zabrine se. Preostalo mu je malo municije.

Tada ugleda Davleana kako mu se prikrada: šuljao se poput mačke, služeći se prevrnutim stolovima kao zaklonom. Rendžer ga pokuša dva put pogoditi ali su oba metka promašila metu.

U taj čas na Vancea se sasu kiša metaka. Odmah je znao o čemu se radi: Davlean je naredio svojim ljudima da žestokom vatrom prikuju rendžera uz ogradu dok mu on, penjući se stubama, ne zađe za leđa.

Vanceov je položaj postajao sve teži. Strijelci odozdo nisu mu dopustili da podigne glavu, a Davlean se mogao pojaviti svakoga trenutka. A što je najgore, preostalo mu je samo desetak metaka.

Pomakne se malo naprijed, da zauzme bolji položaj, kadli mu metak okrzne ruku i odmah okrvavi košulju. Nastavi puzati prema vratima što su vodila u hodnik. Podigne ruku i dohvati kvaku. Meci su se oko njega zabijali u zid. Gurne vrata i tada ugleda tamnu sjenku.

Davlean!

Istodobno su povukli obarače. Vance osjeti kako ga je nešto udarilo u rame. Davlean se zanjiše i zatetura prema jednim vratima, gurne ih težinom tijela i sruši se preko praga.

U salunu pucnjava gotovo zamre. Pod je bio prekriven mrtvima i ranjenicima koji su stenjali od boli.

Ljudi oko saluna su osjetili da je došao njihov trenutak, pa su jurnuli, pucajući ih svih oružja. Nasrnuli su na vrata i kroz prozore.

No, Davlean nije bio mrtav. Opalio je na rendžera dok je ovaj pokušavao zaustaviti krvarenje ramena.

— Nećeš mi umaći! — zaprijeti Davlean iz tame.

— Ne brbljaj toliko — naruga se rendžer, vrebajući iz zaklona. — Izađi pa da vidimo tko je bolji strijelac.

— To ti veselje neću priuštiti — Davlean zahropće.

— Zar ne čuješ da se borba primiče kraju? Građani su prodrli u salun. Pucnjava jenjava.

— Uzalud se trudiš, njuškalo — zareži Davlean. — Mene nećeš dobiti na nišan.

— Zar misliš izvući živu glavu? Put u slobodu vodi kroz ovaj hodnik. Ustrijelit ću te s osobitim veseljem, premda zbog toga nisam došao u Bigville.

— Umukni već jednom!

Prema Davleanovu glasu Vance je naslutio da će ovaj poduzeti očajnički pokušaj da se spasi.

I točno. Iznenada Davlean hitro uleti u hodnik i počne pucati iz oba revolvera. Vance se spusti na koljena, pa i on opali. Protivnikovi meci promašili su ga za vlas, nagonska kretnja spasila je Vanceu život.

Kad je Davlean jurnuo prema vratima koja su vodila iz hodnika prema stražnjem izlazu, u Vanceovu revolveru ostala su samo dva metka.

No Davlean još nije pobjegao. Odjednom se pojavio na pragu i ispalio nekoliko metaka prema rendžeru.

Vance uzvrati.

Da li ga je pogodio?

Obarač je udarilo u prazno. Vance je ostao bez ijednog metka. I Davlean je čuo taj zvuk i na licu mu se ukaže slavodobitan osmijeh.

To je kraj!

Vance je znao da je za bijeg prekasno. Vrata su bila udaljena tri metra. Tijelo mu se napne, očekujući kraj.

Sekunde su se pretvorile u vječnost. Davlean je počeo savijati kažiprst. Tada se dogodi nešto čemu se Vance ni u snu nije mogao nadati.

I oba Davleanova revolvera bijahu prazna!

Nekadašnji Morganov predradnik jurne u napad. Vance se baci u stranu i izbjegne prvi udarac. Obojica padoše na pod. Davlean zgrabi protivnika za vrat. Vance ugleda nad sobom iskešeno lice i osjeti kako mu ponestaje daha.

Pokuša otrgnuti Davleanove ruke, ali su svi napori bili uzaludni. Napadač je u stisak uložio svu snagu. Tada se rendžer posluži desnom nogom; žestoko udari koljenom protivnika u slabine.

Stisak popusti, a kauboj izgubi ravnotežu i zatetura u stranu. Rendžer ga šakom dohvati u bradu i sruši na leđa. Davlean je uzalud pokušavao zaštititi lice. Vance ga je obasuo nizom dobro odmjerenih udaraca.

Zatim ustane i raskorači se pred protivnikom

— Nadam se da ti je dosta, Davleane.

Morganov predradnik promrmlja nešto nerazgovjetno. Iz usta mu je tekla krv.

Netko se uspinjao stubama. U Davleanovu se pogledu pojavi tračak nade, ali je Vance odmah presiječe riječima:

— Ne nadaj se ničemu. Odavde ćeš ravno u zatvor, a sud će ti suditi za zlodjela koja si počinio. Šerif ti neće pomoći. I on će s onu stranu rešetaka.

— Nemate dokaza . . .

— Našli smo ih na ranču, sasvim dovoljno da ti i tvoji gazda omastite konopac.

Vrata se naglo otvoriše i na njih nagrnuše građani Bigvillea. Ugledavši neočekivan prizor, iznenađeno zastadoše.

Dr Marton stupi korak naprijed.

— Vidim da ste sami obavili posao. Oho, dohvatio vas je metak!

— Ništa opasno. Sam sam zaustavio krv. Ali, malo je nedostajalo da me Davlean ne udesi. — Zatim se okrene ljudima u hodniku. — Odvedite ga u zatvor. Kako je dolje?

— Većina se predala. Neki se još opiru, ali neće dugo.

— A Morgan?

— Dobio je metak u rame — objasni liječnik. — Imao sam dosta muke dok sam mu izvadio metak.

— To sam ga ja pogodio, prije dva dana.

— Kako je dospio ovamo? — liječnik se zamisli. — Rana je bila ozbiljna.

— Čini se da ga je Davlean prisilio na to, trebalo je da svojom prisutnošću podigne moral ljudima.

— Vjerojatno. Kad su mi ga doveli, nije znao za sebe. Buncao je nešto nerazumljivo.

— Prevario sam se u Davleanu — reče rendžer. — Smatrao sam ga običnim revolverašem, a on je bio mnogo više od toga.

Sišli su u salun. Posvuda je bilo tragova borbe. Na podu je ležalo desetak leševa. Ljudi su ih iznosili napolje. Neki su podizali stolove, na vratima su se pojavile i dvije žene s metlama u ruci.

Morgan je ležao kraj zida. Kad je prepoznao rendžera, pokušao se osmjehnuti.

— Čim su se rendžeri pojavili u Bigvilleu, znao sam da to ne sluti na dobro, to jest da će mi prije ili poslije jedan stati na žulj . . . treći, peti ili deseti. Carla i Davlean mi nisu vjerovali. Jeste li, dakle, zadovoljni rezultatima noćašnje borbe.

— Time nije sve svršeno, Morgane — ozbiljno će Vance. — Morate nam odgovoriti na neka pitanja. Bili smo na vašem ranču i pronašli dokumente koji vas terete. Čekaju vas vješala, ili doživotna tamnica.

— Gdje je Davlean? Je li mrtav?

— Upravo ga dovode — reče rendžer, pokazujući na stube.

Davlean je prošao kraj svoga gazde i na pogledavši ga.

— On će završiti na vješalima — reče rendžer.

— A Carla?

— Ona je mrtva. Ubio ju je Hagberg na ranču. Ali, ni on nije više živ.

— Sve se srušilo samo u jednoj noći — rančer tužno zaklima glavom. — Sve što sam godinama gradio.

Vance pozove ljude i oni Morgana odnesu u zatvor. Rendžer pođe za njima i u zatvoru zatekne debelog šerifa koji je nekim ljudima pokušavao dokazati kako je nedužan.

— Morgan mi je prijetio i ja sam ga morao slušati — ispričavao se šerif. Zatim se okrene rendžeru s nadom u očima. — I rendžer će posvjedočiti u moju korist. Surađivali smo od početka...

— A tko je odao Morganu da sam rendžer i zašto sam došao?

— Ja... ovaj... nisam... — šerif problijedi.

— I njega strpajte u zatvor — naredi Vance ljudima. — Neka mu sudi sud.

Šerif se htio pobuniti, ali ga Vanceov pogled odvrati od toga. Pokunjeno spusti glavu i pođe u zatvor.

Dr Marton se vrati sa svežnjem ključeva u ruci i reče:

— Morat ćemo izabrati novoga šerifa. A dotad...

— Ne brinite, ostat ću još nekoliko dana...

— To je najbolje rješenje — reče liječnik. — Predlažem da popijemo koju čašicu. Mislim da smo to zaslužili nakon tolikog napora.

— Pristajem.

Na vratima saluna Vance iznenađeno zastane. Pod je bio očišćen, a stolovi na mjestima. Jedino su na prozorima nedostajala stakla.

Za tezgom su stajala trojica točitelja s bijelim pregačama. Vance je u jednome prepoznao čovjeka koji je s njime i ostalima jahao u Badlands.

— Danas točimo besplatno — poviče vlasnik saluna ozarena lica.

Vance se nasmije i vrati u džep novac kojim je htio platiti piće.

Salun se uskoro napuni bučnom svjetinom. Klavirist sjedne i zasvira a svijetlokosa djevojka zapjeva popularnu kaubojsku pjesmu.

Kartaši su sjeli za stol i zaigrali faro.

Vance prijeđe pogledom po salunu i zadovoljno zaklima glavom. Život teče dalje. Uskoro će zaboraviti sve što se dogodilo. A možda ipak neće. Nešto su svakako naučili: da se zajedničkim snagama mnogo postiže.

Bigville je naučio dobru lekciju. Ovi dani ostat će mu još mnogo godina u pameti.

A on? On je obavio zadatak: uništio je zloglasnu družbu, učinio da u gradu i okolici ponovo zavlada red.

Poginulo je, doduše, nekoliko građana, ali njihova smrt nije bila uzaludna.

Vance iskapi piće, klimne liječniku i pođe prema vratima.

Nebo je bilo pokriveno tisućama zvijezda. Negdje u gradu zarzao je konj.

KRAJ

za 7 dana:

U. H. WILKEN

STOTINU DOLARA ZA BANTOCKA

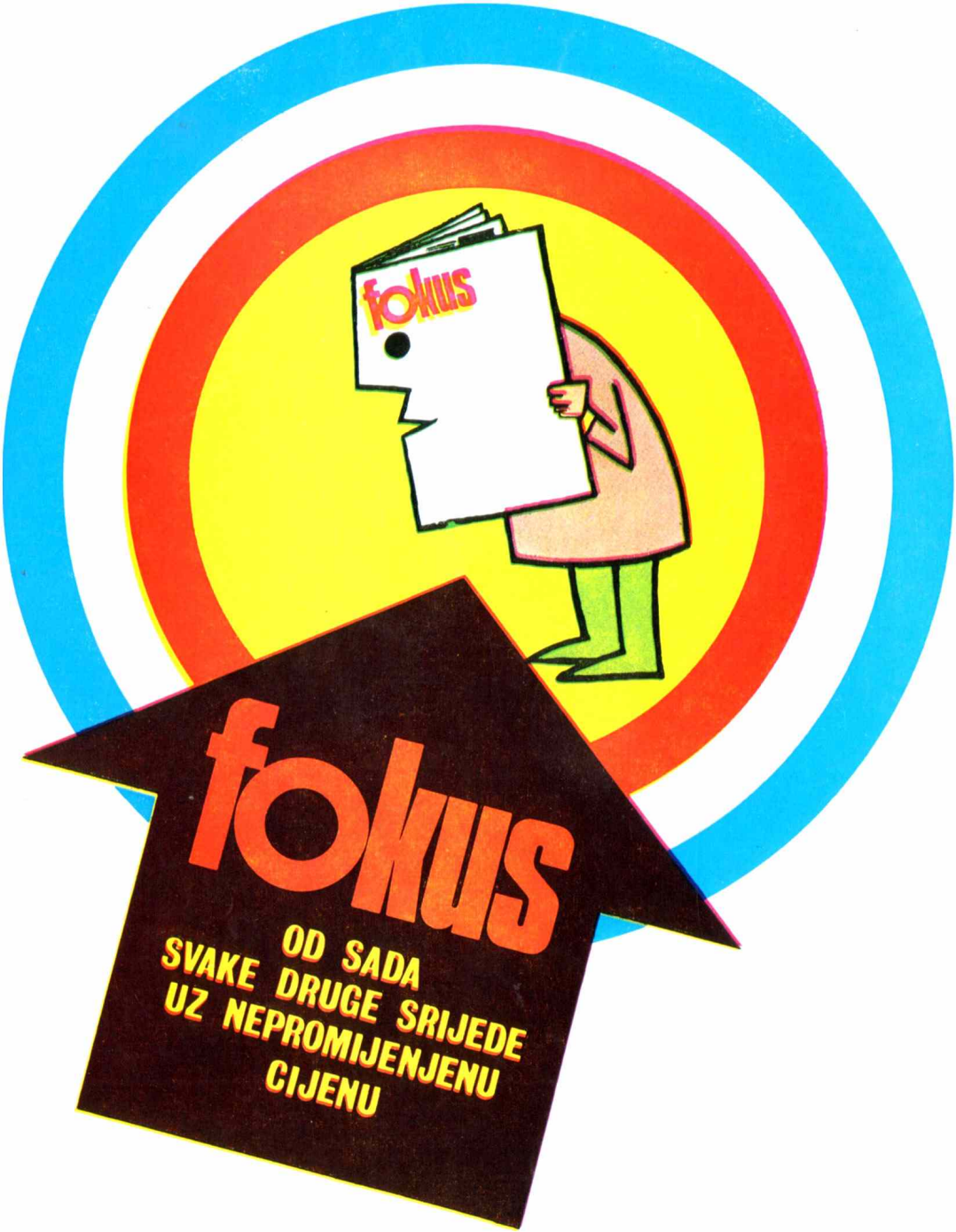
fokus
fokus
OD SADA
SVAKE DRUGE SRIJEDE
UZ NEPROMIJENJENU
CIJENU